

نظامنامه موضوعات پژوهشی پژوهشگاه فرهنگ و زیارت

پاییز ۱۳۹۹

- عنوان و نام پدیدآور : نظامنامه موضوعات پژوهشی پژوهشکده حج و زیارت پاییز ۱۳۹۹ / مولف پژوهشکده حج و زیارت
- مشخصات نشر : تهران: نشر مشعر، ۱۳۹۹.
- مشخصات ظاهری : ۱۶۹ ص.
- شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۰-۹۱۷-۱
- وضعیت فهرست نویسی : فیپا.
- موضوع : حج
- موضوع : Hajj
- موضوع : حج -- کتابشناسی
- شناسه افزوده : حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت. پژوهشکده حج و زیارت
- شناسه افزوده : Representative of the Supreme Leader in Hajj and Pilgrimage, Research Institute of Hajj and Pilgrimage
- رده بندی کنگره : BP ۱۸۸/۸
- رده بندی دیویی : ۹۷/۳۵۷
- شماره کتابشناسی ملی : ۷۳۷۸۶۹۱

نظامنامه موضوعات پژوهشی پژوهشکده حج و زیارت

تدوین:	پژوهشکده حج و زیارت
ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنری مشعر
نوبت چاپ:	اول - پاییز ۱۳۹۹
شمارگان:	۵۰۰ نسخه
بها:	۱۵۰،۰۰۰ ریال

ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۰-۹۱۷-۱

<http://hzrc.ac.ir>

فهرست

نظامنامه موضوعات گروه اخلاق و اسرار	۷
نظامنامه موضوعات گروه تاریخ و سیره	۱۲
نظامنامه موضوعات گروه فقه و حقوق	۲۴
نظامنامه موضوعات گروه کلام و معارف	۳۱
نظامنامه موضوعات گروه سیاسی-اجتماعی	۵۰
نظامنامه موضوعات واحد بقیع پژوهی	۱۲۰
نظامنامه موضوعات واحد احیای میراث	۱۳۱

- نظامنامه موضوعات واحد ادبیات و هنر..... ۱۳۳
- نظامنامه موضوعات اربعین پژوهی..... ۱۳۶
- نظامنامه موضوعات مجله فرهنگ زیارت..... ۱۴۳
- نظامنامه مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین..... ۱۵۶

مقدمه

«حج و زیارت» یکی از بهترین فرصت‌های ارتباط انسان با خداوند متعال و اولیای الهی است، که زائر با خلوص نیت و صفای باطن، با توسل به اهل بیت: و بزرگان دین به خالق بی‌نیاز نزدیک‌تر می‌شود. بی‌گمان پژوهش و نگارش در عرصه حج و زیارت، با توجه به تنوع و تعدد موضوعات، نیاز مبرم مخاطبان گوناگون این حوزه می‌باشد. پژوهشکده حج و زیارت وابسته به حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت نیز با توجه به اهداف و اولویت‌های پژوهشی، اقدام به تدوین نظامنامه موضوعات علمی پژوهشی نموده است. اکنون این مجموعه که مشتمل بر حدود موضوع مرتبط با «حج و زیارت» است و توسط مدیران محترم گروه‌های علمی پژوهشکده حج و زیارت (اخلاق و اسرار، تاریخ و سیره، فقه و حقوق، کلام و معارف، مطالعات سیاسی - اجتماعی، واحد بقیع پژوهی، واحد احیای تراث و...) تهیه شده است، به‌عنوان «نظامنامه موضوعات پژوهشکده حج و زیارت» به فرهیختگان حوزه و دانشگاه تقدیم می‌شود، تا با تألیف کتب و مقالات علمی در موضوعات مطرح شده در این مجموعه قدمی در راستای تعالی فرهنگ حج و زیارت و مسائل مرتبط با آن برداشته شود.

یادآور می‌شود این موضوعات بخشی از موضوعات مرتبط با حج و زیارت است که در قطع‌های مختلف پیش‌بینی شده است و به تناسب به صورت کتاب یا مقاله منتشر می‌شود. مجلات معتبر پژوهشکده از جمله دو فصلنامه پژوهشی پژوهشنامه حج و زیارت، میقات الحج (عربی)، فصلنامه علمی ترویجی میقات حج (فارسی)، مجله فرهنگ زیارت و دانشنامه حج و حرمین شریفین نیز برخی از ظرفیت‌های قابل استفاده برای نشر آثار علمی در زمینه حج و زیارت است. همچنین پژوهشکده حج و زیارت از موضوعات پیشنهادی پژوهشگران محترم، استقبال می‌کند.

در پایان ضمن تقدیر و تشکر از مدیران محترم گروه‌های علمی پژوهشکده حج و زیارت، امیدواریم نویسندگان فرهیخته با ارسال آثار علمی خود، ما را در نشر آثار پژوهشی و علمی در حوزه حج و ترویج فرهنگ زیارت و آسیب‌زدایی از آن یاری فرمایند.

معاونت پژوهشی

پژوهشکده حج و زیارت

نظامنامه موضوعات گروه اخلاق و اسرار

الف) موضوعات مربوط به مدیریت و مدیران

ردیف	موضوع	توضیحات و محورهای پژوهش	قالب پژوهشی	سطح اثر
۱	مهارت‌های مدیریتی، اخلاقی و رفتاری مدیر کاروان	توان برنامه‌ریزی و مدیریتی، توجه کامل به همه کاروان، شناخت کافی نسبت به برنامه حج و عمره، اخلاق نیک و برخورد‌های صمیمی، صبر و حوصله، ارائه بهترین خدمات.	کتاب	۱۲۰ صفحه
۲	مدیریت زمان در سفرهای زیارتی	اغتنام فرصت و استفاده بهینه از موقعیت زمان و مکان	مقاله	ترویجی

ب) موضوعات مربوط به اسرار حج و زیارت

ردیف	موضوع	توضیحات و محورهای پژوهش	قالب پژوهشی	سطح اثر
۱	رمی جمرات، نماد مبارزه با شیطان در عرصه‌های زندگی	رمی جمرات تکلیف عبادی، ضرورت شیطان شناسی، جلوه‌های مبارزه با هواها در حج و عمره، رمی جمرات نماد مبارزه با شیطان در طول زندگی.	مقاله	ترویجی
۲	عرفات وادی معرفت و کمال	وجوب وقوف به عرفات، راز و رمز صحرای عرفات، اهمیت عرفات در روایات، نقش عرفات در وصول به کمال معنوی، جایگاه و نقش تربیتی دعای عرفه	مقاله	ترویجی
۳	نقش شناخت اسرار حج در تحقق حج واقعی	آشنایی با اسرار حج چگونه بر تحقق اهداف حج و رسیدن به حج واقعی اثر می‌گذارد؟ در ابتدا باید اهمیت شناخت در زندگی و سعادت آدمی مورد بررسی قرار گیرد و به‌ویژه اسرار حج را مورد تأمل قرار داد؛ سپس باید دید حج واقعی چگونه حجی است و چه ویژگی‌هایی دارد؛ و در نهایت نقش و تأثیر شناخت اسرار حج بر تحقق حج واقعی را در مواردی مورد بحث قرار داد.	مقاله	ترویجی

ردیف	موضوع	توضیحات و محورهای پژوهش	قالب پژوهشی	سطح اثر
۴	حج میزان سنجش اعمال	پاداش بسیاری از اعمال عبادی مانند زیارت معصومین علیهم السلام با حج مورد مقایسه و اندازه گیری قرار گرفته است. مثلاً زیارت امام حسین علیه السلام پاداش هزار حج و هزار عمره دارد. چرا ارزش اعمال با حج سنجیده می شود؟ چرا حج مقیاس سنجش قرار گرفته است؟ چه ویژگی هایی در حج وجود دارد که شاخص سایر اعمال قرار گرفته است؟	مقاله	ترویجی
۵	مقایسه حج با سایر اعمال عبادی	مقایسه حج با نماز، مقایسه حج با روزه، مقایسه حج با جهاد، مقایسه حج با عبادات مالی	مقاله	ترویجی
۶	اسرار کعبه	تاریخچه بنای کعبه، پایه گذار آن، فلسفه نامگذاری ها، ارکان کعبه	مقاله	ترویجی
۷	اسرار عرفانی عرفات	اهمیت صحرای عرفات، عصر روز عرفه، اهمیت دعا در این سرزمین، زمان وقوف، آداب وقوف، اسرار عرفانی وقوف در عرفات	مقاله	ترویجی
۸	اسرار عرفانی مشعر	اهمیت صحرای مشعر و محدوده آن، نام های این سرزمین، زمان بیتوته در صحرای مشعر، آداب بیتوته، اسرار عرفانی مشعر الحرام و بیتوته در آن	مقاله	ترویجی
۹	اسرار عرفانی منا	منا و فلسفه نامگذاری آن، وظایف حج گزاران در این سرزمین، اسرار مناسک رمی، قربانی و حلق، نقش این معارف در باز سازی شخصیت حاجی.	مقاله	ترویجی
۱۰	ابعاد عرفانی طواف و نماز طواف: فلسفه طواف چیست	طواف خانه خود از عبادات با ارزش و از ارکان حج و عمره محسوب می شود. فلسفه طواف، فلسفه اشواط هفت گانه طواف، ادعیه معصومین علیهم السلام در طواف و آثار تربیتی طواف.	مقاله	ترویجی
۱۱	ابعاد عرفانی احرام و فلسفه احرام	مفهوم شناسی احرام، شرایط تحقق احرام، اهمیت لباس احرام، اسرار عرفانی لباس احرام، نقش لباس احرام در تربیت محرم. تبلیه و آداب آن و نیت احرام از جمله محورهای قابل بررسی در این مقاله است.	مقاله	ترویجی
۱۲	اسرار ادعیه حج و تفاوت ادعیه در مکان های مختلف حج	در منابع روایی با دو دسته ادعیه از معصومین علیهم السلام در رابطه با حج مواجه هستیم: ۱. دعاهایی که حضرات معصومین علیهم السلام به دوستان خود توصیه کرده اند که در موقعیت های مختلف حج و مناسک آن بخوانند. مثلاً هنگام احرام، طواف خانه خدا، هنگام استلام حجر، هنگام توقف بالای کوه صفا و... ۲. دعاهایی که خود معصومین علیهم السلام در هنگام انجام مناسک حج در مراحل مختلف خود می خواندند. مانند دعای امیر المومنین علیه السلام بالای کوه صفا، دعای امام سجاد علیه السلام هنگام طواف خانه خدا، دعای امام رضا علیه السلام هنگام وداع با کعبه شریف و... در این پژوهش این دو دسته ادعیه گرد آوری می شود و با ادبیات سلیس و روان ترجمه می گردد.	کتاب	
۱۳	حج چیست؟ با محوریت حدیث شبلی	حقیقت حج از منظر امام سجاد علیه السلام مورد بررسی قرار می گیرد. امام سجاد علیه السلام بیش از ۳۰ محور برای اسرار حج بیان کرده است که می توان حقیقت حج را از آن استخراج کرد	کتاب	

ردیف	موضوع	توضیحات و محورهای پژوهش	قالب پژوهشی	سطح اثر
۱۴	باز شناسی ابعاد اخلاقی و عرفانی حج در منابع اهل سنت	در روایات اهل سنت و تفسیر آیات الحج و کتاب‌هایی که در اخلاق تالیف شده به بعضی ابعاد اخلاقی و عرفانی حج اشاره شده است. اگر چه با آنچه در منابع شیعه آمده قابل مقایسه نیست. ولی جای یک اثر از این نگاه مجموع آثار اهل سنت خالی است.	کتاب	۱۰۰ صفحه
۱۵	اسرار زیارت مخصوص نوجوانان	تعریف زیارت، بیان جایگاه اهل بیت، فلسفه زیارت، اخلاق و آداب زیارت، آثار و نتایج زیارت، و هشدارهایی درباره کنترل خود به هنگام زیارت، به زبان و در حد فهم و درک نوجوانان.	کتاب	
۱۶	عرفات، وادی معرفت و بصیرت	عرفات سرزمین مقدسی است که افراد را به سوی خدا رهنمون می‌شود؛ و این از طریق انتقال معارف الهی و افزایش بصیرت دینی حجاج، به دست می‌آید.	مقاله	ترویجی
۱۷	کشف باطن عالم در مشاعر مقدس	عالم خلقت، ظاهری دارد و باطنی. برای رسیدن به باطن عالم، نیاز به آمادگی‌هایی است. یکی از زمینه‌های دستیابی به باطن عالم، بهره‌مندی از موقعیت‌های خاص از قبیل مشاعر مقدس می‌باشد.	مقاله	ترویجی
۱۸	منا، وادی تولی و تبری	تولی و تبری از مسائل مهمی است که در حج رخ می‌دهد از جمله رمی جمرات، در واقع، تبری از شیطان و طاعت است و...	مقاله	ترویجی
۱۹	سعی صفا و مروه، سیر مراحل عرفانی	هر شوط سعی، را می‌توان به عنوان یکی از مراحل هفت‌گانه سیر و سلوک در نظر گرفت و راه وصول به کمال را در آن جستجو کرد.	مقاله	ترویجی
۲۰	نقش نمادها در حج	لباس احرام، تلبیه، قربانی و... نمادهای حج هستند و هر یک از بعد نمادی نقش‌های خاصی می‌توانند داشته باشند.	مقاله	ترویجی

ج) موضوعات مربوط به اخلاق و آداب حج و زیارت

ردیف	موضوع	توضیحات و محورهای پژوهش	قالب پژوهشی	سطح اثر
۱	رفتار با سالمندان و اقشار آسیب‌پذیر در سفرهای زیارتی	جایگاه سالمند در دین، شناخت نیازها، اخلاق نیک و معاشرت‌های سازنده، مساعدت برای انجام اعمال، احترام و تکریم شخصیت، همراهی توأم با محبت،	کتاب	۸۰ صفحه
۲	صبر و سعه صدر در حج و زیارت	صبر از موضوعات اخلاقی بسیار مهم است که تأثیر بسیاری در گذار از مشکلات و سعادت دنیوی و اخروی ایفا می‌کند. از سوی دیگر، مناسک حج با برخورداری از اعمال و وظایفی که رعایت آنها مستلزم تحمل سختی‌ها و مشکلاتی است افراد را به سوی صبر در مسائل زندگی هدایت می‌کند. بدین ترتیب، بررسی مسائلی از قبیل ضرورت، نقش و ارزش صبر، موارد نیاز به صبر در حج و زیارت و نقش تربیتی آن برای زندگی، کاری ارزشمند به حساب می‌آید.	مقاله	ترویجی

۳	شیوه تعامل پیروان اهل بیت با سایر مسلمانان در حج	تعامل با سایر مسلمانان از امور مهم در حج است و اهل بیت علیهم السلام نیز در طول حیات خود با مسلمانان پیرو سایر فرق اسلامی تعامل می کردند. بررسی شیوه برخورد و تعامل آنان با سایر مسلمانان و شیوه سخن گفتن و هدایتگری آنان می تواند نکات مهمی را برای تعامل شیعیان با سایر مسلمانان در اختیار بگذارد.	کتاب	۱۲۰ صفحه
۴	انس با قرآن در حج و زیارت	شناخت عظمت قرآن، رابطه قرآن و اهل بیت، فضیلت تلاوت و ختم قرآن در مکه و مدینه، فضیلت تلاوت در اماکن زیارتی، اهمیت و آثار آن.	مقاله	ترویجی
۵	نقش مکان در استجابت دعا	شرافت مکان و زمان در آیات و روایات، برخی از مکان های شریف و علت آن، نقش شرافت کعبه و مزارات خصوصا حرم امام حسین علیه السلام در استجابت دعا	مقاله	ترویجی
۶	تکریم و تعظیم شعائر حج و زیارت	تعریف شعائر، شعائر در آیات و روایات، شیوه های تعظیم شعائر الهی، هدف از تعظیم شعائر، نتیجه تعظیم شعائر.	مقاله	ترویجی
۷	آداب حجگزاری در مذهب مالکی	بررسی کتب مرجع و استخراج دیدگاه های بزرگان مذهب	کتاب	
۸	آداب حجگزاری در مذهب حنفی	بررسی کتب مرجع و استخراج دیدگاه های بزرگان مذهب	کتاب	
۹	آداب حجگزاری در مذهب شافعی	بررسی کتب مرجع و استخراج دیدگاه های بزرگان مذهب	کتاب	
۱۰	آداب حجگزاری در مذهب حنبلی	بررسی کتب مرجع و استخراج دیدگاه های بزرگان مذهب	کتاب	
۱۱	موانع قبولی حج و زیارت از دیدگاه قرآن و عترت	اعمال عبادی مانند حج خانه خدا و زیارت قبور اولیای خدا در صورتی که با رعایت آداب و شرایط شرعی انجام گیرد، ثمرات مختلف شناختی، رفتاری و عاطفی در فرد ایجاد می کنند. باید با بررسی آیات و روایات، تبیین شود ۱. عوامل قبول اعمال چیست؟ ۲. نشانه های قبولی حج و زیارت کدامند؟ ۳. موانع قبولی کدامند؟	مقاله	ترویجی
۱۲	راه های حفظ دستاوردهای حج و زیارت	چگونه می توان آثار روحی، اخلاقی و رفتاری ایجاد شده را حفظ کرد. الف) شناسائی عوامل مؤثر در ایجاد تحول در زیارت و معرفی وظائفی را که حاجی باید رعایت کند: ۱- مقدمات قبل از سفر زیارت. ۲- آنچه در حین انجام زیارت باید رعایت کند. ب) عوامل مؤثر در حفظ آثار زیارت بعد از بازگشت از سفر.	کتاب	۸۰ صفحه
۱۳	مقایسه حجگزاری اولیای خدا با حج اهل دنیا	اولیای خدا در میقات، طواف، سعی صفا و مروه، وقوف در مشاعر همراه با تواضع، بندگی و تضرع به انجام مناسک می پرداختند، ولی بعضی خلفا، امراء، سلاطین و افراد دنیاگرا به حج می آمدند با غرور، پر توقع، گویا به تفریح آمده اند و... در این اثر به موارد خاص و موردی پرداخته می شود. مثلا پیاده روی امام حسن و امام حسین علیهم السلام و اکراه بعضی صحابه از پیاده روی. تفاوت طواف امام سجاد علیه السلام با طواف هشام بن عبدالملک، تفاوت حضور امام رضا علیه السلام در عرفات با حضور یحیی برمکی و...	کتاب	۱۰۰ ص

۱۴	همراه جوانان در سفرهای زیارتی	با توجه به حضور چشم گیر جوانان در زیارت اعتاب مقدس در کاروان‌های دانشجویی و کاروان‌های عادی و ایام ویژه زیارتی مانند اربعین ارائه اثری که با ادبیات جوان‌پسند بیانگر آداب، اخلاقی و اسرار زیارت و وظایف عمومی جوانان باشد ضروری به نظر می‌رسد.	کتاب
۱۵	فرصت آفرینی حج از دیدگاه امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری	تعریف و جایگاه حج، فرصت‌های معنوی، اخلاقی و تربیتی؛ اجتماعی و سیاسی، امور مادی و اقتصادی و نقش آن در رونق زندگی مسلمانان.	مقاله
۱۶	نقش زیارت در تقویت معادباوری	تعریف، جایگاه زیارت در قرآن و سنت، نقش زیارت در تقویت باورهای دینی، تأثیر زیارت در تقویت اعتقاد به معاد، چگونگی این تأثیر	مقاله
۱۷	تقوا ثمره حج و زیارت	حج و زیارت، فقط یک سری عبادت که ثواب و پاداشی برای حاجی و زائر به دنبال داشته باشد، نیست بلکه با آداب و مناسک خود بر تقوای افراد تأثیر می‌گذارد. بررسی عوامل به وجودآورنده تقوا در حج و زیارت، شیوه‌های تأثیر حج و زیارت در افزایش تقوا و امثال آن از محورهای قابل بررسی است	مقاله

د) آیات و روایات حج

ردیف	موضوع	توضیحات و محورهای پژوهش	قالب پژوهشی	سطح اثر
۱	آیات و روایات مربوط به اسرار حج و زیارت	جمع آوری آیات و روایاتی که اسرار و فلسفه حج و زیارت را بیان می‌کنند	کتابچه	
۲	آیات و روایات مربوط به حج و امامت،	جمع آوری آیات و روایاتی که اسرار و فلسفه حج و زیارت و رابطه آن با امامت را بیان می‌کنند.	کتابچه	
۳	آیات و روایات مربوط به بُعد تربیتی حج و زیارت	جمع آوری آیات و روایاتی که آثار تربیتی حج و زیارت را بیان می‌کنند	کتابچه	
۴	برترین اعمال در سفر حج و زیارت بر اساس روایات معصومین علیهم السلام	جمع آوری آیات و روایاتی که به معرفی بهترین اعمال در حج و زیارت اشاره دارند.	کتابچه	
۵	آیات و روایات بایدها و نبایدهای سفر حج و زیارت.	جمع آوری آیات و روایاتی که به معرفی بایدها و نبایدهای حج و زیارت اشاره دارند.	کتابچه	
۶	سبک زندگی در آیات و روایات حج از دیدگاه منابع اهل سنت	توجه به حضور یک ماهه حج‌گزاران در سرزمین وحی، و ارتباط با اقشار مختلف از سراسر جهان، لازم است شیوه زندگی فردی و معاشرت‌های اجتماعی از دیدگاه اسلام را فرا بگیرند، و طبعاً سبک زندگی در دوران حج می‌تواند الگوی زندگی در همه دوران‌های زندگی بوده باشد، بدین جهت لازم است دیدگاه‌اندیشمندان اهل سنت در منابع معتبر مورد بررسی قرار گیرد.	کتابچه	

نظامنامه موضوعات گروه تاریخ و سیره

۱. حرمین شریفین

الف) مکه مکرمه

ردیف	عنوان	سطح اثر	قالب پژوهش	توضیحات
۱	خاندان‌های شیعی تأثیر گذار در مکه مکرمه	پژوهشی	کتاب و مقاله	مانند آل ابی نمی، بنو سلیمان و.... مناسب است هر خاندان به صورت یک مقاله در میقات منتشر و سپس مجموعه به صورت کتاب درآید.
۲	نقش شیعیان در توسعه و عمران حرم مکی	پژوهشی	کتاب	منظور از شیعیان همه مذاهب تشیع اعم از زیدی، اسماعیلی و امامی است.
۳	تاریخ اجتماعی مکه مکرمه براساس سفرنامه‌ها	پژوهشی	کتاب	این موضوع می‌تواند به عنوان زیرساختی برای شناخت عمیق اجتماعی مردم مکه و نیز شناخت عرف اجتماعی عصر معصومان بکار گرفته شود و مجموعه ای چند جلدی به عنوان پروژه پژوهشکده تعریف شود.
۴	کرونولوژی رویدادها در حرم مکی از آغاز تاکنون	ترویجی	مقاله / کتاب	
۵	بررسی اتهامات واهی به شیعه در حرمین در طول تاریخ (تلویث و تلصیق و...)	پژوهشی	مقاله / کتاب	
۶	نقش شهرجده در حج و تحولات مکه و فرصت های بهره برداری از آن در حج و گردشگری مذهبی	ترویجی	کتاب	

ردیف	عنوان	سطح اثر	قالب پژوهش	توضیحات
۷	نقش شهرتائف در تحولات حرم مکی و موسم حج و فرصت‌های بهره برداری از آن در حج و گردشگری مذهبی	ترویجی	کتاب	
۸	حیات علمی شیعیان در مکه مکرمه	ترویجی	کتاب	معرفی علمای شیعه ساکن در مکه؛ نقش شیعیان در گسترش علوم اسلامی در حریمین، مدرسان شیعی در حریمین و...
۹	روز شمار تاریخ شیعیان در حرم مکی	ترویجی	مقاله/کتاب	مقصود به سبک وقایع الایام برای حجاج و روحانیون کاروانها
۱۰	موقوفات شیعیان در حرم مکی	ترویجی	مقاله/کتاب	
۱۱	موقوفات اهل سنت در حرم مکی	ترویجی	مقاله/کتاب	
۱۲	تاریخ اجتماعی مکه مکرمه براساس سفرنامه‌ها	پژوهشی	کتاب	
۱۳	بررسی اتهاامات واهی به شیعه در طواف در طول تاریخ (تلویث و تلصیق و...)	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۱۴	بازشناسی جریان‌های سیاسی و فکری مذهبی حاکم بر مکه مکرمه	پژوهشی	مقاله/کتاب	

(ب) مدینه منوره

ردیف	موضوع	سطح اثر	قالب پژوهش	توضیحات
۱	حیات علمی شیعیان در مدینه منوره	پژوهشی	کتاب	معرفی علمای شیعه ساکن در مدینه؛ نقش شیعیان در گسترش علوم اسلامی در حریمین، مدرسان شیعی در حریمین و...
۲	خاندان‌های شیعی تأثیر گذار در مدینه منوره	پژوهشی	مقاله/کتاب	مانند آل سنان. مناسب است هر خاندان به صورت یک مقاله در میقات منتشر و سپس مجموعه به صورت کتاب درآورد
۳	نقش شیعیان در توسعه و عمران حرم نبوی	پژوهشی	مقاله/کتاب	نقش شیعیان در ادوار مختلف که هر دوره را می‌توان به صورت یک مقاله کار کرد و سپس به صورت کتاب درآورد
۴	نقش مدینه منوره در شکل گیری مکتب حدیثی شیعه امامیه	پژوهشی	مقاله/کتاب	منظور از شیعیان همه مذاهب تشیع اعم از زیدی و اسماعیلی و امامی است.
۵	تاریخ اجتماعی مدینه منوره براساس سفرنامه‌ها	پژوهشی	کتاب	این موضوع می‌تواند به عنوان زیرساختی برای شناخت عمیق اجتماعی مردم مدینه و نیز شناخت عرف اجتماعی عصر معصومان بکار گرفته شود و مجموعه ای چند جلدی به عنوان پروژه پژوهشکده تعریف شود.

۶	امرا و علمای شیعی ینبع (به عنوان یکی از مراکز علمی و اقتصادی مدینه منوره)	ترویجی	کتاب	معرفی ینبع، موقوفات و صدقات امیر مؤمنان ع در ینبع؛ امیران و عالمان شیعی در ینبع در ادوار مختلف اسلامی
۷	بازشناسی جریان‌های سیاسی و فکری مذهبی حاکم بر مدینه منوره	پژوهشی	مقاله/کتاب	هر مقطع یعنی فاطمیان/ ممالیک/ عثمانی /سعودی می‌تواند موضوع مقاله ای مستقل گردد
۸	کرونولوژی رویدادها در حرم نبوی	ترویجی	مقاله/کتاب	مقایسه مهمترین حوادث جهان با محوریت حرم نبوی
۹	عناوین و مناصب در حرم نبوی	ترویجی	مقاله	
۱۰	سیر تحول روضه مطهر نبوی در طول تاریخ	ترویجی	مقاله/کتاب	شامل محجر و روضه از جمله تاریخچه‌سنگ شیخ محمد سنگلاخی عصر ناصری
۱۱	نقش ائمه شیعه در حیات فرهنگی و اجتماعی مدینه منوره	پژوهشی	کتاب/مقاله	نقش هر امام را می‌توان در مقاله ای تنظیم و مجموع آنها را به صورت یک کتاب منتشر کرد.
۱۲	موقوفات شیعیان در حرم نبوی	ترویجی	مقاله/کتاب	
۱۳	تاریخچه گنبد و مناره مسجد نبوی	ترویجی	مقاله	پاسخ به ساخت گنبد از سوی شیعیان
۱۴	جایگاه سیاسی و اجتماعی سادات علوی در مدینه منوره از سده اول تا چهارم هجری	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۱۵	قیام‌های علوی در مدینه منوره، آثار و پیامدها	پژوهشی	کتاب	اهداف، چگونگی، آثار و پیامدها
۱۶	بررسی تطبیقی وضعیت آثار تمدنی قبل و پس از اسلام در حجاز	ترویجی	مقاله/کتاب	
۱۷	نقش مدینه منوره در بالندگی فرهنگ و تمدن اسلامی	پژوهشی	کتاب	

ج) اعلام

ردیف	موضوع	سطح اثر	قالب پژوهش	توضیحات
۱	زیست نامه و شخصیت حوالی عليه السلام	ترویجی	مقاله/کتاب	
۲	زیست نامه و شخصیت آدم عليه السلام	ترویجی	مقاله/کتاب	
۳	زیست نامه و شخصیت ابراهیم عليه السلام	ترویجی	مقاله/کتاب	
۴	زیست نامه و شخصیت اسماعیل عليه السلام	ترویجی	مقاله/کتاب	
۵	نقش سیاسی تابعین در حرمین	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۶	نقش فرهنگی تابعین در حرمین	پژوهشی	مقاله/کتاب	

د) دولت‌ها و حرمین شریفین

ردیف	موضوع	سطح اثر	قالب پژوهش	توضیحات
۱	دولت آل بویه و حج و حرمین شریفین	پژوهشی	مقاله	تدابیر و اقدامات دولت آل بویه در دوره تسلط بر حرمین شریفین. مناسبات این دولت با اشراف حاکم بر حجاز و...
۲	دولت سلجوقیان و حج و حرمین	پژوهشی	مقاله	تدابیر و اقدامات دولت سلجوقی در دوره تسلط بر حرمین شریفین. مناسبات این دولت با اشراف حاکم بر حجاز و...
۳	دولت فاطمیان و حج و حرمین شریفین	پژوهشی	کتاب	تدابیر و اقدامات دولت فاطمی در دوره تسلط بر حرمین شریفین. مناسبات این دولت با اشراف حاکم بر حجاز و...
۴	دولت ایوبیان و حج و حرمین شریفین	پژوهشی	مقاله	تدابیر و اقدامات دولت ایوبی در دوره تسلط بر حرمین شریفین. مناسبات این دولت با اشراف حاکم بر حجاز و...

۵	دولت ممالیک و حج و حرمین شریفین	پژوهشی	کتاب	تدابیر و اقدامات دولت ممالیک در دوره تسلط بر حرمین شریفین. مناسبات این دولت با اشراف حاکم بر حجاز و...
۶	دولت ایلخانان مغول و حج و حرمین شریفین	پژوهشی	مقاله/کتاب	تدابیر و اقدامات دولت ایلخانان مغول در دوره تسلط بر حرمین شریفین. مناسبات این دولت با اشراف حاکم بر حجاز و...
۷	دولت صفویه و حج و حرمین شریفین	پژوهشی	مقاله/کتاب	اقدامات و خدمات دولت صفوی در حرمین شریفین. موقوفات حرمینی این دولت، مناسبات این دولت با اشراف حاکم بر حجاز و عثمانی.
۸	دولت افشاریه و حج و حرمین شریفین	پژوهشی	مقاله	تدابیر و اقدامات دولت افشاریه در حرمین شریفین. مناسبات این دولت با اشراف حاکم بر حجاز و عثمانی...
۹	دولت قاجار و حج و حرمین شریفین	پژوهشی	کتاب	تدابیر و اقدامات دولت قاجار در حرمین شریفین. مناسبات این دولت با اشراف حاکم بر حجاز و دولت عثمانی و...
۱۰	دولت عثمانی و حج و حرمین شریفین	پژوهشی	کتاب	تدابیر و اقدامات دولت عثمانی در دوره تسلط حدود چهار قرن بر حرمین شریفین. مناسبات عثمانی با اشراف حاکم بر حجاز و...
۱۱	حرمین شریفین در دولت نخست آل سعود	پژوهشی	مقاله/کتاب	نحوه تسلط بر حرمین و اقدامات واکنش‌ها، وعده اداره مشترک حرمین
۱۲	حرمین شریفین در دولت سوم سعودی	پژوهشی	کتاب	چگونگی تسلط دوباره آل سعود بر حرمین، رویکردها در اداره حرمین و مناسبات حرمینی با دولت‌های اسلامی
۱۳	بررسی پیشنهاد اداره مشترک حج توسط عبدالعزیز آل سعود	ترویجی	مقاله	
۱۴	نقش آل سعود در گسترش تعصبات مذهبی در حرمین	پژوهشی	مقاله	

ه) گسترش علوم در حرمین شریفین

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	نقش حرمین شریفین در گسترش علم نجوم	پژوهشی	مقاله	
۲	نقش حرمین شریفین در گسترش علم حدیث	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۳	نقش حرمین شریفین در گسترش علم تفسیر	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۴	نقش حرمین شریفین در گسترش علم تاریخ	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۵	نقش حرمین شریفین در گسترش علم رجال و تراجم	پژوهشی	مقاله	
۶	نقش حرمین شریفین در گسترش دانش جغرافیا	پژوهشی	مقاله	
۷	نقش حرمین شریفین در گسترش علم فقه	پژوهشی	کتاب/مقاله	

(و) حجگزاری

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	مناصب و عناوین در آیین حجگزاری (مناصب اجازه و افاضه در حج و...)	ترویجی	مقاله/کتاب	بررسی مناصب و عناوین مربوط به دو حرم مکی و مدنی به تفکیک مناصب سیاسی، دینی و... مناصب مربوط به عصر جاهلی مانند اجازه و افاضه در حج «رفادت» سقاییت «امارت حج» شیخ الحرم «أغوات» امامت. هر منصب می تواند در ابتدا به صورت یک مقاله در میقات بررسی و سپس تبدیل به مجموعه شود.
۲	بررسی تاریخی مشکلات و سختی های سفر حج قدیم و مقایسه آن با شرایط فعلی	ترویجی	کتاب	بررسی مشکلات قرنطینه، غارت کاروان های حجاج، مالیات های سفر، تعصبات مذهبی و...
۳	بررسی حجگزاری مسلمانان در دوره های تاریخی مختلف	ترویجی	کتاب	
۴	نقش حج در اعتلای تمدن ها	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۵	مالیات (مکوس و...) بر حجاج در ادوار مختلف	ترویجی	مقاله	
۶	حضور مستشرقان و جهانگردان غربی در موسم حج و بررسی تحلیل دیدگاه های آنان	پژوهشی	مقاله/کتاب	

(ز) قبایل

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	نقش قبیله جُهیینه در حج و تحولات حرمین شریفین	پژوهشی	مقاله/کتاب	هر کلان قبیله مانند جهینه، حرب، خفاجه، آل رشید می تواند موضوع یک پژوهش واقع شود.
۲	نقش قبیله حَرب در حج و تحولات حرمین شریفین	پژوهشی	مقاله/کتاب	

ح) مسیر حج

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	بررسی مسیرهای زیارتی شبه جزیره عربستان، با تأکید بر مسیرهای زیارتی زائران ایرانی	ترویجی	مقاله/کتاب	
۲	چالش‌های حجاج مغرب اسلامی در مسیر حج	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۳	چالش‌های حجاج شرق دور در مسیر حج	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۴	چالش‌های حجاج ایران و عراق در مسیر حج	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۵	تحریم راه جبل (علل و پیامدها)	پژوهشی	مقاله	
۶	کاروانسراهای مسیر حج	ترویجی	مقاله/کتاب	

ط) کتابشناسی

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	کتابشناسی توصیفی - تحلیلی آثار حرمینی چاپ شده و نسخه‌های خطی مستشرقان درباره حرمین و حج و وهابیت	ترویجی	کتاب	این پروژه دارای اولویت بسیاری است که در حوزه تخصصی حج و حرمین در حد چاپ محدود برای مراکز علمی - فرهنگی ضروری است. این پروژه به عنوان کتابشناسی توصیفی - تحلیلی منابع حج و حرمین با تفکیک چهار زبان اصلی لاتین، عربی، فارسی، اردو در دستور کار قرار بگیرد. از دل این پروژه می‌توان پروژه‌ها و مقالات کوچکتری را استخراج کرد مانند فهرست نگاری اجمالی و جریان شناسی منابع حج و حرمین در هر کدام از حوزه‌های مختلف پژوهشی همچنین این کار زمینه ساز خوبی برای تحقیقات دامنه دار در راستای اهداف پژوهشکده درباره حج و حرمین است
۲	کتابشناسی توصیفی - تحلیلی آثار حرمینی چاپ شده و نسخه‌های خطی عربی درباره حرمین و حج و وهابیت	ترویجی	کتاب	

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۳	کتابشناسی توصیفی - تحلیلی آثار حرمینی چاپ شده و نسخه‌های خطی فارسی درباره حج و حرمین و وهابیت	ترویجی	کتاب	
۴	کتابشناسی توصیفی - تحلیلی آثار حرمینی چاپ شده و نسخه‌های خطی اردو و زبان‌های دیگر درباره حج و حرمین و وهابیت	ترویجی	کتاب	
۵	فهرست نگاری اجمالی مطالعات حج و حرمین و وهابیت در آثار مستشرقان و دانشمندان غرب	ترویجی	کتاب	
۶	فهرست نگاری اجمالی مطالعات حج و حرمین و وهابیت در آثار مستشرقان و دانشمندان غرب	ترویجی	کتاب	
۷	فهرست نگاری اجمالی مطالعات حج و حرمین در آثار فارسی	ترویجی	کتاب	
۸	فهرست نگاری اجمالی مطالعات حج و حرمین و وهابیت در آثار جهان عرب	ترویجی	کتاب	
۹	فهرست نگاری اجمالی مطالعات حج و حرمین و وهابیت در آثار زبان‌های دیگر	ترویجی	کتاب	
۱۰	عاشورا و اربعین در منابع وهابیت (نگاهی به تالیفات مراکز علمی - پژوهشی سعودی)	ترویجی	کتاب	
۱۱	حوادث تاریخ تشیع در مراکز علمی - پژوهشی سعودی	ترویجی	کتاب	
۱۲	تحلیل محتوایی سفرنامه‌های حج و حرمین	پژوهشی	مقاله/کتاب	این سفرنامه‌ها برای تبیین تاریخ اجتماعی حرمین بسیار کارگشا و مفید است
۱۳	کتابشناسی توصیفی و تفصیلی سفرنامه‌های حج مغربی واندلسی	ترویجی	مقاله/کتاب	

۲. عتبات عالیات

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	کاروانسراها در مسیر عتبات عالیات	ترویجی	مقاله/کتاب	
۲	چالش‌های شیعیان در مسیر زیارت عتبات عالیات در ادوار مختلف	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۳	موقوفات تسهیلاتی زائران و مسافران در عتبات عالیات	ترویجی	کتاب	

۴	اقدامات عمرانی و رفاهی صاحب منصبان اهل سنت در عتبات عالیات	ترویجی	مقاله/کتاب
۵	اقدامات عمرانی و رفاهی صاحب منصبان شیعه در عتبات عالیات	ترویجی	مقاله/کتاب

الف) نجف

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	تحقیقی در مدفن‌های منسوب به امیر مومنان علیه السلام در طول تاریخ	پژوهش	مقاله/کتاب	این پژوهش شامل بررسی روایات دفن امیرمؤمنان در مزار شریف، عدن و کوفه است.
۲	تاریخ اجتماعی - فرهنگی نجف	پژوهشی	کتاب	برای برنامه ریزی زیارت اربعین شناخت تاریخ اجتماعی و فرهنگی شهرهای مهم عراق ضروری است
۳	واکاوی تاریخی مسجد کوفه و مقامات آن	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۴	زیست نامه و شخصیت کمیل بن زیاد نخعی	ترویجی	مقاله/کتاب	
۵	زیست نامه، مزار و شخصیت میثم تمار	ترویجی	مقاله/کتاب	
۶	زیست نامه، مزار و شخصیت رشید هجری	ترویجی	مقاله/کتاب	
۷	زیست نامه، مزار و شخصیت سعید بن جبیر اسدی	ترویجی	مقاله/کتاب	
۸	خدمات عمرانی و فرهنگی ایرانیان تاپایان عصر آل بویه در نجف اشرف	ترویجی	مقاله/کتاب	
۹	خدمات عمرانی و فرهنگی ایرانیان از عصر ترکان تا صفویه در نجف و دیگر عتبات	ترویجی	مقاله/کتاب	
۱۰	خدمات عمرانی و فرهنگی ایرانیان در عصر صفویه در نجف و دیگر عتبات	ترویجی	مقاله/کتاب	
۱۱	خدمات عمرانی و فرهنگی ایرانیان در دوره انقلاب اسلامی در نجف و دیگر عتبات	ترویجی	مقاله/کتاب	

ب) کوفه

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	نقش اهل کوفه در گسترش تشیع در طول تاریخ. (پاسخ به شبهه ما اهل کوفه نیستیم).	پژوهشی	کتاب	پاسخ به شبهه ما اهل کوفه نیستیم. نقش مثبت مردم کوفه حتی تا زمان معاصر در اربعین و مقابله با داعش نیز قابل طرح است

ج) کربلا

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	قشربندی اجتماعی شهدای کربلا	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۲	تاریخ اجتماعی فرهنگی کربلا	پژوهشی	کتاب	
۳	زیست نامه و شخصیت هانی بن عروه و مزار او	ترویجی	مقاله/کتاب	
۴	زیست نامه و شخصیت مسلم بن عوسجه اسدی و مزار او	ترویجی	مقاله/کتاب	
۵	زیست نامه و شخصیت حبیب بن مظاهر و مزار او	ترویجی	مقاله/کتاب	
۶	بررسی مقامهای نوپدید در کربلا (با تأکید بر دهه‌های اخیر)	ترویجی	مقاله/کتاب	
۷	عاشورا و اربعین در منابع وهابیت (نگاهی به تالیفات مراکز علمی پژوهشی سعودی)	پژوهشی	مقاله	

د) کاظمین

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	نقش علمای شیعه در تحولات کاظمین و بغداد در عصر آل بویه	پژوهشی	کتاب	
۲	نقش علمای شیعه کاظمین و بغداد در تحولات حرمین شریفین در عصر آل بویه	پژوهشی	کتاب	
۳	اندیشوران شیعی مدفون در کاظمین	ترویجی	مقاله/کتاب	برای هر یک از مدفونین می‌توان مقاله ای تألیف و مجموع آن را در یک کتاب عرضه کرد.
۴	تاریخ اجتماعی شیعیان کاظمین	پژوهشی	کتاب	
۵	توسعه‌های حرم در کاظمین	ترویجی	کتاب	

ه) سامرا

ردیف	موضوع	سطح کار	قالب پژوهش	توضیحات
۱	تاریخ اجتماعی فرهنگی سامرا	پژوهشی	کتاب	
۲	حرم عسکریین (ع) در دوران معاصر	ترویجی	کتاب	
۳	مناسبات اندیشوران شیعه و سنی در سامرا	پژوهشی	مقاله/کتاب	
۴	توسعه‌های حرم عسکریین (ع)	ترویجی	کتاب	
۵	متولیان حرم عسکریین در ادوار مختلف	ترویجی	مقاله/کتاب	

و) حله

ردیف	موضوع	نوع کار	قالب کار	توضیحات
۱	مشاهیر و بزرگان حله در طول تاریخ با نگاهی به مزارات این شهر	ترویجی	کتاب	

ز) سوریه

ردیف	موضوع	نوع کار	قالب کار	توضیحات
۱	اماکن شناسی سوریه برپایه تاریخ شفاهی	ترویجی	مقاله/کتاب	
۲	کتابشناسی توصیفی تحلیلی آثار تاریخی کشور سوریه	ترویجی	مقاله/کتاب	

نظامنامه موضوعات گروه فقه و حقوق

۱. موضوعات مشترک فقه و حقوق

ردیف	موضوعات مشترک	سطح اثر	قالب پژوهش — اولویت	توضیحات
۱	اداره حرمین شریفین از منظر فقه و حقوق اسلامی	پژوهشی	کتاب / مقاله اولویت ۱	شرایط متولی حرمین به ویژه مسجدالحرام و اماکن و مشاعر حج طبق منابع اسلامی (آیات و روایات) فقه فریقین و حقوق اسلامی و تطبیق آن بروضعیت کنونی، و بررسی آیه: {إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ} و امثال آن.
۲	بررسی فقهی و حقوقی و جغرافیایی منطقه حرم	پژوهشی	مقاله اولویت ۲	فلسفه محدوده حرم مکه و مدینه، بررسی موضوعی حرم مکی، احکام مختص حرم، محرمات ویژه حرم، احکام دخول و خروج حرم و...
۳	ورود گردشگران غیر مسلمان به اماکن مقدس اسلامی	پژوهشی	کتاب/مقاله اولویت ۲	بررسی حکم ورود گردشگران اهل کتاب به اماکن مقدس با فرض احتمال تأثیر و عدم آن، طهارت اهل کتاب، حکم پیروان سایر ادیان در خصوص ورود به اماکن مقدس، نگاه مذاهب اسلامی به موضوع در دو محور فقه و حقوق و...
۴	ظرفیت‌های حج برای اتحاد امت اسلامی، از نگاه فقه و حقوق	پژوهشی	کتاب/مقاله اولویت ۱	بررسی آیات و روایات فریقین، تحلیل و بررسی نکات حقوقی اتحاد امت اسلامی، این ظرفیت در حج خیلی پیدا است.

۵	حفظ میراث مشترک اسلامی در حج از منظر فقه و حقوق	پژوهشی	کتاب/مقاله اولویت ۱	تبیین میراث، تقدس جایگاه‌های زیارتی و حفاظت از آنها
۶	جایگاه فقهی و حقوقی نهادهای بین المللی و سازمان همکاری اسلامی در امور حجاج و...	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	بررسی و تحلیل هر دو موضوع: سازمان همکاری اسلامی جدا بررسی شود ، نهادهای بین المللی هم به طور مستقل بررسی گردد.

۲. موضوعات فقهی

ردیف	موضوعات فقهی	سطح اثر	قالب پژوهش — اولویت	توضیحات
۱	تأثیر خوف ابتلاء به بیماری‌های مُسری بر حکم اعمال و مناسک حج	پژوهشی ترویجی	کتاب / مقاله اولویت ۱	محل انتقال: مطاف، عرفات، مشعرالحرام، منا. بیماری‌های مُسری امثال: کرونا، آنفلوآنزا، سرماخوردگی و...
۲	آیا بیماری‌های مُسری امثال (کرونا) می‌تواند مانع استطاعت در حج باشد؟	پژوهشی ترویجی	مقاله اولویت ۱	صورت‌های جدید استطاعت، طرح استفتائات جدید از مراجع، بررسی تأثیر بیماری‌های مُسری خطرناک (مانند کرونا) بر استطاعت در حج.
۳	بحث فقهی توسعه اماکن حرمین شریفین و لزوم حفظ و ابقای آثار و اماکن اسلامی	پژوهشی	کتاب/مقاله اولویت ۱	توسعه به بهانه تسهیل امر حجاج، حفظ آثار اسلامی، توسعه بلون تخریب آثار و راهکارهای آن و...
۴	شروط علمی و شروط واقعی در حج و عمره	ترویجی	مقاله اولویت ۳	احصاء شروط موجود در اعمال و مناسک حج و عمره، تأثیر شروط بر صحت اعمال، بررسی شروط ذکری و شروط واقعی در حج و عمره.
۵	حج زنان (بررسی احکام اختصاصی آنان)	ترویجی	کتاب / مقاله اولویت ۲	مهریه و استطاعت، تغییر ایام عادت، استفاده از قرص، مقدار پوشش زن در حال احرام، طواف مستحبی و نامحرم، وقوف اضطراری در مشعر الحرام، کیفیت وقوف، زمان وقوف، مقدار وقوف، سختی رمی، ازدحام، نیابت در حج، نیابت در عمره، نیابت در طواف.
۶	سعی و مسعی از دیدگاه فقه امامیه	پژوهشی	کتاب/مقاله اولویت ۲	محدوده مسعی (توسعه عرضی، توسعه ارتفاعی)، لزوم یاعدم لزوم بالا رفتن از بلندی صفا و مروه، مقدار فاصله بین نماز طواف وسعی، موالات یاعدم آن در سعی، حکم کم و زیاد نمودن اشواط سعی، احکام شکوک، جواز استراحت در حین سعی یاعدم جواز آن، شرطیت استقبال یاعدم آن و...
۷	واکاوی فقهی ارکان حج و عمره	پژوهشی	مقاله اولویت ۲	تعریف رکن در حج و تفاوت آن با سایر اعمال، احصاء مصادیق رکن در حج و عمره با استناد به ادله، تأثیر رکنیت بر صحت اعمال، احکام اختیاری و اضطراری و نقش آن در رکنیت و...

ردیف	موضوعات فقهی	سطح اثر	قالب پژوهش — اولویت	توضیحات
۸	بررسی فقهی احکام شک در حج وعمره	پژوهشی	مقاله اولویت ۲	شک در حصول نیت، حکم شک در حصول یا عدم حصول استطاعت، حکم حج با استطاعت مشکوک، شک در صحت اصل حج یا عمره، شک در صحت اعمال (وسط عمل یا پس از عمل)، شک کثیر الشک در حج وعمره، قاعده فراغ و... به صورت هدفمند در دو محور: ۱. فقه جواهری ۲. فتاوی مراجع معظم تقلید.
۹	واکاوی فقهی رمی جمرات و احکام رمی	ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	بررسی زمان رمی، شرایط ریگها، شرایط و کیفیت رمی، جمرات وتوسعه، وظایف معذورین (در رمی، طی مسیر)، شرایط نیابت در رمی، لزوم اصابت به جمره یا کفایت سقوط در حوضچه و...
۱۰	بررسی فقهی وقوفین	ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	شرایط تحقق وقوف، جایگاه وقوف در حج، مقدار وقوف، وقوف اختیاری واضطراری عرفات ومشعرالحرام، کدام رکن است؟
۱۱	احکام فقهی توسعه مکان‌های تأثیرگذار در مناسک حج وعمره	پژوهشی	کتاب/مقاله اولویت ۱	بررسی موضوعی مسجد شجره، وادی جحفه، شهر مکه و استظلال، تخییر در قصر و اتمام در مسجدالحرام ومسجدالنبی ودو شهر فعلی مدینه و مکه و...
۱۲	بیتوته در مشعرالحرام وسرزمین منا وحدود فقهی آنها	پژوهشی ترویجی	مقاله اولویت ۱	مشعر و بیتوته، مشعر و وقوف، بررسی موضوعی منا، اعمال ایام تشریق و شب‌های آن، بیتوته در نیمه اول شب یانیمه دوم، بررسی نیمه شب شرعی، حکم بدلیت وطولیت عبادت در مسجد الحرام از بیتوته منا و...
۱۳	موضوع شناسی مشاعر مقدسه: سرزمین عرفات، مشعرالحرام، سرزمین منا	ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۲	بررسی حکم توسعه ارتفاعی، محدوده شرعی وجغرافیایی امکان ومشاهد مشرفه، اعمال ویژه هر کدام و...
۱۴	قواعد فقهی در مناسک حج وعمره	ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۲	قواعد عامه ای که در حج وعمره هم کاربرد دارد، بررسی قواعد مختص باب حج وعمره از قبیل: کل من مر بمیقات یجب علیه الإحرام، من مات فی الحرم فقد أجزأ عن الحج، لزوم احراز السبعة (طواف، سعی، رمی)، کل من ادرك المشعر فقد ادرك الحج، اختصاص الکفارة فی صورة العمد إلا فی الصید، کل من كان دون المیقات فمیقاته منزله و...
۱۵	موارد مقدم داشتن اعمال حج بر وقوفین	ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۲	مقدم داشتن اعمال پنج‌گانه (طواف حج، نماز طواف، سعی، طواف نساء، نماز طواف نساء) به سبب خوف از وجود مانع، افرادی که مجازند اعمال بعد از وقوفین را بر وقوفین مقدم کنند، کیفیت تقدیم اعمال و...
۱۶	موالات در مناسک حج وعمره	پژوهشی	مقاله اولویت ۱	معنا شناسی موالات، موالات بین طواف ونماز آن، موالات وتجديد وضو، فاصله بین نماز طواف وسعی، موالات در رمی و...

ردیف	موضوعات فقهی	سطح اثر	قالب پژوهش — اولویت	توضیحات
۱۷	احکام زیارتگاه‌های ادیان و مذاهب دیگر. (بررسی لزوم حفظ تقدس زیارتگاه‌ها یا لزوم تخریب نمادهای ادیان دیگر).	ترویجی	کتاب اولویت ۳	در این پژوهش مطالب مورد بحث به‌صورت فقه مقارن عرضه می‌شود.
۱۸	احکام طهارت در طواف: (بررسی طهارت بانوان، طهارت از حدث و خبث، انکشاف نجاست در اثناء، محمول متنجس، نجاست معفو، نجس شدن در حین طواف).	ترویجی	کتاب اولویت ۲	فتاوای مراجع معظم تقلید، اعم از اُحیاء و وفات یافتگان.
۱۹	احکام فقهی کعبه (بررسی احکام قبله، هتک احترام و حرمت آن، وجوب بنای آن در صورت تخریب و...).	پژوهشی	کتاب/مقاله اولویت ۳	مطالب مورد بحث در این پژوهش به‌صورت فقه مقارن عرضه می‌شود.
۲۰	صروره و احکام آن	پژوهشی	مقاله اولویت ۲	بررسی احکام خاص کسی که برای اولین بار به حج مشرف می‌شود، چه حج استحبایی و چه حجه الاسلام و چه حج نذری، نیابت بانوان و...
۲۱	حج معلولین (توان خواهان)، احکام فقهی مبطلون و مسلوس در حج و عمره	پژوهشی	مقاله اولویت ۲	بررسی تحصیل استطاعت معلولین، بررسی احکام طواف و نماز آنان، کیفیت تحصیل طهارت و حکم مبتلا به خروج ریح، نیابت از طرف آنان و...
۲۲	نذر در حج و احکام آن	ترویجی	مقاله اولویت ۲	بررسی مصادیق و احکام نذر در حج و قبل از حج، از قبیل احکام حج نذری، احرام با نذر، ادای نذر مالی در مکه و مدینه، ادای نذر به فقرای اهل سنت و...
۲۳	موارد بطلان حج و عمره	ترویجی	مقاله اولویت ۲	کفارات مربوطه، بررسی موارد بطلان حج یا عمره یا قسمتی از آن و وجوب قضای آن و روش قضاء، مصرف ادای کفارات در مکه و مدینه، فقرای غیر شیعه و...
۲۴	موارد تبدل حج تمتع به افراد	پژوهشی ترویجی	مقاله اولویت ۲	بررسی موارد تبدل حج تمتع به حج افراد و وظیفه شخص در مورد حج، اشاره اجمالی به اعمال حج افراد، حج افراد و قربانی و...
۲۵	موضوع‌شناسی سنت و بدعت در حج و زیارت در نگاه فریقین	ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۳	بررسی موضوعی سنت و بدعت در حج و زیارت (با روش تهاجمی به امثال نماز تراویح و...) با نگاه به نظر فقهای فریقین در مقابل وهابیت، تعداد سنن در حج و عمره، إحصاء موارد بدعت و...

ردیف	موضوعات فقهی	سطح اثر	قالب پژوهش — اولویت	توضیحات
۲۶	بررسی پوشش مردان محرم در حج و عمره (با رویکرد فقه مقارن)	ترویجی	مقاله اولویت ۲	دستمال بستن مرد به پیشانی و سر در حال احرام، پارچه اضافه بر لباس احرام، بررسی حکم اضطباع و مشروعیت آن و تفاوت‌های مذاهب خمسّه در این خصوص و...
۲۷	مفهوم شناسی علم، ظن، جهل، نسیان و غفلت و تأثیر آن در اعمال و تروک	پژوهشی	کتاب/مقاله اولویت ۲	مراد از علم (منطقی - اطمینان)، مراد از جهل (قصوری - تقصیری)، احتمال و...
۲۸	قربانی در شب	پژوهشی ترویجی	مقاله/اولویت ۲	بررسی فتاوای مراجع معظم تقلید، فتاوای اهل سنت در این خصوص به صورت فقه مقارن.
۲۹	استفاده از ماشین سرتراشی در حلق	پژوهشی	مقاله/اولویت ۳	ماشین‌های سرتراشی که تقریباً مانند تیغ عمل می‌کند،
۳۰	استفاده از ماسک توسط بانوان در حال احرام	پژوهشی	مقاله اولویت ۲	ماسک قسمت زیادی از صورت را می‌گیرد، آیا با توجه به توصیه‌های بهداشتی، استفاده از ماسک برای بانوان کفاره دارد؟
۳۱	آیا مبدأ عدم جواز خروج از منا در روز ۱۲ ذی الحجه، طلوع فجر است یا طلوع آفتاب؟	پژوهشی	مقاله اولویت ۱	حکم معذورین در این خصوص چیست؟، اگر حاجی خارج از منا ایستاده بوده، مثلاً طرف چپ جمره عقبه به طرف مکّه بوده تا ظهر شود و بسوی مکّه برود.
۳۲	آیا ترک بیتوته منا و جایگزینی عبادت در مکّه یا مسجدالحرام، در فرض ضرورت است یا مطلقاً؟	پژوهشی	مقاله	بررسی امکان ترک بیتوته منا، بعضی از مراجع تقلید عبادت در مسجد الحرام را جایگزین بیتوته منا می‌دانند.
۳۳	جایگاه حکم حکومتی در حج	پژوهشی	مقاله/اولویت ۲	به صورت فقه مقارن بحث گردد، تا شامل تمام کشورهای اسلامی بشود.

۳. موضوعات حقوقی

ردیف	موضوعات حقوقی	سطح اثر	قالب پژوهش — اولویت	توضیحات
۱	معاهدات حقوقی ایران و عربستان در زمینه حج	ترویجی	مقاله اولویت ۱	جمع آوری معاهدات حقوقی میان ایران و عربستان در زمینه حج و کیفیت استفاده از این معاهدات برای احقاق حقوق زائران ایرانی، بررسی قراردادهای هرساله حج و عمره با مطلقین و اصلاح و رفع نقایص آنها در راستای احقاق حقوق حجاج و زائرین.

ردیف	موضوعات حقوقی	سطح اثر	قالب پژوهش — اولویت	توضیحات
۲	حقوق مدنی حجاج وزائران	ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	احصاء حقوق مدنی زائر، صنعت توریسم و حقوق بین المللی توریست، بررسی حقوق حجاج در حقوق اسلامی، کیفیت حمایت از زائر در کشورهای زائر پذیر و...
۳	حج و حقوق بین الملل	پژوهشی	کتاب/مقاله اولویت ۳	معنا شناسی حقوق، بررسی کارکردهای حج در حقوق بین الملل، حقوق اسلامی در حج و عمره، نسبت امن حرم با حقوق بین الملل و...
۴	حقوق مجرمین در سرزمین وحی	ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	بررسی فقهی حقوق مجرم در حرم، مکه، مسجدالحرام، بررسی میزان در تنگنا قرار دادن مجرم در حرم، نقش دادگاههای عربستان و...
۵	حقوق زائران نسبت به دولت فرستنده	پژوهشی ترویجی	مقاله اولویت ۱	وظایف و مسئولیت‌های دولت فرستنده در تأمین امنیت زائرین و حجاج کشورش، وظایف و مسئولیت‌های دولت فرستنده در تأمین سلامت حجاج کشور خود.
۶	حقوق زائران نسبت به دولت میزبان	پژوهشی ترویجی	مقاله اولویت ۱	وظایف و مسئولیت‌های دولت سعودی در تأمین امنیت زائرین و حجاج، وظایف و مسئولیت‌های دولت سعودی در تأمین سلامت آنان.
۷	وظایف دولت‌های اسلامی در حج از دیدگاه حقوق بین الملل	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	تحلیل و بررسی نظام حقوقی هر دولت اسلامی و مقایسه آن با حقوق بین الملل.
۸	راهکارهای حقوقی بین المللی جهت تعاون دولت‌های اسلامی در اداره اماکن مقدسه و امور حج	پژوهشی ترویجی	مقاله اولویت ۱	بررسی امکان این کار، تحلیل و بررسی پیاده نمودن یک نظام قوی و چگونگی جایگزینی.
۹	مسئولیت مدنی دولت عربستان در قبال حوادث حج	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	تأمین سلامت حجاج و معتمرین، رفع مشکلات اردحام، بررسی حوادث از ناحیه عمدی یا سهوی آن.
۱۰	تخلف دول از تعهدات متقابل در امور حج از نگاه حقوق بین الملل	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	بررسی نظام حقوقی حاکم بر آن دولت، مقایسه با حقوق بین الملل.
۱۱	حقوق توان خواهان (معلولین) در حج	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	اگر توان خواهی در حج یا عمره حاضر شد، وظایف دولت فرستنده و وظایف دولت عربستان تبیین شود.
۱۲	حقوق سالمندان در حج	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	اگر حاجی یا عمره گزاری در حج یا عمره حاضر شد، وظایف دولت فرستنده و وظایف دولت عربستان تبیین چیست؟

ردیف	موضوعات حقوقی	سطح اثر	قالب پژوهش — اولویت	توضیحات
۱۳	حج و حقوق کودکان	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۳	اگر کودکی در حج یا عمره حاضر شد، بررسی شود وظایف دولت فرستنده و وظایف دولت عربستان چیست؟
۱۴	حج و حقوق زنان	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	اگر بانوان حج گزار یا عمره گزار بیشتر نباشند، کمتر نیستند و مراعات دولت عربستان از آنان ضعیف است، چه باید کرد؟
۱۵	حقوق کنسولی در ایام حج	ترویجی	مقاله اولویت ۲	اگر دولتی با عربستان روابط دیپلماتیک نداشته باشد، چگونه می تواند از حقوق حجاجش دفاع کند؟
۱۶	راهکارهای حقوقی حفظ و حمایت از اماکن مقدسه در سرزمین وحی	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	بررسی و تحلیل حقوق بین الملل و واکاوی آن در سرزمین وحی
۱۷	حقوق حجاج از منظر حمل و نقل بین الملل (هواپیما - اتوبوس)	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۲	هر وسیله نقلیه ای که در حج مورد استفاده قرار می گیرد، مانند قطار، مترو و ...
۱۸	قوانین و مقررات داخلی عربستان در خصوص حجاج و برگزاری مراسم حج	ترویجی	مقاله / اولویت ۲	تحلیل مقررات داخلی عربستان، واکاوی راههای تغییر رفتار آنان.
۱۹	نظام دادرسی و طرح دعوای خسارت در عربستان	ترویجی	مقاله / اولویت ۲	بررسی نظام طرح دعوای جبران خسارت در عربستان.
۲۰	ذبح شتر، گاو، گوسفند در حج و حقوق حیوانات	پژوهشی ترویجی	کتاب/مقاله اولویت ۱	آیا تعارض و تضادی وجود دارد؟ چنانچه ذبح شرعی انجام شود باز مشکل وجود دارد؟
۲۱	مسئولیت نیروهای انتظامی در حج از نگاه حقوق	پژوهشی ترویجی	مقاله / اولویت ۱	بررسی نظام و مقررات آنان، بررسی تعارض و تضاد مقررات جاری در عربستان با مقررات بین المللی پلیس.

نظامنامه موضوعات گروه کلام و معارف

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهشی	توضیح موضوع
اسلام و ایمان	ایمان و جمع آن با فسق از منظر امامیه	مقاله / علمی-پژوهشی	طرح شبهه: برخی از متکلمین امامیه از قبیل خواجه نصیر الدین طوسی گفته‌اند: منافاتی بین ایمان و فسق نیست بلکه جمع بین این دو ممکن است، با این که فسق خروج از اطاعت خدا است، حال خروج از اطاعت خدا چگونه با ایمان به او قابل جمع است؟
	رابطه ایمان با لعن مرتکب کبیره از منظر امامیه	مقاله / علمی-پژوهشی	طرح شبهه: امامیه بر اساس مبنای خود نباید مؤمنان را لعن نماید، زیرا از سویی خدای متعال به استغفار برای مؤمنین امر فرموده است (محمد؛ ۱۹)، و از سوی دیگر بر اساس قواعد امامیه که می‌گوید امر به شیء مقتضی نهی از ضد است، ایمان مانع لعن است، اگرچه باغی و مرتکب کبیره باشد، زیرا مرتکب کبیره و باغی مؤمن است و آیه ۹ حجرات نیز دلیل بر این مطلب است.
	ایمان به ملائکه دراندیشه امامیه با رویکرد پاسخ به شبهات وهابیت (فرو دست شمردن ملائکه نسبت به امامان از سوی شیعیان)	مقاله / علمی-پژوهشی	طرح شبهه: با این که ایمان به ملائکه یکی از ارکان ایمان است، اما امامیه ملائکه را مخلوق از نور ائمه، خدمت گزاران و موالیان و تسبیح کنندگان ائمه، طواف کنندگان و گریه کنندگان بر قبور ائمه علیهم‌السلام و حیات آنان مشروط بر خواست ائمه دانسته و احادیث فراوانی در این باره به ائمه نسبت می‌دهند، گویا آنان ملائکه ائمه هستند نه ملائکه خدای متعال. و این مخالف قرآن است.
	کفایت شهادتین برای مسلمان شمردن فرد و نقد دیدگاه وهابیت	مقاله / علمی - تخصصی	وهابیت صرف اظهار شهادتین قولی را برای مسلمان شمردن شدن افراد کافی نمی‌داند: «لیس مجرد قول: لا اله الا الله مثبتاً للإسلام.....». مجرد التلفظ بالشهادتین لایکفی فی الاسلام بدون العمل بمعناها و اعتقاده اجماعاً» این دیدگاه از نظر عالمان اغلب مذاهب اسلامی باطل است. و باید این عقیده تکفیری مورد ابطال قرار گیرد.

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
صفات الهی	ارزیابی دیدگاه وهابیت درباره پی آمدهای حمل صفات سلبی بر خداوند	مقاله/ علمی-پژوهشی	وهابیت صفات سلبیه خدای متعال را انکار کرده، اعتقاد به آن را مستلزم پی آمدهایی پنداشته است، از جمله: (۱) توصیف به صفات سلبی منهج کفار مشرکین، اهل کتاب، صابئین، فلاسفه، جهمیه، باطنیه و امثال آنان است. (۲) توصیف خدای متعال به صفات سلبیه مستلزم تعطیل صفات است و تعطیل صفات مستلزم نفی وجود حق است. (۳) توصیف خدای متعال به صفات سلبیه مستلزم قول به تمثیل کامل است. زیرا توصیف ذات حق به صفات سلبیه به معنای متصف کردن او به ممتعات، معدومات و جمادات است. (۴) توصیف به صفات سلبی حتی برای بشر عادی سزاوار نیست. (۵) منهج پیامبران علیهم السلام اثبات مفصل و نفی مجمل است.
	اراده الهی از منظر فریقین و وهابیت	پایان نامه	در باره اراده الهی مباحث مختلفی مطرح است: مسلکهای مختلف اراده خدای متعال را چگونه تفسیر می کنند؟ دلائل اثبات صفت اراده برای خداوند کدام است؟ آیا اراده خدای متعال حادث است یا قدیم؟ عین ذات است یا زائد بر ذات؟ مطلق است یا مقید، و در صورت مطلق بودن جایگاه اراده و اختیار انسان چگونه است؟
	نقد شبهات وهابیت بر دیدگاه شیعه درباره اراده الهی	پایان نامه	حادث یا قدیم بودن اراده؛ عمومیت یا محدودیت اراده؛ رابطه اراده و امر و نهی الهی؛ امکان تخلف اراده از مراد؛ اراده الهی و اراده شیطان و کفار.
	نقد و بررسی شبهات وهابیت در مسأله تأویل صفات خبری	پایان نامه	(۱) تأویل کننده آیات، کافر و از دین خارج است. (۲) تأویل افتراء بر خدای متعال است. (۳) تأویل متهم نمودن شارع مقدس در کتمان حق و عدم خیرخواهی او است. (۴) تأویل تحریف قرآن است. (۵) لازمه قول به تأویل این است که خدای متعال کتابی فرستاده باشد که ظاهر الفاظ آن دعوت کننده به تشبیه و تجسیم و گمراهی است. (۶) کفر و الحاد شیعه از مؤوله معتزله شدیدتر است، چون شیعه با تأویل آیات صفات به جنگ با کتاب خدا رفته است. (۷) قول به تأویل در تناقض با ایمان به رسول اکرم صلی الله علیه و آله و احادیث اوست. (۸) تأویل مخالفت با اجماع اهل علم است. (۹) تأویل مخالف سیره سلف است. (۱۰) لازمه درست بودن تأویل نسبت چهل یا کتمان دادن به سلف است، در حالی که سلف خیر القرون و افضل امتاند. (۱۱) قائلین به تأویل دچار تناقض گوئی و نداشتن ضابطه اند.

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
			۱۲) تأویل ریشه فساد دین و دنیا و کلید هر شر و فتنه‌ای است. ۱۳) تأویل ریشه هر بدعتی در اسلام است. ۱۴) تأویل ریشه در یهودیت و نصرانیت دارد. ۱۵) احادیث اهل بیت علیهم‌السلام مخالف تأویل است. ۱۶) علت بطلان تأویل این است که – یقینی و جزمی نیست. – اگر خطاب از موضوع له خود خارج شود لغو و بیهوده است. – تأویل امری ظنی و بی ارزش است – قرآن کتابی جامع است و از عقل بی نیاز است. – چون عقل خطاپذیر و غیر قابل اعتماد است تأویل باطل است. – تبیین آیات قرآن برعهده ی پیامبر است، و نه دیگران. – درخواست فهم تأویل آیه از مخاطب، تکلیف بما لایطاق است، زیرا تأویل حمل آیه برخلاف ظاهر است و این درخواست با کلام الهی که می‌فرماید: قرآن با عبارات و بیان آسان و قابل فهم نازل شده است در تناقض است. – الفاظ تنها راه برای بیان ما فی الضمیر است، و حال آن که تأویل حمل کلام بر خلاف مدلول لفظ است، پس لازمه ی قول به تأویل این است که کلام لغو و بیهوده باشد و مقصود متکلم تأمین نشود. – فائده ی خطاب افهام است و افهام متوقف بر حسن بیان متکلم و تمکن سامع در فهم است، در حالی که با تأویل هر دو رکن مققود است. – اصحاب تأویل مستندی جز الهام، دروغ و بی پروائی ندارند.
وهابیت واتهام به تجسیم گرایی شیعه	پایان نامه		وهابیان در باره صفات خبری اتهاماتی واهی به شیعه نسبت داده‌اند، از جمله این که: ۱) اولین کسانی که در باره جسم بودن خدا سخن گفتند گروهی از رافضه بودند. ۲) بزرگان شیعه به تجسیم گرایش داشته‌اند. ۳) ائمه اهل سنت از اطلاق لفظ جسم بر خدا نفیا و اثباتا اجتناب می‌کردند. ۴) روایاتی از اهل بیت علیهم‌السلام در منابع شیعه آمده است که حد وسط بین غلو متقدمین شیعه در اثبات صفات و تشبیه و غلو متأخرین شیعه در تعطیل صفات است. ۵) وجود روایات تجسیم و تعطیل در منابع شیعه نشان می‌دهد که این روایات متأثر از مراحل مختلف معتقدات شیعه بوده‌اند. مرحله‌ای که شیعه اهل تجسیم بود و سپس در قرن سوم با تأثیر پذیری از معتزله به تعطیل گرایش یافت. ۶) منهج فکری غلو (تجسیم) در اثبات صفات عارض بر دیدگاه حق یعنی اثبات خالی از

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
			غلو (جریان تنزیه) که علماء از اهل بیت مروج آن بودند گردید، و این دو جریان در شیعه با هم به نزاع پرداخت. در روایات شیعه به این نزاع اشاره شده است. (۷) در کتاب اختصاص مفید علیه السلام آمده است: «... فسمعنا مثل صریر الزجل، فقیل یارسول الله ما هذا؟ قال: ان الله یناجی علیا رضی الله عنه»، عبارت «مثل صریر الزجل» تجسیم و تمثیل صریح است (۸) نزد شیعه روایاتی است که نزول خداوند به آسمان دنیا را اثبات می کند. این روایات را مجلسی در بحارالانوار از کتاب توحید صدوق نقل کرده است. اگر چه ناشر و محقق کتاب کلمه (امر) به آن اضافه کرده است که معنا را تغییر داده است، اما توجه نکرده که ادامه حدیث اضافه بودن آن را بر ملا می کند. این روایات در تفسیر قمی - که اصل تفاسیر شیعه هست - نیز موجود است. (۹) در اصول کافی آمده است که ابراهیم بن محمد خزاز و محمد بن حسین به امام رضا علیه السلام عرض کردند که هشام بن سالم و صاحب الطاق و میثمی قائل به جسم بودن خدای متعال هستند، حضرت از این سخن متعجب شد و به سجده افتاد و.... (۱۰) در قرآن و سنت پیرامون جسم بودن خدای متعال نفیا و اثباتا اصلا سخنی به میان نیامده است. (۱۱) هیچ یک از صحابه و تابعین پیرامون جسم بودن یا نبودن خدای متعال سخنی نگفته اند. (۱۲) اهل بیت پیامبر علیه السلام در زمینه جسمیت خدای متعال نفیا و اثباتا سخنی نگفته اند.
وهابیت و اتهام تعطیل صفات به شیعه	پایان نامه		وهابیت بزرگان شیعه را متهم به تعطیل صفات کرده و در این باره ادعایی مطرح نموده است، از جمله: (۱) گرایش به تعطیل از قرن سوم (۲) پیشگامی بزرگان در تعطیل صفات (۳) پیروی از معتزله در تعطیل (۴) تشابه با فلاسفه در تعطیل صفات (۵) پیروی از منهج عقلی محض در تعطیل صفات (۶) عدم پایبندی بر مبنای خود - عدم دخالت عقل - در بحث صفات (۷) تناقض گوئی در بحث صفات (۸) مخالفت با قرآن و عترت در بحث صفات (۹) تحریف قرآن برای اثبات تعطیل (۱۰) جعل روایات برای اثبات تعطیل

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
			(۱۱) وصف خدای متعال به صفات سلب (۱۲) مستلزم تجسیم دانستن اثبات صفات (۱۳) گرایش به منهج نقل در بحث صفات
	رؤیت از منظر قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) با رویکرد پاسخ به شبهات وهابیت	پایان نامه	وهابیت در رابطه با رؤیت خدای متعال ادعاهای واهی به قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) و شیعه نسبت داده است، از جمله: (۱) قرآن مثبت رؤیت خدای متعال است. (۲) اهل بیت (علیهم السلام) مثبت رؤیت است (۳) روایات نفی رؤیت جعلی است (۴) دلیل مستفاد از روایت نفی رؤیت، مستلزم نفی وجود حق است (۵) در روایات نفی رؤیت تناقض است (۶) صحابه و تابعین قائل به رؤیت (۷) اتفاق اهل سنت بر جواز رؤیت و متواتر بودن روایت (۸) اختلاف قدمات و متأخرین شیعه در بحث رؤیت (۹) پیروی متقدمین شیعه از معتزله در نفی رؤیت (۱۰) مرتد انگاری معتقدین به رؤیت
	امامیه و مسأله علم الهی با رویکرد پاسخ به شبهات وهابیت	پایان نامه	وهابیت نسبت به اعتقاد شیعه در مسأله علم الهی شبهاتی مطرح کرده است، از جمله: (۱) متناقض بودن وجوب تکلیف با علم به عدم امتثال (۲) لغویت وجوب تکلیف با علم به عدم امتثال (۳) برخی از امامیه منکر علم الهی به جزئیات قبل از خلقت (۴) قرآن و عترت مخالف حدوث علم به جزئیات (۵) بیان کشف حال بودن آیه ۱۴۲ آل عمران، نه علم حقیقی

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
	کلام الهی از منظر شیعه با رویکرد پاسخ به شبهات وهابیت	پایان نامه	وهابیت در راستای دفاع از عقیده حشویه اتهامات ناروایی به شیعه منتسب کرده است، از جمله: (۱) شیعه منکر کلام الهی (۲) مخالف بودن قول شیعه با روایات اهل بیت علیهم السلام (۳) تأویل روایات اهل بیت علیهم السلام توسط ابن بابویه رحمته الله و بطلان آن (۴) حمل بر تقیه شدن روایات توسط ابن بابویه رحمته الله (۵) پیروی شیعه از معتزله در مخلوق بودن کلام الهی (۶) اختلاف قدام و متأخرین در مخلوق و غیر مخلوق بودن قرآن (۷) مخالف بودن قول شیعه با نص قرآن در رابطه با تکلم حضرت موسی علیه السلام (۸) تناقض گوئی شیعه در ردّ تکلم موسی علیه السلام و اثبات تکلم امامان خود (۹) متأثر بودن جعد بن درهم - اولین قائل به مخلوق بودن کلام - از یهود، صابثین و فلاسفه (۱۰) کافر بودن منکر کلام (۱۱) بدعت گذار بودن منکر کلام
	تخصیص شرک در آئین وهابیت	مقاله / علمی-پژوهشی	مسئله یگانگی خدا به هیچ وجه تخصیص و تقييد بردار نیست. و توحيد حقيقي ثابت نمی شود مگر اين که هر گونه شریکی برای خدا مطلقاً نفی شود. لکن در سخنان عالمان وهابیون مواردی از نقض این اصل یافت می شود که منافی با توحيد صفاتی و افعالی و عبادی است.
توحيد و شرک	برخورد دوگانه وهابیت با شرک و مصادیق آن	مقاله / علمی - ترویجی	آنان براساس مبانی نادرست خود در بحث توحيد و شرک افعال خدا و بندگان را دو قسم می دانند. افعال خاص خدا یا خصائص ربوبیت، و افعالی که هم خدا و هم بندگان قادر به انجام آن هستند. سپس بر اساس این تقسیم مدعی هستند درخواست افعال خاص خدا از غیر خدا شرک آمیز است. مثلاً طلب خلق و شفا و احیا و اماته و شفاعت و نجات و... و آنگاه بر اساس این تفکیک و تفسیر همه کسانی که برای انبیا و اولیا شأن و قدرت انجام امور غیر عادی قائل هستند را مشرک در توحيد ربوبی و عبادی می دانند. همچنین بین درخواست از زنده و مرده و یا بین ما یقدر و ما لا یقدر تفاوت قائل اند.
	خصائص الربوبية (تفسیر نادرست وهابیت از برخی صفات و افعال الهی)؛	پایان نامه	وهابیت مدعی است که برخی از صفات و افعال مثل دعا، شفا، شفاعت، رزق، مرگ، زندگی و علم غیب و نجات مختص خدای متعال است و اگر کسی این صفات را به غیر خدا نسبت دهد دچار شرک در ربوبیت و الوهیت شده است. این دیدگاه باید مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد و مغالطه وهابیت آشکار شود.

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
	نقد دیدگاه وهابیت درباره شرک عصر جاهلیت	پایان نامه	وهابیون در کتب خود این جمله را بسیار تکرار می‌کنند که مشرکان عالم و همچنین مشرکان زمان پیامبر اسلام ﷺ همه اعتقاد به توحید ربوبی داشته‌اند و هیچ کس منکر توحید ربوبی نبوده است. همه پیامبران الهی برای هدایت مردم به توحید عبادی و مبارزه با شرک در عبادت مبعوث شده‌اند. ابن تیمیه و پیروان او ادعا می‌کنند که: مشرکان زمان پیامبر اغلب ایمان به توحید ربوبی داشته‌اند و تنها در توحید الوهیت و توحید عبادی دچار انحراف بوده‌اند. «فامشركون يومنون بتوحيد الربوبية ويشركون في توحيد الالهيه» و یا ادعا می‌کنند که همه انبیا الهی فقط برای دعوت مردم به توحید الوهی مبعوث شده‌اند نه توحید ربوبی! محمد بن عبدالوهاب در کتاب اربع القواعد می‌نویسد: «ان الكفار الذين قاتلهم الرسول الله مَقْرُونُونَ بان الله تعالى هو الخالق الرازق المدبر وان ذالك لم يدخلهم في الاسلام...» ادعا می‌کنند مشرکین در توحید خالقیت و ربوبیت مشکل نداشتند، بلکه در توحید عبادی مشکل داشتند و حال آن که شیعیان در توحید ربوبی و عبادی هر دو مشکل دارند و لذا شیعیان مبتلا به شرک اکبر هستند.
	نواقض اسلام از نظر وهابیت و اهل سنت	کتاب	اغلب عالمان مذاهب اسلامی معیار اصلی اسلام را اقرار به توحید و رسالت نبی مکرم اسلام ﷺ شمرده‌اند و بر این اساس ناقض اسلام کفر و شرک علنی خواهد بود. لکن وهابیون موارد نقض توحید را بیش از ده مورد بر شمرده‌اند که دیدگاه آنان از منظر قرآن و سنت قابل نقد و ابطال است.
	نقش اتهام لعن و سب صحابه در تکفیر شیعیان	مقاله / علمی - ترویجی	برخی از عالمان اهل سنت و وهابیت یکی از علل تکفیر شیعه را لعن و سب برخی صحابه بیان می‌کنند. ولعن کننده صحابه را کافر و مرتد و مهذور الدم می‌شمارند. آیا این معیار و مبنا وجه شرعی و دینی دارد؟ بی اساس بودن این دیدگاه وهابیت باید اثبات شود. «فریابی» می‌گوید: «هرکس به ابوبکر دشنام دهد، کافر است و من بر او نماز نمی‌خوانم». ابن تیمیه نیز می‌گوید: من سب الصحابه جميعاً أو اعتقد أنهم ارتدوا بعد موت النبي صلی الله علیه وسلم فلا شک فی کفره، بل لا شک فی کفر من شک فی کفره. محمد بن عبدالوهاب می‌گوید (من سب الصحابه، واكثرن بسبه دعوى أن علیاً إله أو نبی، أو أن جبریل غلط، فلا شک فی کفر هذا، بل لا شک فی کفر من توقف فی تکفیره).

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
	حیطه اطاعت پذیری از حاکم در دیدگاه وهابیت و تعارض آن با توحید	مقاله / علمی-پژوهشی	یکی دیگر از شواهدی که نشان می‌دهد وهابیت در ادعای توحید گرایی و دفاع از توحید و مبارزه با شرک صادق نیست و دچار تناقض است، مسئله اطاعت از حکام فاسد و جائز و پذیرش ولایت کفار و ظالمان و منافقان و واستنکاف از پذیرش ولایت اولیا صالح خدا است. این مسئله به هیچ وجه با عبودیت خالصانه و اطاعت از خدا و رسول و توحید در تشریع و قانون گذاری سازگار نیست
نبوت	وجوب تعظیم و اطاعت نبی، معیارها و شاخص ها	مقاله / علمی - ترویجی	همه مسلمانان طبق نصوص قطعی قرآن و سنت باید پیامبر ﷺ را دوست داشته باشند او را تعظیم و احترام نمایند و حرمت و منزلت او را حفظ و رعایت کنند. صرف نظر از ادعای محبت و اطاعت و تبعیت همه گروه‌های و پیروان مذاهب اسلامی باید دید ملاک‌ها و معیارهای اعتقادی و عملی حفظ حرمت پیامبر و التزام به اطاعت او کدامند. و آیا بر اساس معیارهای روشن و مستند دینی می‌توان گفت کدام یک از فرقه‌های اسلامی به این وظیفه الهی عمل نمی‌کنند.
امامت	چرایی نص بر امام در عین علم به عدم تبعیت مردم از آنان	مقاله / علمی-پژوهشی	چگونه با حکمت خداوند سازگار است که کاری را انجام دهد که ثمری ندارد دلیل صحیح این تعیین چیست؟
	نقد شبهات دلالت ليله المييت بر فضيلت امام علي عليه السلام	مقاله / علمی-پژوهشی	در راستای انکار فضائل امام علی، خواییدن ایشان در بستر پیامبر و همراهی ابوبکر با پیامبر مورد مقایسه قرار گرفته و فضیلت امام علی انکار و یا در مقایسه با ابو بکر بسیار ناچیز دانسته شده است، که لازم است پاسخی متقن و مستدل ارائه گردد. و عدم دلالت بر افضلیت امام علی در صورت علم ایشان به کشته شدن.

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
	فضائل امیر مؤمنان علیه السلام مرتبط با کعبه و شهر مکه	مقاله / علمی - ترویجی	الف: تولد در خانه کعبه ب: پرورش در دامن پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ج: اولین مسلمان و اولین کسی که با پیامبر صلی الله علیه و آله نماز خواند د: تعیین شدن به عنوان جانشین در سال سوم بعثت (در جریان یوم الدار) ه: نجات جان پیامبر صلی الله علیه و آله در شعب ابی طالب و: واقعه لیلۃ المبیت ز: ابلاغ آیات برائت ح: پرچمداری در جنگ فتح مکه ط: بالا رفتن بر شانه‌های پیامبر صلی الله علیه و آله برای شکستن بت‌ها ی: شکستن بت‌های پشت بام خانه کعبه ک: قربانی کردن پیامبر صلی الله علیه و آله بجای ایشان ل: اعلان جانشینی در حجه الوداع م: ملقب شدن به لقب اختصاصی امیر المؤمنین در حجه الوداع ن: تحویل ودایع انبیای الهی علیهم السلام در حجه الوداع س: آیات مرتبط یک: و انذر عشیرتک الاقربین دو: من یشری نفسه سه: سقایۃ الحاج چهار: برائت پنج: بلاغ شش: اکمال

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
امامت امامان اثنی عشر علیهم السلام از منابع اهل سنت	پایان نامه / کتاب	از جمله دلایلی که امامت دوازده امام علیهم السلام را اثبات می کنند، احادیثی هستند که در آنها تعداد جانشینان پیامبر صلی الله علیه و آله منحصر در دوازده نفر که همگی از قریش هستند، ذکر شده است. این احادیث علاوه بر منابع حدیثی شیعه، در منابع حدیثی اهل سنت نظیر صحیح مسلم، صحیح ابن حبان، جامع ترمذی، سنن ابن داوود، سنن ابن ماجه، مسند احمد بن حنبل، مسند ابن جعد، مسند ابو یعلی، کنزالعمال و... نقل شده است. پیامبر صلی الله علیه و آله در برخی از این احادیث، از این دوازده نفر با عنوان «اثنا عشر خلیفه» یاد کرده است، مثل حدیث: «یکون من بعدی اثنا عشر خلیفه کلهم من قریش؛ پس از من دوازده خلیفه خواهد بود که همگی از قریش اند»، و «لا یزال هذا الدین عزیزاً منیعاً إلی اثنی عشر خلیفه کلهم من قریش»؛ این دین قدرتمند و شکست ناپذیر خواهد بود تا دوازده خلیفه بر آن حکومت کنند که همه از قریش اند، «لا یزال الدین قائماً حتی یکون اثنا عشر خلیفه من قریش»؛ دین اسلام بر پا خواهد بود تا اینکه دوازده خلیفه حکومت کنند که همه از قریش اند، و احادیث مشابه دیگر. پیامبر صلی الله علیه و آله در برخی موارد، از امامان بعد از خود با عنوان «اثنا عشر امیراً» نام برده است، مثل حدیث: «یکون من بعدی اثنا عشر امیراً... کلهم من قریش». در چند حدیث دیگر تعداد جانشینان پیامبر صلی الله علیه و آله همان تعداد نقبای (رؤسای) بنی اسرائیل برای حضرت موسی علیه السلام دانسته شده است، مثل: «انَّ عِدَّةَ الْخُلَفَاءِ بَعْدِی عِدَّةَ نَقَبَاءِ مُوسَى» و «الخلفاء بعدی اثنا عشر کعدد نقباء بنی اسرائیل» و نقبای بنی اسرائیل نیز دوازده نفر بوده اند.	
بررسی موت اختیاری ائمه با رویکرد نقد شبهات وهابیت	مقاله / علمی-پژوهشی	وهابیت موت اختیاری ائمه را امری موهوم و خلاف آیات قرآن می دانند، لازم است این مسأله با بررسی آیات و روایات فریقین مورد ارزیابی و تحلیل قرار گیرد.	
نقد شبهات وهابیت درباره عدم دفاع ائمه از اسلام	مقاله / علمی – ترویجی	علامه طباطبایی در تقریر زندگی ائمه می گوید: «ائمه علیهم السلام همواره با مظلومیت زندگی کردند، به گونه ای که نمی توانستند از خودشان دفع ظلم نمایند» سؤال این است: امامانی که امکان دفع ظلم (و شر) از خودشان را ندارند چگونه می توانند دفع ظلم (و شر) از جامعه اسلامی کنند و از اسلام دفاع نمایند؟	
نقد شبهات سندی و دلالی احادیث رستگاری شیعیان امام علی علیه السلام	مقاله / علمی-پژوهشی	در مورد اهل سعادت و رستگاران روایات فراوانی وجود دارد مانند: «یا علی انت و شیعتک هم الفائزون» صدور و دلالت این روایات مورد تردید قرار گرفته است که لازم است پاسخی تحلیلی و متقن ارائه شود.	

نظامنامه موضوعات گروه کلام و معارف

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
	رابطه امامت و اكمال دين و نقد شبهات وهابيت	پایان نامه	شیعه با استناد به آیه: اليوم اکملت لکم دینکم و... « این آیه را مربوط به نصب و ابلاغ امامت امام علی (ع) توسط پیامبر تقسیم می کند و ادعا می کنند که پیامبر وظیفه داشت با ابلاغ این وظیفه الهی آخرین پیام وحی و مهمترین رکن دین یعنی امامت را به مردم ابلاغ کند. و حال آن که دلایل محکمی که بتواند ثابت کند این آیه مربوط به امامت است در اختیار ندارد ولذا به اعتقاد شیعه، خدا و رسول در ابلاغ درست و کامل امر امامت برای مردم موفق نبوده اند و پیامبر (ص) نتوانسته دین کامل را به مردم برساند. وهابیون مدعی هستند ادعای نیاز اسلام به امامت به منزله ناقص فرض کردن دین و همچنین به معنای کوتاهی خدا و رسول (ص) در اكمال دین و اتمام حجت و بیان دین می شمارند. ولذا باید به این ادعای آنان پاسخ داده شود که اعتقاد به ضرورت وجود امام از آموزه های اصلی دین و جزو ارکان دین است.
	وهابیت و انکار تبیین و تفسیر دین توسط ائمه	پایان نامه	از جمله شبهات وهابیون این است که ائمه هیچ گونه نقشی در تبیین و تفسیر حقایق دین نداشته اند و اگر چنین تفسیری از قرآن و سنت صورت گرفته بود نباید شیعه دچار این همه تشعب و اختلاف می شد و اگر این کار صورت گرفته، چرا به دست ما نرسیده است. لازم است این ادعای وهابیت با تبیین نقش اهل بیت در تفسیر و تبیین معارف دین با تکیه بر منابع فریقین و با استناد به ادله و شواهد روایی، تفسیری، و تاریخی و ارائه شواهدی از اعترافات بزرگان اهل سنت در باره نقش اهل بیت در تبیین و تفسیر معارف دین مورد ابطال قرار گیرد.
	پاسخ به شبهات وهابیت در ناظر و شاهد اعمال بودن امامان و عرضه اعمال بر ایشان	پایان نامه	طبق عقیده شیعه، معصومان به دو گونه از اعمال مردم اطلاع می یابند. یکی مشاهده مستقیم اعمال شیعه و دیگری عرضه اعمال به ایشان توسط فرشتگان. شبهه وهابیت این است که شیعه به حیات و علم و شعور پیامبر (ص) و ائمه اعتقاد دارد و معتقد است که اعمال امت بر پیامبر و ائمه عرضه می شود و آنان شاهد بر اعمال امت هستند. برای پاسخ به این شبهه می توان به دیدگاه بسیاری از متکلمان و مفسران بزرگ مذاهب عمده اسلامی که مسئله عرضه اعمال بر پیامبر را قبول دارند و آن را مستند به برخی آیات قرآن و روایات می دانند، استناد کرد.
	شیعه و کتاب های منسوب و موجود در نزد امامان	کتاب	طرح شبهه: ۱) شیعه می گوید چندین کتاب آسمانی پس از قرآن مجید بر ائمه نازل شده است، (مانند مصحف و لوح حضرت فاطمه (س) و دوازده صحیفه آسمانی) و این در واقع ادعای نبوت برای امامان خود است و این بر خلاف قرآن، سنت و اجماع است بلکه روایاتی از ائمه موجود است که در تناقض با ادعای نزول کتاب آسمانی بر آنان است. ۲) شیعه معتقد است قبل از رحلت پیامبر (ص) کتابی بر او نازل شد که خلیفه و امام بعد از او مشخص شده بود، حضرت (ص) آن کتاب را به علی (ع) و او به حسن (ع) و... تا حضرت مهدی (ع) داد تا طبق آن به وظیفه خود عمل کنند.

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
			(۳) شیعه ادعا می‌کند تمام کتاب‌های آسمانی پیشین نزد امامان است، و همه آن کتب در جفر و در یک پوست گوسفند است.
	عصمت ائمه و تفاوت در رفتار آنان	کتاب	برخی اختلاف ائمه در موضوعات مشابه را دلیل بر عدم عصمت ائمه، عدم امامت آنها، عامل تحجیر در بین شیعیان و ایجاد افتراق در بین آنها و... می‌دانند، که لازم است این مساله با تحلیل آیات و روایات مورد ارزیابی و تحلیل قرار گیرد.
	پذیرش ولایت امام علی (ع) از سوی پیامبران	مقاله / علمی-پژوهشی	طرح شبهه: شیعه معتقد است همه پیامبران (ع) ولایت علی (ع) را پذیرفته‌اند، و برخی از آنان (مانند حضرت یونس) به خاطر این که ولایت حضرت علی را نپذیرفتند کیفر شدند.
	نقد شبهه غلو شیعه نسبت به ائمه (امامان شیعه هم‌ردیف ملائکه مقرب)	مقاله / علمی-پژوهشی	طرح شبهه: علامه مجلسی (ع) بابی گشوده و در آن ائمه را مصداق اوصافی معرفی کرده است که خدای متعال آن اوصاف را به ملائکه مقرب خود نسبت داده است. "باب انهم علیهم السلام الصافون و المسبحون و صاحب المقام المعلوم و حمله عرش الرحمن و انهم السفرة الکرام البررة"، (بحارالانوار ج ۲۴، ص ۸۷)
	بداء و علم امام	مقاله / علمی-پژوهشی	طرح شبهه: مسأله بداء چگونه با علم امام قابل جمع است؟ الف: علمای شیعه به پیروان خود می‌گفتند چون احتمال بداء می‌رود، ائمه (ع) خبرهای غیبی خود در باره آینده را برای شیعیان بیان نمی‌کنند. ب: علمای شیعه مدعی‌اند ائمه خبرهای غیبی پیرامون آجال، ارزاق، بلاها و... را برای شیعیان بیان می‌کردند، اما آن را مشروط به عدم بداء می‌نمودند.
اهل بیت	اهل بیت (ع) از منظر مسلمانان و وهابیان	پایان نامه	از جمله مسائل اختلافی و مورد شبهه در باره اهل بیت (ع)، مقام عصمت، خلافت، وجوب محبت، حجیت قول و فعل و استحباب زیارت آنهاست.
	شبهات وهابیت بر لوازم محبت اهل بیت (ع)	پایان نامه	(۱) اعتقاد به لزوم امامت معصوم با این اعتقاد که محبت علی (ع) جبران کننده گناهان است در تناقض است. (۲) بنابراین که محبت علی (ع) کافی باشد، پس ایمان به خدا و پیامبر (ص) و جمیع عقائد و وظائف دینی ساقط است. (۳) اگر روایات محبت علی (ع) صحیح باشد مستلزم این است که بگوئیم قرآن برای هدایت نازل نشده، بلکه برای گمراهی مردم است، زیرا در قرآن در باره ی محبت علی (ع) تذکری داده نشده است. (۴) روایات محبت علی (ع) مخالف با آیات قرآن است. مانند آیه: «من يعمل سوء یجز به» (نساء ۱۲۳)، و آیه «و من یعمل مثقال ذره شرا یره» (زلزله ۸). (۵) روایات محبت مخالف با اصول اعتقادی امامیه است، زیرا وقتی رافضی مرتکب کبیره

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
			شود و خداوند او را عقاب نکند، مستلزم ترک واجب از ناحیه ی خدای متعال است، در حالی که امامیه ترک واجب را قبیح می‌داند. (۶) روایات محبت با سائر روایات ائمه در تناقض است. زیرا از (امام) علی علیه السلام، (امام) سجاد علیه السلام و سائر ائمه علیهم السلام در روایات صحیح نقل شده است که هنگام دعا حالت گریه و استعاذه از عذاب الهی داشتند. وقتی این بزرگواران این گونه باشند چگونه رواست دیگران به محبت آنان مغرور شده و از عمل دست بردارند؟ (۷) لازمه قول امامیه که می‌گویند جز میغض علی علیه السلام به جهنم نمی‌رود این است که امثال فرعون، هامان و قارون به جهنم نروند زیرا آنان نسبت به علی علیه السلام بغضی نداشتند، بلکه اصلا او را نمی‌شناختند. در حالی که این قول قطعاً باطل است. (۸) خوار شمردن شرائع و جرأت نمودن بر حدود الهی از آثار و پی آمدهای منفی اعتقاد به اثر بخشی محبت علی علیه السلام است که در جوامع شیعی وجود دارد.
نقد شبهات وهابیت در خصوص ولایت تکوینی اهل بیت علیهم السلام	پایان نامه /سطح ۴ (در حد مقاله کار شده)		وهابیون ادعا می‌کنند که اعتقاد واعمال شیعه در مورد ولایت تکوینی اهل بیت علیهم السلام ناشی از نوعی اعتقاد به الوهیت و ربوبیت برای ائمه علیهم السلام است، این ادعا و دیگر شبهات مربوط به ولایت تکوینی اهل بیت علیهم السلام جای نقد و پاسخ دارد.
وهابیون و ادعای محبت به اهل بیت!	کتاب		بررسی صحت ادعا وهابیت در خصوص محبت و ارادت به اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله، با توجه به مطاعن و انواع شبهاتی که در باره اهل بیت مطرح می‌کنند وبا توجه به دفاع آنان از دشمنان اهل بیت، باید موارد نقض ادعای آنان با استناد به کتب و سخنانشان آشکار شود.
منزلت و حقوق اهل بیت علیهم السلام از دیدگاه کتاب و سنت با رویکرد نقد وهابیت	کتاب		وهابیت ادعای می‌کند که ما منزلت و حقوق اهل بیت علیهم السلام را بیشتر از شیعه می‌شناسیم و رعایت می‌کنیم ومحبت اهل بیت را طبق دستور قرآن و سنت واجب می‌دانیم. لکن علی رغم این ادعای خود تا آنجا که توانسته‌اند در طعن و نقد اهل بیت و پیروان آنان کتاب نوشته و سخن گفته‌اند و با برتر شمردن صحابه از اهل بیت وتبرئه دشمنان اهل بیت علیهم السلام و تنقیص اهل بیت وانکار فضایل و مناقب و شأن الهی آنان، دیدگاه و موضع خود را نسبت به اهل بیت علیهم السلام نشان داده‌اند. بنابر این بررسی جایگاه ومقام ومنزلت اهل بیت در اسلام از نزد اهل سنت و وهابیت و بیان تفاوت بین دیدگاه اهل سنت و وهابیت در خصوص منزلت اهل بیت علیهم السلام واین که آیا وهابیت حقوق ومنزلت اهل بیت علیهم السلام را در عمل رعایت می‌کند یا خیر؟ موارد نقض این ادعا کدامند؟ دیدگاه وهابیت نسبت به اهل بیت علیهم السلام در قالب یک کتاب قابل ارائه است.

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
مهدویت	نقد شبهات وهابیت درباره نگاه قرآنی شیعه به مهدویت	مقاله / علمی-پژوهشی	طرح شبهه: شیعه نمی‌تواند عقیده به مهدویت را از قرآن ثابت کند. شیعه در اندیشه مهدویت به تاویل آیات استناد می‌کند. انبیاء ۱۰۵، هود ۸، شعرا ۴، معارج ۱، قصص ۵
	نقد شبهات وهابیت درباره نگاه روایی شیعه به مهدویت	مقاله / علمی-پژوهشی	شیعه نمی‌تواند برای اثبات مهدویت به احادیث اهل سنت احتجاج کند زیرا آنها را حجت نمی‌داند. شیعه به دروغ به اهل بیت (علیهم‌السلام) نسبت داده که قائم فرزند امام عسکری (علیه‌السلام) است و دشمنان اهل بیت (علیهم‌السلام) را زنده خواهد کرد
	نقد و بررسی شبهات درباره شخص خاص بودن امام مهدی	مقاله / علمی-پژوهشی	روایات مهدی و قائم به شخص خاصی اشاره ندارد و کلی است. مبهم و غیر مشخص است. لذا هر کس بر رهبر خویش تطبیق کرده است کیسانیه مغیره و واقفه امامیه شافعی هم گفته مهدی همان حضرت عیسی است. مشخص کردن فرد مهدی از قرن چهارم شروع شده است. حدیث دعبل نیز سند و متنی ضعیف دارد و برای اثبات بحث علمی قابل تمسک نیست. روایات نبوی که خبر از آمدن مهدی داده لازم نیست حتما فرد واحد مشخصی باشد بلکه منظور افراد مجردی هستند که در هر فرقه و زمانی می‌آیند مانند عمر بن عبد العزیز، مهدی بن منصور عباسی، نفس زکیه و امام صادق و کاظم و فرزند امام حسن عسکری. بنابراین اندیشه مهدویت را باید در گروه مسائل تاریخی نهاد که مدام به اسلام نور افشانی می‌کند نه اعتقادی و دینی. تصور شخص خاص بودن مهدی غلط است هر کس شرایط را داشت مهدی می‌شود. کثرت مهدیان در طول تاریخ نشان می‌دهد مهدی خبری عمومی است که در هر مجدد و مصلحتی که به پیامبر اقتدا کرده تکرار شود و شخص تعیین شده‌ای نیست.
	ریشه یابی واژه مهدی و اطلاق آن بر موعود آخرالزمان	مقاله / علمی-پژوهشی	واژه مهدی تعریب مسیح (صفت مشبه به معنای اسم مفعول مسح شده برای هدایت کردن) است و این نشان گرفته شدن این عقیده از تورات است. حجت الله گفتن به امام مهدی درست نیست
	نقد شبهات دلالت برهان نظام احسن برای اثبات وجود امام مهدی	مقاله / علمی-پژوهشی	وهابیت می‌گوید استدلال علامه حلی به این که خداوند قادر است برای نیاز بشر امام نصب کند و مفسده ای هم در این کار نیست پس با وجود قدرت و وجود داعی و عدم مفسده فعل واجب می‌شود، استدلالی باطل است زیرا سال هاست کسی سخنی از ایشان نشنیده تا چه رسد به جلب خیر و دفع مفسده. نیز می‌گوید خداوند برای بندگان باید اصلح در دین و دنیایشان را قرار دهد. در حالی که امام را خوارتر از یهود و نصارا قرار داده است زیرا آنها قدرت اظهار دینشان را دارند ولی امام این توان را ندارد

نظامنامه موضوعات گروه کلام و معارف

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
	تفاوت یا اتحاد جیش الکعبه با سپاه سفیانی در روایات اسلامی	مقاله / علمی-پژوهشی	در روایات شیعه به سپاه سفیانی که برای مقابله با امام مهدی عازم کعبه است اشاره شده است در روایات اهل سنت نیز به سپاهی که به جنگ کعبه می آید اشاره شده است. عنوان جیش الکعبه باید مطالعه‌ای صورت گیرد که این دو یکی است یا دو جریان جدا از هم.
	مکان ظهور امام مهدی	مقاله / علمی-پژوهشی	این که امام کنار کعبه قیام می کند امر ثابتی است؛ اما آیا امام ابتدا در مدینه ظهور می کند و سپس در مکه قیام می کند یا مکان ظهور و قیام هر دو در مکه و کنار کعبه است و امام ظهور پیشینی ندارد جای مطالعه است تا اتحاد یا تفاوت ظهور و قیام روشن شود.
	اولین حاضران در کنار امام مهدی در مسجدالحرام به هنگام آغاز قیام	مقاله / علمی-پژوهشی	طبق روایات فریقین چه کسانی لحظات اولیه ظهور و قیام امام کنار کعبه در محضر امام هستند؟ حضور فرشتگان و انسانها و جنیان چگونه است روایات فریقین گویای حضور چه کسانی است؟
	تعامل امام مهدی با افراد و اماکن در سرزمین وحی	مقاله / علمی-پژوهشی	سیره حکومت امام بخشی به رفتار امام با اماکن و افراد سرزمین وحی مربوط است مانند تخریب کعبه و مسجد الحرام قصاص بنی شیبه و برخورد با عربها و... که شبهات متعددی را نیز از طرف وهابیت برانگیخته است.
	مقصدشناسی اولین حرکت امام مهدی از مکه	مقاله / علمی-پژوهشی	روایات در این که امام مهدی پس از قیام در مکه ابتدا راهی کوفه می شود که مرکز خلافت است یا ابتدا به سمت مدینه حرکت می کند متفاوتند.
	نقد دیدگاه‌های نادرست درباره منشأ اندیشه مهدویت	کتاب	بر اساس عقیده وهابیت اندیشه مهدویت اندیشه‌ای مجوسی است. وقتی مجوسی‌ها مسلمان شدند این اندیشه را وارد اسلام کردند و شیعیان به آن تمسک کردند چون اکثرا مجوسی بودند. بعد به امویین و عباسیین هم سرایت کرد و آنها نیز مهدی درست کردند. اندیشه مهدویت ریشه در یهود دارد و کعب الاحبار آن را وارد اسلام کرده است. روایات موازنه اسلام با یهود گویای همین امر است یکنون فی هذه الامه ما یکنون فی امم السابقه. اندیشه مهدویت ریشه در مسیحیت دارد عمر پیامبر ﷺ را مانند حضرت عیسی ﷺ به آسمان رفته تصور می کرد. اندیشه مهدویت در اسلام یک نماد است یعنی برگشت شخص با نسل و اخلاق و روشش و نامیدن مهدی به محمد یعنی برگشت پیامبر در قالب فرزندی از نسلش که راه نا تمام او را ادامه می دهد. چنان که عمر بن عبد العزیز عمر المهدی است چون بازگشت عمر بن خطاب در سیره عدالت گونه اش است. عقیده به ظهور مهدی اجماعی نیست بنابر این منکر آن از اسلام خارج نمی شود. تنها کسانی به مهدویت معتقدند که اعتقادی به خروج علیه حاکم ندارند لذا خوارج و زبیده نیازی به انتظار ندارند زیرا انتظار، آنها را از جهاد اهل باطل نگه می دارد. عقیده مهدویت عکس العملی است در برابر اندیشه‌ای که قدرت خلفا را داده الهی معرفی می کرد و آنها را سایه خدا در زمین می دانست. عقیده مهدویت زاینده عقل جمعی افراد محکوم است برای معارضه و مبارزه با آن اندیشه.

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
			اندیشه مهدویت مخالف روح اسلام و طبیعت زندگی است زیرا سنت الهی این است که مردم خود باید قیام کنند نه آن که کسی آنها را از ظلم برهاند. انسانها در گرو عمل خویشند. این اندیشه با هدف اجتماعی و اقتصادی ایجاد شد. این اندیشه از زمان عمر بن عبد العزیز شروع شد و بعد مهدی عباسی ادامه داد. ایمان به مهدی چه چیزی را به حیات حال و آینده مسلمانان اضافه می کند و تا کنون چه تاثیری در راستای قدرت یافتن در عرصه فعالیتشان داشته است؟ آیا تقوا را قدرت بخشیده یا در دین نقصی هست که مهدی آن را کامل می کند؟ دانشمندان شیعه مهدویت را برای اهداف فراوانی ساخته اند از جمله نبرد با دولتهای اسلامی و عربها که تمدن آنها را ویران کردند و برگرداندن سیطره فارسی. مهدویت شیعه برای آن بود که شیعیان از عقایدشان برگردند. تریب الشیعه بالامانی اندیشه مهدویت ابتدا در اسلام نشان قوت بود و از امامان خود با گفتن مهدی انتظار قیام داشتند اما در امام آخر مهدویت نشان ضعف شد چون گفتند امام از ترس مخفی شده است. شاید اصرار بر مهدی بودن امامان برای نگه داشتن کار در دست یارانیشان و باز بودن دست امامان در مدیریت پیروانشان بوده است. جوهر امامت (خالی نبودن زمین از حجت) باعث قول به مهدویت شد. مهم بودن مهدی شیعه نه به دلیل پر کردن زمین از عدل که به دلیل انتقام است. تمام خلفا را در رجعت برمی گردانند و گردن می زنند. ۵۰۰ نفر از قریش و معاویه و یزید را گردن می زنند.
علائم و حوادث آخر الزمان در سرزمین وحی و نقد تطبیق های صورت گرفته	پایان نامه		جمع آوری و تبیین روایات مربوط به علائم و حوادث آخر الزمان در مکه و مدینه و حجاز و نقد تطبیق های انجام شده روایات بر حاکم حجاز و قتل عام در منا و قتل نفس زکیه و...
نقد شبهات درباره نام و کنیه امام مهدی	کتاب		نص ابوسهل و حسن نوبختی و سعد فاقد هر گونه اشاره ای به اسم است و گفته اند سر است. آیا دانستن نام امام ضررش بیشتر است یا نام واسطه ها آیا شیعیان نواب را نمی شناختند؟ فرقه سمان در نام اختلاف داشتند برخی علی و برخی محمد و برخی بردن نام را ممنوع می دانستند. بسیاری از امامیه بعد از وفات امام عسکری علیه السلام از قول به نص برگشتند. نام مهدی از پیامبر نقل نشده است. کتاب روایی معروف اهل سنت عبارت «کنیته کنیتی» را ندارد. کتاب سبط ابن جوزی هم که این عبارت را دارد، معتبر نیست

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
	نقد شبهات درباره خاندان امام مهدی	کتاب	روایات سنی می گوید نام پدر مهدی موعود عبد الله است و از سادات حسنی است نه حسینی. شکی نیست که احادیث اسمیه اسمی و اسم ایبه اسم ابی ساخته یاران نفس زکیه است. احادیث اسم ایبه اسم ابی مهدی شیعه را رد می کند اما در صحاح نقل نشده است. حدیث المهدی من عترتی و من فاطمه نه سنداً صحیح است نه دلالتاً زیرا نام عترت که نزدیکان شخص است از پیامبر نقل نشده. نام مهدی هم از ایشان نقل نشده است. المهدی من ولد فاطمه جعلی است. عبد الله بن حمزه م ۶۱۴ ق با سند خود از زید بن علی (فرزند امام سجاد علیه السلام) نقل کرده مهدی از فرزندان فاطمه است از امام حسن یا از امام حسین. عبد الله بن حمزه از ابن بطریق از ابی اسحاق نقل کرده که حضرت علی به فرزندش امام حسن نگاه کرد و فرمود از صلب او خارج می شود کسی که زمین را پر از عدل می کند. کسی از راویان احادیث اهل بیت و سایر علما را نمی شناسیم که نام مهدی را گفته باشد. محمد بن عبد الله گفته اند یا تنها محمد گفته اند یا اسمیه اسمی و اسم ایبه اسم ابی گفته اند. روایات غیر قابل شمارشی وجود دارد که مهدی محمد بن عبدالله است مانند حدیث حضرت علی علیه السلام اولنا محمد بن عبد الله و اوسطنا محمد بن عبد الله (نفس زکیه) و آخرنا محمد بن عبد الله. وقتی کار بر امامیه سخت شد، گفتند راوی اشتباه کرده است ابی نبوده ابنی بوده یعنی حسن یا مراد حسین بوده که کنیه اش ابو عبد الله بوده و از اسم به کنیه عدول کرده است. ابن بطریق در مورد من ولد الحسن گفته راوی دچار توهم شده و یاء را ساقط کرده است در اصل حسین بوده است. عبد الله بن حمزه حاشیه زده که همین استدلال را در مورد حسین می توان کرد که حسن بوده است. حدیث اسم ایبه اسم ابی در میان امت مشهور است و اکثریت امت از آن بی اطلاع نیستند. روایات فرزند امام حسن بودن متضاهر هستند و روایات کمی به ولد حسین اشاره کرده اند و روشن است که روایات متضاهر بر اقل ترجیح دارند. محمد بن الهادی در مجموعه خود گفته است حسینی بود امام مهدی دروغ امامیه است خداوند امامت را در نسل حسنین قرار داده است از هر کدام باشد فرقی نمی کند. مادر حضرت اختلافی است آیا کنیزی به نام نرگس بوده یا کنیز تربیت شده بوده است
حج و حرمین شریفین	مبانی اعتقادی برائت از مشرکان از منظر قرآن، سنت و عقل	مقاله / علمی - ترویجی	الف: مبانی کلامی برائت از مشرکان از منظر قرآن ب: مبانی کلامی برائت از مشرکان از منظر سنت ج: مبانی کلامی برائت از مشرکان از منظر عقل

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
	ملاقات (پیوند) و تجدید عهد با امام علیه السلام شرط تمامیت حج	مقاله / علمی - ترویجی	الف: بیان آیات حج ب: بررسی و تحلیل یک: روایات اختصاصی ملاقات امام در حج و هم چنین روایاتی که بطور عام بر زیارت امام علیه السلام (اعم از موسم حج و غیر موسم)، تأکید و سفارش می کند. دو: نحوه ملاقات مسلمانان با امام علیه السلام در حج در دوران حضور و ارائه مصادیق برجسته ملاقات ها و نوع گفتگوهای صورت گرفته بین امام علیه السلام و ملاقات کنندگان سه: امکان و نحوه ملاقات با امام علیه السلام در حج در عصر غیبت ج: فهرستی از باریافتگان به محضر امام عصر علیه السلام در موسم حج و نوع فرمایشات و سفارشات امام علیه السلام در آن ملاقات ها
	بررسی تطبیقی فضیلت کعبه و اهل بیت علیهم السلام	مقاله / علمی - ترویجی	أ. بررسی آیات ب: بررسی روایات ج: در کلام بزرگان د: فلسفه هم ردیفی کعبه و اهل بیت علیهم السلام ، بلکه افضلیت اهل بیت علیهم السلام
	نقش حج در ارتقا معرفت توحیدی (تأثیر حج در ارتقا معرفت انسان به خدا)	مقاله / علمی - ترویجی	معرفت و باور انسان نسبت به توحید چه تأثیری در کیفیت انجام اعمال حج و رشد و تکامل معنوی انسان موحد دارد. و آیا بدون معرفت صحیح و باور عمیق توحیدی و صرف انجام اعمال حج به صورت صوری می تواند کارکرد حقیقی والهی حج را تأمین نماید. اگر معرفت توحیدی رکن اصلی در فهم حقیقت و فلسفه حج است. باید با تقویت معرفت توحیدی حجاج بیت الله الحرام قبل از مناسک حج زمینه فهم بیشتر و بهتر فلسفه حج و میزان تأثیرگذاری آن را ارتقاء داد.
	ضرورت و چگونگی برائت از مشرکین در سیره معصومین علیهم السلام	کتاب	برائت از مشرکان از لوازم ایمان و توحید عملی و توحید در اطاعت و حاکمیت است. و خدای متعال در آیات متعدد مسلمانان را از دوستی با کفار و مشرکان و پذیرش سلطه و ولایت آنها نهی نموده است و همچنین مسئله برائت از این حیث که تحت عنوان تبری از کفر و شرک و ظلم و طاغوت و استکبار است، باید در زندگی فردی و اجتماعی مسلمانان نمود داشته باشد. ولذا شایسته است مبانی اعتقادی و کلامی و فقهی برائت از مشرکان و جایگاه آن از منظر قرآن و سنت مورد بررسی قرار گیرد. و موضوع وهابیت در نفی و ایجاد موانع در جهت برگزاری مراسم برائت از مشرکان در ایام حج با استناد به آموزه های اصیل قرآن و سنت مورد نقد واقع شود.

موضوع	عنوان پیشنهادی	نوع پژوهش	توضیح موضوع
	احتجاجات و مناظرات پیامبر اکرم ﷺ و اهل بیت علیهم السلام در موسم حج یا در باره حج	کتاب	تبیین و تحلیل احتجاج و مناظره رسول خدا ﷺ، امیر مؤمنان علی علیه السلام، احتجاج و مناظره امام حسین علیه السلام، احتجاج و مناظره امام سجاد علیه السلام، احتجاج و مناظره امام باقر علیه السلام، احتجاج و مناظره امام صادق علیه السلام، احتجاج و مناظره امام کاظم علیه السلام، احتجاج و مناظره امام جواد علیه السلام، احتجاج و مناظره حضرت ولی عصر علیه السلام
	حج در سایر ادیان ابراهیمی و مقایسه آن با اسلام	کتاب	الف: حج در آیین یهود ب: حج در آیین مسیحیت ج: حج در آیین زردشت د: حج در اسلام ه: بررسی موارد اشتراک و اختلاف
	استدلال ائمه علیهم السلام به آیات قرآن در اثبات معارف و مسائل حج،	کتاب	الف: استدلال به آیه: «إن أول بيت وضع للناس للذي ببكة مباركا» ب: استدلال به آیه: «سواء العاکف فيه و البلاد» ج: «استدلال به آیه: ليشهدوا منافع لهم» د: استدلال به آیه: «إن الصفا و المروة من شعائر الله» ه: استدلال به آیه: «فإذا وجبت جنوبها فكلوا منها و أطعموا القانع و المعتر» و: استدلال به آیه: «فمن تمتع بالعمرة إلى الحج فما استيسر من الهدى... تلك عشرة كاملة» ز: استدلال به آیه: «فلو لا نفر من كل فرقة منهم طائفة ليتفقهوا فی الدین...» ح: استدلال به آیه: «التائبون العابدون...» ط: استدلال به آیه: «و أذن فی الناس بالحج...»
	معجزات و نشانه‌ها در کعبه، مسجد الحرام، حرم و حج	کتاب	الف: معجزات و نشانه‌ها در کعبه ب: معجزات و نشانه‌ها در مسجد الحرام ج: معجزات و نشانه‌ها در حرم د: معجزات و نشانه‌ها در حج

نظامنامه موضوعات گروه سیاسی-اجتماعی

ابعاد و زمینه‌های سیاسی، یکی از بخش‌های مهم و مغفول مانده حج است. مراسمی همچون حج که سالیانه میلیون‌ها نفر از مسلمانان سراسر جهان را گرد هم می‌آورد، پدیده‌ای است که ظرفیت بالایی برای تأثیرگذاری روی مسائل جهان اسلام دارد؛ به علاوه افکار عمومی مسلمانان جهان به‌اندازه زیادی تحت تأثیر حج است. چنین رویدادی که از ابعاد مختلفی قابل بررسی و تحلیل است، زمینه‌های مطالعاتی بسیار مهمی برای پژوهشگران علوم سیاسی، مطالعات منطقه‌ای، روابط بین‌الملل و... فراهم می‌کند.

سیاستگذاران کشور باید با توجه به ظرفیت عظیم حج برای تأثیرگذاری بر ابعاد سیاسی و اجتماعی جهان اسلام، با نگاهی سیاسی، مبانی، ارکان و رویکردهای اصلی حج را مورد مطالعه و بازخوانی قرار دهند و با بررسی کارنامه دستگاه‌های سیاستگذار در سال‌های گذشته، موقعیتی را فراهم آورند تا منافع ملی و منافع امت اسلامی تأمین شده و جهان اسلام از این فرصت طلایی حداکثر استفاده را ببرد.

این نظامنامه سعی دارد با روشن ساختن نیازهای ضروری و تأکید بر واقعیت‌های موجود، در نه سرفصل، اهداف ذیل را مورد بررسی قرار دهد:

۱. سیاستگذاری بر مبنای اسناد بالادستی؛

۲. بررسی استراتژی‌های کلان در حوزه حج و زیارت، بازنگری در آن و تدوین استراتژی‌های جدید؛

۳. شناخت ظرفیت‌های حج؛

۴. بازنگری در ساختار و نگاه به حج؛

۵. مطالبه گری از آل سعود و آشنایی زائران با حقوق خود؛

۶. آسیب‌شناسی راهبردها، سیاست‌ها و عملکردها در وضعیت موجود؛

۷. ارتباطات، رسانه، فناوریهای روزآمد و فضای مجازی؛

۸. تنش زدایی با مسلمانان در حج و عتبات و تقویت روابط با سایر کشورهای اسلامی؛

۹. روابط ایران و کشورهای منطقه در سایه زیارت حج و عتبات.

ذیل هر یک از این اهداف، موضوعاتی در محورهای جداگانه و بر اساس اولویت طبقه‌بندی شده است. در هر یک از موضوعات نیز علاوه بر مشخص شدن ابعاد و نوع پژوهش متناسب با موضوع، سرفصل‌های پیشنهادی و انتظارات از پژوهش بیان شده تا برای اجرای موضوعات توسط پژوهشگران راهگشا باشد.

(۱) سیاستگذاری بر مبنای اسناد بالادستی

محور اول: سیاستگذاری بر مبنای بیانیه گام دوم انقلاب

ردیف	موضوعات پژوهشی	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	مطالعه آسیب شناسانه عملکرد سیاسی جمهوری اسلامی ایران در حج؛ فاصله میان بایدها و واقعیت‌ها در حج	سیاستگذاری	کتاب	اولویت ۱	بررسی وضع موجود عملکرد سیاسی ایران در حج، تاریخچه فعالیت‌های سیاسی ایران در حج، بررسی رفتارهای سیاسی جمهوری اسلامی در حج در ۴۰ سال اول انقلاب، آسیب شناسی سیاست‌ها و سیاستگذاری‌های جمهوری اسلامی، بررسی پیمایشی و مقایسه‌ای تطبیق عملکردها با برنامه‌های تدوینی، مقایسه شعارها و عملکرد مسئولین، مقایسه انتظارات و عملکرد حجاج، مقایسه بایدها و عملکردهای کارگزاران حج، حج و چشم‌انداز ۲۰ ساله، حج و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، حج و بیانیه گام دوم انقلاب.	-
۲	راهکارهای خودسازی، جامعه پردازی و تمدن سازی در حج	جامعه شناسی سیاسی	کتاب	اولویت ۱	راهکارهای خودسازی، اخوت دینی و تمدن اسلامی با محوریت مسائل سیاسی اجتماعی جهان اسلام، حج و جامعه پردازی در جهان اسلام و اصول اقامه عدالت، وحدت، حل و فصل اختلافات و مهرورزی، اصل تعاون و همکاری در کارهای خیر و عدم تعاون در گناه و تجاوز، احسان و نیکوکاری و انفاق و مبارزه با فقر و بسط درست کاری و صداقت در داد و ستدها، مسئولیت نظارت همگانی یا امر به معروف و نهی از منکر، حج مبارزه با هر گونه فساد اخلاقی، مالی، اداری و سیاسی، سامان‌دهی و بسامان نمودن امور.	مقاله: ابعاد تمدنی نهاد زیارت در فرهنگ شیعی، غیائی (۱۳۹۷)

ردیف	موضوعات پژوهشی	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۳	نه شرقی و نه غربی در حج (حج و رهایی مسلمانان از شرق و غرب)	انقلاب اسلامی	کتاب/ پایان نامه/ مقاله پژوهش	اولویت ۱	تاکتیک‌های استکبارستیزی در حج، استقلال جهان اسلام، حج و استقلال امت اسلامی، ماهیت جهان شمول و فرامرزی اسلام، حج، بازار مسلمانان و استقلال اقتصادی جهان اسلام، حج و نفی سلطه بیگانگان، نفی ظلم و ظلم‌پذیری، حفظ استقلال جهان اسلام و جلوگیری از وابستگی حج و تقابل دو گانه اسلام و استکبار، مقاومت اسلامی و استکبارستیزی، برائت از مشرکین و استکبارستیزی در قرآن، راه کارهای استکبارستیزی در حج، حج و آموزش ایستادگی در برابر مستکبران، اعتماد به وعده‌ی الهی و بی‌اعتمادی به قدرت‌های مستکبر، نصرت الهی برای مقاومتان، سیر حرکت بیداری مسلمانان، استکبارستیزی و حمایت از مقاومت اسلامی، پیام‌های امام‌الله و رهبری به کنگره حج در مورد استقامت و استقلال امت اسلامی، مؤلفه‌های استقلال امت اسلامی، مفهوم استقلال امت اسلامی، راهبرد تحقق استقلال در امت اسلامی، الزامات نظری تحقق استقلال امت اسلامی.	-
۴	حج و ابعاد سیاسی - اجتماعی سبک زندگی اسلامی	جامعه‌شناسی سیاسی	کتاب/مقاله پژوهشی	اولویت ۱	اهداف سیاسی - اجتماعی سبک زندگی اسلامی در حج، مؤلفه‌ها و شاخص‌های سیاسی - اجتماعی سبک زندگی اسلامی در حج، شاخص‌های سبک زندگی کارگزاران حج، حج، جهانی شدن و سبک زندگی اسلامی، تقویت حاکمیت و استقلال کشورهای اسلامی، رفتارهای اجتماعی و شخصی حجاج، ترویج سبک زندگی اسلامی در اقلام مصرفی فرهنگی حجاج.	-

ردیف	موضوعات پژوهشی	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۵	زمینه‌ها و راهکارهای تقویت عزت امت اسلامی در حج	فرهنگ سیاسی	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۱	راه‌های تقویت عزت امت اسلامی در حج، حج و وجوه عزت اسلامی، اتحاد اسلامی و افزایش عزت مسلمانان، عزت اسلام و پیشرفت جوامع اسلامی، گردهمایی مسلمین عامل تقویت عزت اسلامی، وحدت عامل عزت، تمسک به قرآن عامل وحدت اسلامی، نقش سازمان کنفرانس اسلامی در عزت یافتن امت اسلامی، موانع عزت امت اسلامی، عوامل تقویت عزت امت اسلامی، مبارزه با استکبار جهانی، حفظ اعتدال قاطع در خط «نه شرقی و نه غربی»، اصرار فراوان بر استقلال حقیقی و همه‌جانبه‌ای امت اسلامی، پافشاری بر حفظ اصول دینی و شرع و فقه اسلامی، ایجاد وحدت و همبستگی، توجه به ملت‌های مسلمان و مظلوم دنیا، عزت بخشیدن به اسلام و ملت‌های اسلامی و مرعوب نشدن در مقابل قدرت‌های جهانی، ایجاد قسط و عدل در جامعه‌ی اسلامی، حمایت بی‌دریغ و همیشگی از مستضعفان و محرومان و قشرهای پایین جامعه و لزوم پرداختن به آنها.	-
۶	حج و تزریق معنویت به سیاست	اندیشه سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نسبت معنویت با سیاست، حج، مظهر آمیختگی معنویت و سیاست، وحدت سیاست و معنویت در مکتب سیاسی اسلام، چگونگی پیوستگی میان «معنویت» و «سیاست»، حج و ارتباط دین، معنویت و سیاست، شکوفایی معنویت در صحنه سیاست حج، راه کارهای تزریق معنویت به سیاست از طریق حج، راه کارهای جلوگیری از معنویت زدایی در حج.	مقاله: اسرار سیاسی حج از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری (۱۳۹۶)

ردیف	موضوعات پژوهشی	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۷	حج، وحدت رویه مسلمانان و زمینه برای امت سازی	اندیشه سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	آگاهی بخشی مسلمانان در حج با استفاده از امکانات ممکن، ایجاد اتحاد میان حجاج بر محور قرآن، امت سازی در حج مقدمه امت سازی در جهان اسلام، همبستگی و ارتباط عالمان دینی و متفکران اسلامی در حج، وظایف عالمان برای ایجاد وحدت در حج، ایجاد مرکزیت دینی و گفتگمانی در مکه، شناسایی عوامل تفرقه در حج و طرد و نفی آنان، تاریخچه اختلافات در حج، شناسایی کانون فساد و منشأ اختلاف، راهکارهای همبستگی و همدلی میان حجاج، احترام متقابل حجاج، تمسک به مشترکات و پرهیز از عوامل تفرقه افکن، قاطعیت در برابر دشمنان و تفرقه افکنان، ضرورت و راهکارهای وحدت مسلمانان و تشکیل تمدن نوین اسلامی.	مقاله: التحديات التي تواجهها الأمة ودبلوماسية الحج في معالجتها (۱۳۹۸)
۸	راه کارهای ارتقاء بینش سیاسی حجاج	اندیشه سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نگاه دینی و با مراجعه به نصوص و مبانی اسلامی، مشارکت سیاسی و حساسیت به امور جامعه مسلمین، افزایش مطالعه آثار فاخر و معتبر، معرفی افراد شاخص، آگاه و خبره، کسب اطلاعات از طریق رسانه‌های معتبر، تقویت اعتقادات و باورهای دینی، تشخیص صحیح و دقیق حق و باطل، حرکت در مسیر حق و حقیقت، درک درست موقعیت و وظیفه‌شناسی، پرهیز از سطحی‌نگری، ارجاع دادن متشابهات به محکمت و یقینات، برداشت صحیح و دقیق از مفاهیم دویلهو و غلط‌انداز، عبرت‌گیری از تاریخ، شناسایی دشمن، شناخت ابزارها و شیوه‌های اعمال دشمنی، نقش بیانیه "گام دوم" در ارتقای بینش سیاسی.	

ردیف	موضوعات پژوهشی	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۹	آسیب شناسی عملکرد سیاسی جمهوری اسلامی ایران در راهپیمایی اربعین	سیاستگذاری	کتاب	اولویت ۲	آسیب شناسی عملکرد دولت جمهوری اسلامی در حج، جریان شیعه انگلیسی در پیاده‌روی اربعین، تاثیر بی نظمی‌ها در انگیزه‌ها، بررسی هزینه سازی‌های سیاسی در راهپیمایی، آسیب‌های جناحی شدن اربعین، راهکارهای جلوگیری از سیاست بازی و سیاست زدگی، مقابله با روش‌های تفرقه افکنانه در اربعین.	مقاله: ظرفیت‌ها و آسیب‌های راهپیمایی اربعین، غریبان (۱۳۹۷)
۱۰	راهکارهای خودسازی، جامعه پردازی و تمدن سازی در پیاده روی اربعین	جامعه‌شناسی سیاسی	کتاب	اولویت ۲	راهکارهای خودسازی، اخوت دینی و تمدن اسلامی با محوریت مسائل سیاسی اجتماعی جهان اسلام، اربعین و جامعه پردازی در جهان اسلام، اصول اقامه عدالت، وحدت، حل و فصل اختلافات و مهرورزی، اصل تعاون و همکاری در کارهای خیر و عدم تعاون در گناه و تجاوز، احسان و نیکوکاری و انفاق و مبارزه با فقر و بسط درست کاری و صداقت در داد و ستدها، مسئولیت نظارت همگانی یا امر به معروف و نهی از منکر، مبارزه با هر گونه فساد اخلاقی، مالی، اداری و سیاسی، سامان‌دهی و بسامان نمودن امور، تمدن حسینی، تمدن اربعینی یا تمدن مهدوی، بنیان‌های تمدن سازی.	مقاله: ۱. کارکردهای پیاده روی زیارت اربعین در تقویت نهادهای تمدن نوین اسلامی؛ مورد مطالعه: نهاد خانواده، غیائی (۱۳۹۶) ۲. همگرایی تمدنی در طریق زیارت؛ با تاکید بر پیاده‌روی زیارت اربعین، امامی و غیائی (۱۳۹۷)
۱۱	اربعین بستر همگرایی امت اسلامی	اندیشه سیاسی	کتاب / پایان‌نامه/ مقاله پژوهشی	اولویت ۲	اربعین مانور جهانی وحدت مسلمانان، همگرایی، تعامل و صلح میان مسلمانان، پیاده روی اربعین نمایش قدرت سیاسی جهان اسلام، وظایف جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی در امت سازی، هیأت‌های فعال در عرصه اربعین و امت سازی، زیارت و امت سازی، اربعین و مقابله با ترویج فرهنگ غربی، زمینه‌های تمدن سازی و امت سازی اربعین، نقش اربعین در همگرایی و اتحاد و انسجام ملت‌های مسلمان، اربعین و امت متحد اسلامی.	مقاله: ۱. اربعین حسینی شکوه همستگی اجتماعی امت اسلامی، موسوی (۱۳۹۵) ۲. اربعین، همگرایی و صلح جهانی، افتخاری (۱۳۹۶) (۱۰۰۰ کلمه‌ای)

ردیف	موضوعات پژوهشی	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصلها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۲	پیاده روی اربعین تمرین استکبارستیزی	مسائل ایران	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	پیاده روی اربعین یادآور ایستادگی مسلمانان در برابر ظلم، اتحاد جهان اسلام حول محور امام حسین (ع)، اهداف قیام امام حسین (ع)، امام حسین (ع) و عدالت طلبی، نقش اربعین در تقویت جبهه مقابله با استکبار جهانی.	مقاله: ۱. «پیاده روی اربعین» نمادی ضد هژمونی لیبرال سرمایه داری، آجیلی (۱۳۹۸)
۱۳	راهبردهای حج برای درمان مشکلات اجتماعی - سیاسی امت اسلامی	جامعه‌شناسی سیاسی	کتاب/مقاله پژوهشی	اولویت ۲	نقش حج در کاهش آسیب‌های اجتماعی مسلمانان، نقش سمن‌ها در بررسی معضلات جهان اسلام در حج، حج و همبستگی و انسجام اجتماعی، حج و ارتقای سرمایه اجتماعی، بررسی مشکلات مشترک جهان اسلام، در میان گذاشتن مشکلات جهان اسلام در حج.	مقاله: حج و همبستگی اسلامی؛ پویایی اجتماعی مبتنی بر پایداری عدالت (۱۳۹۸) پایان نامه: ۱. بررسی احکام فقهی حج از نظر علمای شیعه و سنی با تأکید بر آثار اجتماعی و سیاسی، حسینی (۱۳۸۸) ۲. حج و ارتقای سرمایه اجتماعی جهان اسلام، علوی زاده (۱۳۹۶)
۱۴	حج و شعارهای جهانی، فطری و همیشه زنده انقلاب اسلامی	مسائل ایران	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	تبیین شعارهای جهانی انقلاب، راهکارهای ارائه شعارهای جهانی انقلاب به مسلمانان، ظرفیت حج برای ارائه شعارهای جهانی انقلاب، راهکارهای گسترش شعارهای انقلاب در جهان اسلام به وسیله حج، کارکردهای حج برای ارتقای شعارهای انقلاب اسلامی، فرصت‌ها و تهدیدهای حج برای گسترش شعارهای انقلاب، نقش حج در تبیین و گسترش اهداف اجتماعی انقلاب، پیام‌های انقلاب در بعد اجتماعی، نقش حج در تبیین و گسترش اهداف سیاسی انقلاب.	مقاله: ۱. راهکارهای جمهوری اسلامی ایران در راستای استفاده از فرصت حج ابراهیمی، مولانی (۱۳۹۴) ۲. جهانی‌شدن شعارهای انقلاب اسلامی و مناسک حج ابراهیمی، حسین زاده (۱۳۹۴) ۳. نقش حج در تبیین و گسترش شعارها و اهداف انقلاب اسلامی، نسیمی (۱۳۹۴)

ردیف	موضوعات پژوهشی	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۵	نقش پیاده‌روی اربعین در تقویت زمینه تمدن‌سازی در جهان اسلام	اندیشه سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	اربعین، اخوت دینی و تمدن اسلامی با محوریت مسائل سیاسی اجتماعی جهان اسلام، ضرورت و راهکارهای وحدت مسلمانان و تشکیل تمدن نوین اسلامی، اربعین و تمدن اسلامی، اربعین مجموعه‌ای از ارزش‌های اسلامی، راهپیمایی اربعین نمودار کوچکی از جامعه‌ی اسلامی برتر، اربعین مظهر معنویت در کنار مادیت، اربعین و خودآگاهی تمدنی، اربعین ابزار هژمونی فرهنگ شیعی، اربعین و تربیت نسل انقلابی، الگوسازی تمدن نوین اسلامی، اربعین موسم آگاهی بخشی به شیعیان، اربعین و پرهیز از تحجر به عنوان پیشنیاز تمدن نوین اسلامی، ظرفیت‌های فرهنگی سیاسی اربعین برای بازگشت به اوج تمدن اسلامی، ارکان ساخت تمدن نوین اسلامی، نقش دیپلماسی عمومی اربعین در تحقق تمدن نوین اسلامی.	مقاله: ۱. بررسی ظرفیت‌های تمدن‌سازی در جهان اسلام با تکیه بر پیاده روی اربعین، پرویش (۱۳۹۸) ۲. راه پیمائی اربعین حسینی و دلالت‌های گفتمانی آن در ظرفیت بخشی تمدنی، باقری (۱۳۹۶)

ردیف	موضوعات پژوهشی	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۶	نقش حج در تمدن نوین اسلامی	اندیشه سیاسی	کتاب / مقاله پژوهشی	اولویت ۳	حج مظهر تمدن اسلامی، حج مجموعه‌ای از ارزش‌های اسلامی، حج نمودار کوچکی از جامعه‌ی اسلامی برتر، حج نمونه‌ای از آن تمدن اسلامی، حج مظهر معنویت در کنار مادیّت، عروج اخلاقی و معنوی و روحی و تضرّع و خشوع، در کنار پیشرفت زندگی مادی، حج و خودآگاهی تمدنی، حج ابزار هژمونی فرهنگ اسلامی، حج و تربیت نسل انقلابی، الگوسازی تمدن نوین اسلامی، حج موسم آگاهی بخشی به مسلمانان، پرهیز از تحجر پیشین‌باز تمدن نوین اسلامی، نقش حج در تکوین تمدن نوین اسلامی، حج و پیش‌نیازهای شکل‌گیری تمدن اسلامی، ویژگی‌هایی که حج را ماکت تمدن نوین اسلامی کرده، ظرفیت‌های فرهنگی سیاسی حج برای بازگشت به اوج تمدن اسلامی، آسیب‌های نظری و مطالعاتی، بررسی جایگاه پژوهش در سیاست‌گذاری حج، آسیب شناسی گروه‌های با نفوذ در حج، مفهوم‌شناسی حج و تمدن اسلامی، ارکان ساخت تمدن نوین اسلامی، نقش حج در تحقق تمدن اسلامی، نقش حج در شکل‌گیری تمایلات تمدنی، نقش حج در شکل‌گیری سبک زندگی اسلامی و محصولات تمدنی، نقش حج در شکل‌گیری اندیشه‌های تمدنی، معنویت در کنار مادیّت.	مقاله: ۱. ابعاد تمدنی نهاد زیارت در فرهنگ شیعی (۱۳۹۷) ۲. حج و تمدن اسلامی، جمالی (۱۳۹۴) ۳. بررسی انگاره‌های دیپلماسی اقتصادی حج در پیش‌رانه تمدن نوین اسلامی (۱۳۹۸) ۴. حج و تمدن اسلامی، جمالی (۱۳۹۴) پایان نامه: جلوه‌های فرهنگی حج در تمدن اسلامی، اصغر رحمانی (۱۳۸۸)

ردیف	موضوعات پژوهشی	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۷	حج و عزت و اتحاد امت اسلامی	اندیشه سیاسی	کتاب / پایان‌نامه/مقاله پژوهشی	اولویت ۴	حج؛ موسم اتحاد و شکوه مسلمانان، حج جلوه گاه اتحاد امت اسلامی، حج نماد همدلی، عزت و اقتدار مسلمانان، حج، فرصتی برای اتحاد اسلامی، کارکرد شناسی حج در شناخت امت اسلامی.	مقاله: ۱. دیپلماسی حج، فرصت‌ها و تهدیدات فراروی اتحاد و انسجام امت اسلامی (۱۳۹۸) ۲. دیپلماسی حج؛ اتحاد امت اسلامی با تمرکز بر جریان بیداری اسلامی در اروپا (۱۳۹۸) ۳. اتحاد و انسجام امت اسلام (۱۳۹۸) ۴. حج، انسجام اسلامی و همگرایی جهان اسلام (۱۳۹۸) ۵. دیپلماسی حج، اتحاد و انسجام امت اسلامی همگرایی و هم افزایی امت (۱۳۹۸) ۶. دیپلماسی حج و همگرایی امت اسلامی (۱۳۹۸) کتاب: ۱. حج و امت اسلامی، محسن محمدی (۱۳۹۴) ۲. تجلی وحدت (۱۳۸۶) پایان نامه: ۱. حج و انسجام امت اسلامی، مهدی اسلامی (۱۳۹۰) ۲. نقش حج در بیداری و وحدت امت اسلامی، صمیمی فاردق (۱۳۹۱) ۳. نقش کنگره حج در انسجام اجتماعی و ارتباط ملل مسلمان، حیدری زاده (۱۳۹۳)

ردیف	موضوعات پژوهشی	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصلها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۸	حج و تقویت روند بیداری اسلامی	اندیشه سیاسی	کتاب / پایان نامه	اولویت ۴	ظرفیت عظیم حج در بیداری مسلمانان، حج و فریاد حق طلبی، نقش حج در بیداری مسلمانان، حج و تاثیر آن در بیداری اسلامی، حج، وحدت و جهاد، حج ابراهیمی بیداری مسلمانان و حج و مفهوم وحدت اسلامی، امام خمینی، حج و بیداری اسلامی.	مقاله: ۱. ظرفیت‌های حج در تحقق بیداری اسلامی در اندیشه امام خمینی (۱۳۹۲) ۲. حج و ظرفیت‌های درونی جهان اسلام در بیداری اسلامی با تمرکز بر اندیشه امام خمینی (۱۳۹۴) ۳. بررسی نقش حج در گسترش تفکر و مبانی انقلاب اسلامی در منطقه بیداری اسلامی، اختر شهر (۱۳۹۴) ۴. نقش کنگره‌ی بین المللی حج در بیداری اسلامی، کرباسی (۱۳۹۰) کتاب: ۱. حج و بیداری اسلامی در اندیشه امام خمینی علیه السلام محمدی (۱۳۹۱) ۲. حج و تعالی جهان اسلام: مروری بر کارکردهای بین المللی حج با تمرکز بر بیداری اسلامی، محسن محمدی (۱۳۹۳) ۳. حج، وحدت و بیداری اسلامی، دهشیری و شجاع خانی (۱۳۹۰)

محور دوم: سیاستگذاری بر مبنای الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	چگونگی نقش آفرینی حج در راستای سیاست‌های کلان الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	سیاستگذاری	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	ظرفیت سنجی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت برای جانمایی مسائل مرتبط با حج، مطابقت نیازهای حج با سند الگو، استفاده از چشم‌اندازها و تدابیر موجود در الگو برای ترسیم چشم‌انداز و جایگاه سیاست‌های کلان در برنامه‌های حج.	-
۲	شناساندن علمی و واقع‌بینانه ارزش‌ها و دستاوردهای سیاسی انقلاب اسلامی در حج	مسائل ایران	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بر شمردن ارزش‌ها و دستاوردهای سیاسی انقلاب اسلامی، راهکارهای شناساندن ارزش‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی در حج، برنامه‌های کلان برای شناساندن دستاوردهای انقلاب اسلامی، دستاوردهای نظری انقلاب اسلامی، دستاوردهای انقلاب اسلامی در بعد عملی، دستاوردهای انقلاب اسلامی برای جهان اسلام، احیای حج حقیقی و ابراهیمی توسط جمهوری اسلامی.	-
۳	نقش عتبات عالیات در تقویت دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی ایران	دیپلماسی عمومی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	عتبات عالیات و زمینه‌های دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی، ابعاد دیپلماسی عمومی در اربعین، بهره‌گیری از ابزارهای نوین ارتباطی، نحوه به کارگیری دیپلماسی عمومی در راهپیمایی اربعین، ظرفیت‌های اربعین برای گسترش فضای صلح و گفتگو در جهان اسلام، پیاده‌روی اربعین و دیپلماسی عمومی، افزایش گفتگو میان علمای اسلام و روشنفکران.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۴	تقویت دیپلماسی عمومی در موسم حج	دیپلماسی عمومی	مقاله ترویجی	اولویت ۲	ابعاد دیپلماسی عمومی در حج، بهره گیری از ابزارهای نوین ارتباطی، نحوه به کارگیری دیپلماسی عمومی در حج، سیاست خارجی و دیپلماسی عمومی، استفاده از ظرفیت سمن‌ها، دیپلماسی عمومی، دیپلماسی مردمی، دیپلماسی واقعی.	کتاب: حج و دیپلماسی عمومی پایان نامه: ۱. تاثیر حج بر دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی ایران در جهان اسلام؛ با تاکید بر حوزه آفریقا، صالحی (۱۳۹۲) ۲. نقش حج در پیشبرد اهداف دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی ایران - محمد حمیدی، (۱۳۹۳)

محور سوم: سیاستگذاری بر مبنای بیانات امام علیه السلام و رهبری

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	بررسی تأثیر شعارهای حج توسط نمایندگی ولی فقیه در عملکرد کارگزاران	سیاسگذاری	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حج، معنویت، خودباوری و اتحاد اسلامی، حج، خودسازی، اخوت دینی، تملن اسلامی، حج، تحول روحی و اخلاقی، سبک زندگی دینی، عزت و کرامت اسلامی، حج، معنویت، اقتدار ملی و همبستگی اسلامی، حج، معنویت، بصیرت و همدلی اسلامی، حج، معنویت، هم‌اندیشی و اتحاد اسلامی.	-
۲	تأثیر پیاده روی اربعین بر عرفان سیاسی	اندیشه سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	رابطه بین معنویت گرایی عرفانی اربعین با سیاست ورزی اجتماعی، طی مقامات معنوی و منازل سلوکی با نظام بخشی اجتماعی و سیاست ورزیدن، رهیافت معرفت شناختی، سیاسی و اجتماعی اربعین، انوار عرفان و معرفت اربعین بر زائران، عرفان و سیاست در زندگی فردی و اجتماعی اربعین.	مقاله: ۱. تجلی فنای عرفانی در سطح حیات اجتماعی: جوهره اصلی پدیده اربعین، ابراهیم خانی (۱۳۹۶)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۳	تاکتیک‌ها، رهنمودها و هدایت‌های امام و رهبری برای بازگرداندن بعد سیاسی به حج	مسائل ایران	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۲	تحکیم وحدت میان مسلمانان، برائت از مشرکین، نفی قدرت‌های استکباری، به هم پیوستن مسلمانان، آگاهی بخشی به مسلمانان، مبارزه با ترویج اسلام آمریکایی، راهکارهای وحدت، برادری و یکرنگی.	مقاله: ۱. ارائه الگوی راهبردی اداره امور حج ابراهیمی بر اساس گفتمان امام و رهبری، قانون اساسی، تجارب جمهوری اسلامی ایران و بهره گیری از تجارب موفق بشری (۱۳۹۷) ۲. اسرار سیاسی حج از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری (۱۳۹۶)
۴	تحولات در حج در پرتو تصمیمات ولایت فقیه	مسائل ایران	کتاب/ پایان نامه/ مقاله پژوهشی	اولویت ۲	اختیارات ولی فقیه در مسئله حج، وظایف ولی فقیه در مورد حج، تاریخچه تصمیمات ولی فقیه در مورد حج، ولی فقیه و تعطیلی حج، ولی فقیه و مسئله برائت از مشرکین، ولی فقیه و تقویت وحدت سیاسی اجتماعی در حج.	کتاب: ۱. حج و ولایت فقیه، عندلیبی و درگاهی (۱۳۹۴) ۲. حکم حکومتی در حج، درگاهی و عندلیبی (۱۳۹۳) مقاله: ۱. نقش حکم حکومتی در ارتقای ابعاد سیاسی - حج و تطبیقات آن (۱۳۹۸)
۵	دلایل تأکید امام و رهبری بر سیاسی بودن حج	اندیشه سیاسی	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۲	حج و قدرت سیاسی از منظر رهبران جمهوری اسلامی، حج و وحدت اسلامی، حج و مشکلات جهان اسلام، حج و تفکر جدایی دین از سیاست، نقش و اهمیت و جایگاه سیاسی آیین حج، بیانات رهبری در مورد سیاسی بودن امر حج، تفاوت حج سیاسی و حج سیاست‌زده، مبنای قرآنی حج سیاسی، کارویژه‌های سیاسی حج از نگاه امام و رهبری.	مقاله: حج ابراهیمی از دیدگاه امام خمینی (ره) (۱۳۷۹) کتاب: حج در اندیشه حضرت امام و مقام معظم رهبری، سید ابراهیمی و خلیلی (۱۳۹۴)
۶	وظایف سیاسی حجاج	اندیشه سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	وظایف سیاسی حجاج از منظر امام و رهبری، وظایف سیاسی حجاج از نظر مراجع، وظایف سیاسی حجاج از منظر اهل سنت، برائت از مشرکین در حج.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۷	تاثیر مناسک حج بر عرفان سیاسی	اندیشه سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	رابطه بین معنویت گرایی عرفانی حج با سیاست ورزی اجتماعی، طی مقامات معنوی و منازل سلوکی با نظام بخشی اجتماعی و سیاست ورزیدن، رهیافت معرفت شناختی، سیاسی و اجتماعی حج، انوار عرفان و معرفت حج بر حاجیان، عرفان و سیاست در زندگی فردی و اجتماعی حجاج.	پایان نامه: تلاقی عرفان و سیاست در مناسک حج، سهیلا حسین زاده (۱۳۹۳) مقاله: امام خمینی و عرفان حج عرفان گریز و عرفان ستیز، رهبر (۱۳۷۸)
۸	برائت از مشرکین نماد اسلام سیاسی	اندیشه سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۳	برائت از مشرکین در قرآن، برائت از مشرکین در روایات شیعه و اهل سنت، برائت از مشرکین در نگاه امام و رهبری، تاثیر مراسم برائت بر حجاج، تاثیر مراسم برائت بر مسلمانان، تاثیر برائت و ارزش‌های اسلامی و سرمایه‌های مادی و معنوی مسلمانان، برائت از مشرکین و اختلاف میان مسلمانان، نمادهای ظلم در نظرگاه مسلمانان.	مقاله: ۱. مبانی دینی برائت از مشرکان (۱۳۷۷) ۲. مکتب زیارت: برائت از مشرکان در حج ابراهیمی، کوثری (۱۳۷۷) کتاب: ۱. مبانی دینی و سیاسی برائت از مشرکین، جواد ورعی (۱۳۷۹)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۹	بررسی تحلیلی پیام‌های امام خمینی (ع) و مقام معظم رهبری به کنگره حج	مسائل ایران	کتاب	اولویت ۴	توصیه‌ها و راهکارهای سیاسی در پیام‌ها، انجام شایسته حج، بایدها و نبایدهای سیاسی حج، ابعاد سیاسی حج، وظایف سیاسی حجاج، اهداف سیاسی حج، شیوه برخورد با مسلمانان، شیوه برخورد با اهل سنت، رفتارهای اجتماعی حجاج، وظایف نمایندگی ولی فقیه.	مقاله: ۱. دیپلماسی گفتمانی پیام‌های امام خمینی (ع) و مقام معظم رهبری به کنگره حج و تأثیرات آن (۱۳۹۷) کتاب: ۱. رهنمودهای حضرت امام خمینی به زائران بیت الله الحرام، کارآموزان (۱۳۸۲) ۲. رهنمودهای حضرت امام به روحانیون کاروان‌ها، کارآموزان (۱۳۸۲) ۳. صحیفه حج: مجموعه سخنان و پیام‌های مقام معظم رهبری (۱۳۸۲) ۴. کنگره عبادی سیاسی حج (۱۴۰۵ق) ۵. حج در کلام و پیام امام خمینی، موسسه نشر آثار امام (۱۳۸۳) پایان نامه: ۱. تحلیل گفتمان پیام‌های حج مقام معظم رهبری (آیت‌الله خامنه‌ای) از سال ۲۰۰۷ میلادی تا ۲۰۱۲ با محوریت وحدت میان مسلمانان، حسین زاده (۱۳۹۲)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۰	وجوه سیاسی حج در کلام امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری	مسائل ایران	کتاب / پایان نامه	اولویت ۴	اندیشه سیاسی امام خمینی در خصوص حج، ابعاد سیاسی شعائر اسلامی و حج از منظر امام و رهبری، فرصت‌سازی‌های سیاسی حج، دشمن‌شناسی در حج، آگاهی از وضع جهان اسلام، برائت از مشرکین.	مقاله: ۱. روش شناسی مقام معظم رهبری در تبیین حج (۱۳۹۳) ۲. جایگاه و کارویژه‌های حج در چارچوب اندیشه مقام معظم رهبری (۱۳۹۳) ۳. تحلیل راهبردی بیانات مقام معظم رهبری پیرامون حج با محوریت موضوع انسان ۴. جایگاه حج در اندیشه سیاسی و مبارزاتی امام خمینی و تعامل ابعاد اندیشه‌ای ایشان در حج، سیاهپوش (۱۳۹۵) ۵. فرصت‌آفرینی حج در اندیشه امام خمینی و مقام معظم رهبری، حسینی (۱۳۹۷) پایان نامه: جایگاه حج در روابط میان کشورهای اسلامی، روح الله فلاحتی (۱۳۹۵)

محور چهارم: سیاستگذاری بر مبنای اولویت‌های نظام

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	سفر حج، راهپیمایی اربعین و محور مقاومت	مطالعات منطقه‌ای	کتاب / مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حج و ژئوپلیتیک محور مقاومت، مقاومت از نگاه امام خمینی و رهبری، سطوح تأثیرگذاری حج بر محور مقاومت، حج و اسلام انقلابی، حج و جنبش‌های مردمی کشورهای اسلامی، حج و مبارزه با داعش، حج و مقابله با افراطی‌گری، محور مقاومت و موضوع سوریه در حج، حج و مسئله قیام‌های مردمی جهان اسلام، حج و مقاومت یمنیها در برابر آل سعود، راهکارهای تقویت گفتمان مقاومت از طریق حج، حج و گفتمان مقاومت، اربعین و جبهه مقاومت اسلامی، نمایش حسن همجواری ملت‌های مسلمان با پیاده روی اربعین، اربعین رژه‌ی اقتدار محور مقاومت.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۲	حج و مسئله فلسطین	مطالعات منطقه‌ای	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۱	برائت از مشرکین و مسئله فلسطین، حج و استقلال فلسطین، حج و دفاع از فلسطین، ظرفیت حج برای انسجام مسلمانان در مسئله فلسطین، پیشنیازهای ایجاد انسجام میان مسلمانان، ظرفیت حج برای حل معضلات جهان اسلام، ماموریت مسلمانان در قبال قدس، عوامل به حاشیه رفتن مسئله فلسطین در ایام حج، راه‌های حمایت از فلسطین در حج، حج و اهمیت فلسطین و امت اسلامی، فلسطینیان در حج، حج فرصتی برای گفتگو در مسئله فلسطین، مسئله فلسطین نماد پر رنگ کردن وجهه سیاسی حج، حج و معاملی قرن، حج و راهکارهای ارائه آگاهی به مسلمانان نسبت به مسئله معامله قرن.	پایان نامه: ظرفیت‌های سیاسی حج برای حل بحران فلسطین با تأکید بر اندیشه‌های امام خمینی علیه السلام، دهقانی (۱۳۹۴)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۳	حج و مقابله با ایران هراسی، اسلام هراسی و شیعه هراسی	مسائل ایران	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حج عظیم‌ترین، قوی‌ترین و وسیع‌ترین ابزار سیاسی عبادی تبلیغی مسلمانان جهان، حج جلوه‌ی مقابله با ایران هراسی و شیعه هراسی، راهکارهای رفع ایران هراسی در حج، ظرفیت‌های حج برای مقابله با ایران هراسی، اسلام هراسی و شیعه هراسی، استفاده از قدرت نرم در حج، عوامل ایران هراسی در حج، نمایش مقاومت در برابر سلطه طلبی و اقتدار جمهوری اسلامی در حج، دیپلماسی فرهنگی در حج و مقابله با ایران هراسی، مقابله با ایران هراسی در جهان تشیع، مقابله با ایران هراسی در جهان اسلام، مقابله با ایران هراسی در نظام بین‌الملل، توطئه چینی‌های دشمنان علیه ایران، ایران هراسی با چاشنی ممانعت از حضور ایرانیان در حج، اتهام زنی‌های عربستان به ایران، دلایل اسلام هراسی، دیپلماسی فرهنگی در حج مقابله با اسلام هراسی، مقابله با ایران هراسی در جهان تشیع، مقابله با اسلام هراسی در نظام بین‌الملل، توطئه چینی‌های دشمنان علیه شیعیان، اختلاف بین شیعه و سنی، عوامل شیعه هراسی، سابقه شیعه ستیزی در حج.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۴	راهپیمایی اربعین و شیعه هراسی	مسائل ایران	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حج جلوه‌ی مقابله با ایران هراسی و شیعه هراسی، راهکارهای رفع ایران هراسی در حج، ظرفیت‌های حج برای مقابله با ایران هراسی، اسلام هراسی و شیعه هراسی، مقابله با ایران هراسی در جهان تشیع، مقابله با ایران هراسی در جهان اسلام، اختلاف بین شیعه و سنی، عوامل شیعه هراسی.	-
۵	سیاستگذاری مطلوب در حوزه حج و زیارت با نگاه به اسناد بالادستی	سیاستگذاری	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	ماموریت‌های سازمان حج و زیارت در حوزه‌های سیاسی اجتماعی، ضرورت و اهمیت سیاستگذاری در حج، تاریخچه خط مشی‌ها و رویکردهای کلان جمهوری اسلامی در حوزه حج و زیارت، پایش و ارزیابی سیاست‌های گذشته حج، آینده پژوهشی سیاست‌های مطلوب نظام جمهوری اسلامی در حج.	-
۶	بررسی مذاکرات حج بر پایه سه اصل عزت، حکمت و مصلحت	دیپلماسی رسمی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی تاریخچه مذاکرات برقراری حج میان هیئت ایرانی و سعودی، مذاکرات با عربستان برای سفر حج عمره و افزایش سهمیه حج، بررسی شروط ایران برای برقراری حج در سال‌های مختلفه، بررسی شروط عربستان برای ایرانیان.	-
۷	پیامدهای سیاسی ایفای نقش سازمانهای مردم نهاد (سمن‌ها) در عتبات عالیات و پیاده روی اربعین	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نقش سمن‌ها در ایجاد فضای گفتگو در حج، عبور از دولت محوری در اجرای ماموریت‌ها، سمن‌ها و کاهش حساسیت برانگیزی ماموریت دولت‌ها، کارکردهای سمن‌ها در اربعین، مزایای فعال شدن سمن‌ها در راهپیمایی اربعین، آسیب شناسی فعالیت سمن‌ها در راهپیمایی اربعین و عتبات عالیات، معایب فعال شدن سمن‌ها در عتبات عالیات.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۸	تاثیرگذاری پیاده‌روی اربعین بر ادامه راه انقلاب اسلامی	مسائل ایران	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نقش راهپیمایی اربعین در احیای معنویت در انقلاب اسلامی، ظرفیت‌های سیاسی اربعین برای انقلاب اسلامی، احیا و گسترش فرهنگ عاشورایی.	مقاله: قوم‌نگاری مردم‌نگاری فرهنگ پیاده روی اربعین حسینی علیه السلام: تحلیل‌ها و راهبردهای تصمیم‌گیری در نهادهای انقلاب اسلامی، بنی‌اسد (۱۳۹۶)
۹	حج و سازمانهای مردم نهاد (سمن‌ها)	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نقش سمن‌ها در ایجاد فضای گفتگو در حج، عبور از دولت محوری در اجرای ماموریت‌ها، سمن‌ها و کاهش حساسیت برانگیزی ماموریت دولت‌ها، کارکردهای سمن‌ها در حج، مزایای فعال شدن سمن‌ها آسیب‌شناسی فعالیت سمن‌ها در حج، معایب فعال شدن سمن‌ها در حج، حج و توسعه اجتماعی، نقش سمن‌ها در نقد عملکرد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آل سعود.	-
۱۰	راهکارهای جهانی شدن اعلان برائت در حج	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حج و اعلان برائت، راهکارهای گسترش مراسم اعلام برائت به مسلمانان جهان اسلام، فعال کردن سمن‌ها در مراسم اعلان برائت، راهکارهای تبیین صحیح اعلان برائت برای افکار عمومی جهان اسلام، گسترش اعلان برائت از طریق گسترش ارزش‌های اسلامی، دشواری‌های همراه سازی ملت‌ها در اعلان برائت.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۱	راهپیمایی اربعین، آرمان شهر شیعه و تحولات سیاسی - اجتماعی منجر به شکل‌گیری تصویر آرمان‌شهری	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	از اربعین حسینی تا آرمان شهر مهدوی، اصول اساسی رسیدن به آرمان شهر اسلامی، مباحث اقتصادی در آرمان شهر شیعه، آزادی و طلب آزادی در آرمان شهر شیعه، یاری مردم و فریادرسی مظلوم، وفای به عهد، امر به معروف و نهی از منکر، عدالت در آرمان شهر، اربعین و شهر اصلاح، اربعین و شهر وحدت، اربعین و شهر امن، مراسم اربعین نمادی از آرمان شهر اسلامی، آرمان شهر و همبستگی، جهان شمول بودن و حکومت جهانی آرمانشهر.	مقاله: شهر اربعین (مدینه الاربعین) : رهیافتی نو به مفاهیم آرمانشهر شیعی، قندی و شکوری (۱۳۹۵)
۱۲	مقایسه کارکرد سیاسی حج و اربعین	جامعه‌شناسی سیاسی	کتاب	اولویت ۲	مقایسه اهداف سیاسی حج و اربعین، کارکردهای سیاسی حج و اربعین، اهداف اجتماعی حج و اربعین، مقایسه مباحث اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مطروحه در حج و ایران در سطح جهان اسلام، تأثیر گذاری حج و اربعین در نظم بین‌الملل اسلامی، پیاده‌روی اربعین و سیاست خارجی، پیاده‌روی اربعین به مثابه راهکار دیپلماتیک برای تحقق اهداف سیاست خارجی، تحکیم روابط با همسایگان، ایجاد اتحاد و تفاهم میان مسلمانان، تقویت مناسبات رسمی ایران و عراق، هم افزایی و هماهنگی با مردم مسلمان لبنان، یمن، بحرین، پاکستان، هندوستان، شیعیان ساکن در اروپا، آفریقا، آسیا و نقاط دیگر جهان.	مقاله: بررسی تطبیق پذیری دو منسک اجتماعی حج و اربعین از منظر ارتباطاتی در دیدگاه مقام معظم رهبری، همایون و کوهکن (۱۳۹۶)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۳	تأثیر عتبات عالیات بر سیاست‌های دولت‌ها در ایران معاصر	مسائل ایران	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	شاهان قاجار و عتبات عالیات، عتبات عالیات در دوران پهلوی	مقاله: ۱. فتحعلی شاه قاجار و عتبات عالیات ورقی از جهت گیری‌های مذهبی و سیاست خارجی دولت قاجار، قیداری (۱۳۸۹) ۲. انگیزه‌ها و پیامدهای سفر زیارتی بلندپایگان سیاسی قاجار به عتبات و حج، واعظ شهرستانی (۱۳۹۶)
۱۴	دیپلماسی حج و تلفیق منافع ملی و مصالح امت اسلامی	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	حج، منافع ملی و مصالح امت اسلامی، تراجم منافع ملی و مصالح اسلامی در حج، ایجاد سازگاری میان منافع ملی و مصالح امت اسلامی به وسیله حج.	مقاله: ۱. واکاوی پیامدهای دیپلماسی حج بر اساس مدل SOAR (۱۳۹۸) ۲. تحلیل ژئوپلیتیکی فرایند دیپلماسی حج با تأکید بر هویت اسلامی (۱۳۹۸)
۱۵	اهداف و کارکردهای سیاسی اجتماعی اربعین	جامعه‌شناسی سیاسی	کتاب	اولویت ۳	بررسی راهپیمایی اربعین از منظر جامعه شناسی سیاسی، اهداف سیاسی راهپیمایی اربعین، کارکردهای سیاسی راهپیمایی اربعین، اهداف اجتماعی راهپیمایی اربعین، کارکردهای اجتماعی راهپیمایی اربعین، طرح و ارائه مباحث اجتماعی، اقتصادی و سیاسی راهپیمایی اربعین در سطح جهان اسلام، تجدید نظر در روابط اقتصادی، بازرگانی و سیاسی میان کشورهای اسلامی، برقراری روابط علمی، تحقیقی و پژوهشی میان کشورهای اسلامی، تأثیر گذاری راهپیمایی اربعین بر نظم منطقه‌ای، بایدها و نبایدها در اربعین.	مقاله: ۱. تحلیل پیاده روی اربعین در بستر جامعه شناسی سیاسی، آقائی و فتحی مهر (۱۳۹۶) ۲. پیاده‌روی اربعین حسینی به مثابه جنبش اجتماعی، غفاری و آقائی (۱۳۹۷) ۳. رهیافت‌های سیاسی از اربعین حسینی، نیک کار (۱۳۹۴) ۴. پیامدهای سیاسی آیین پیاده‌روی اربعین، میرزازاده (۱۳۹۷)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۶	اهداف و کارکردهای سیاسی اجتماعی حج	جامعه‌شناسی سیاسی	کتاب	اولویت ۴	اهداف سیاسی حج، کارکردهای سیاسی حج، اهداف اجتماعی حج، کارکردهای اجتماعی حج، طرح و ارائه مباحث اجتماعی، اقتصادی و سیاسی حج در سطح جهان اسلام، استفاده از کارکردهای سیاسی و اجتماعی حج تجدید نظر در روابط اقتصادی، بازرگانی و سیاسی میان کشورهای اسلامی، برقراری روابط علمی، تحقیقی و پژوهشی میان کشورهای اسلامی، تأثیرگذاری حج در نظم بین‌الملل اسلامی، برائت از مشرکین، حج و اتحاد اسلامی، حج و توطئه‌های دشمنان اسلام، حج و ارزش‌های متعالی جهان اسلام، کارکردهای سیاسی حج از منظر امام خمینی علیه السلام بررسی برخی کارکردهای حج همچون: انسجام‌بخشی، مشارکت، افزایش قدرت نرم، ثبات‌سازی، تحریک و توسعه نارضایتی‌ها و نافرمانی مدنی در میان مسلمانان، کاهش و مهار بحران‌های سیاسی، هدایت و ایجاد بستر مناسب برای رشد و تعالی جامعه، حل مناقشات موجود میان اعضای جامعه.	مقاله: ۱. اهداف اجتماعی اقتصادی کنگره عبادی سیاسی حج در جهان اسلام، اولیائی (۱۳۷۸) ۲. کارکرد سیاسی حج از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری، مرتضوی و امیری (۱۳۹۶) ۳. تبیین و تحلیل تاریخی کارکردهای سیاسی اقتصادی حج در دوره عباسیان، ذهابی و کرمعلی (۱۳۹۷) کتاب: ۱. حج در اندیشه سیاسی اجتماعی مقام معظم رهبری، معینی پور (۱۳۹۳) ۲. ابعاد سیاسی و اجتماعی حج، رهبر (۱۳۷۷) پایان نامه: تحلیل مسائل اجتماعی حج در ایران، قاسمی (۱۳۵۴)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۷	تأثیر انقلاب اسلامی بر حج	مسائل ایران	مقاله ترویجی	اولویت ۴	تأثیرات متقابل حج و انقلاب اسلامی، تأثیرات انقلاب اسلامی و عملکرد جمهوری اسلامی و رهبران آن بر حج، نقش انقلاب اسلامی در احیای جنبه‌های سیاسی حج،	مقاله: ۱. درآمدی بر نقش انقلاب اسلامی در احیای جنبه‌های سیاسی - اجتماعی حج، میرخلیلی (۱۳۹۴) ۲. انقلاب اسلامی و قرائت نوین از حج (با تأکید بر فرمایشات امام خمینی و مقام معظم رهبری)، حقی (۱۳۹۴) ۳. تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر حج ابراهیمی؛ با تأکید بر دیدگاه امام خمینی، رضا لک‌زایی (۱۳۹۵) ۴. بررسی تطبیقی انقلاب اسلامی و حج ابراهیمی: تبیین مفاهیم و عرصه‌ها، فتحی (۱۳۹۴) ۵. تأثیر انقلاب اسلامی بر وضعیت موجود و آینده عربستان با تأکید بر کنگره حج، جوادی ارجمند (۱۳۹۴) کتاب: انقلاب اسلامی: احیای فرهنگ زیارت و بازتولید حج ابراهیمی، حمید احمدی (۱۳۹۷)

۲) بررسی استراتژی‌های کلان در حوزه حج و زیارت، بازنگری در آن و تدوین استراتژی‌های جدید

محور اول: استراتژی‌های اصولی و راهبردی کلان

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	حج و احیای گفتمان اسلام سیاسی	اندیشه سیاسی	کتاب	اولویت ۱	چالش‌های هویتی گفتمان اسلام سیاسی، حج و اشاعه ارزش‌های اسلام در سیاست، آثار و ظرفیت‌های حج در تقویت گفتمان اسلام سیاسی، عمل و کاربست اسلام سیاسی در حج، عرصه‌های تأثیر حج بر اسلام سیاسی، ظرفیت حج برای احیای گفتمان اسلام سیاسی، راهکارهای مقابله با سیاست‌زدایی از حج ابراهیمی.	-
۲	حج، فرصتی برای گفتگو پیرامون مسائل جهان اسلام	جامعه‌شناسی سیاسی	کتاب / پایان‌نامه	اولویت ۱	آسیب شناسی و اصلاح فرایندهای محدودیت آفرین برای گفتگوی سیاسی میان حجاج و رفع موانع، تمهید ساز و کارهایی برای تعامل پایدار، بستر سازی برای تقویت ارتباط و گفتگوی سازنده میان مذاهب مختلفه، استفاده از ظرفیت رسانه‌های مجازی برای تقویت فضای گفتگو، راه کار هایی برای تسهیل گفتگو در حج، راه کارهایی برای کاهش حساسیت آل سعود در حج، گفتمان درباره مسائل حیاتی جهان اسلام.	-
۳	منابع فرهنگی قدرت در حج و عتبات	فرهنگ سیاسی	کتاب / مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حج و قدرت نرم، حج و منابع فرهنگی قدرت نرم، اسطوره‌ها و آیین‌های کهن مشترک در جهان اسلام، الگوهای فرهنگی همزیستی مسلمانان، علقه‌های راهبردی جهان اسلام، اشتراکات تاریخی و فرهنگی - مذهبی.	مقاله: مبانی فرهنگی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در عراق نوین (۱۳۹۴)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۴	حج و امنیت فرهنگی جهان اسلام	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حفظ فرهنگ دینی مسلمانان در حج، گویش‌های گوناگون، گروه‌های متفاوت و ملت‌های مختلف جهان اسلام، دفاع از فرهنگ اسلامی، جلوگیری از سیطره فرهنگی شرق و غرب، جلوگیری از ترویج مرام‌های غربی، جلوگیری از ترور شخصیت و ایجاد اختلاف بین علما و مردم، نفوذ در نهادهای اسلامی، نفوذ از طریق روابط بازرگانی، گسترش مصرف گرایی، ایجاد حقارت و خود باختگی، تضعیف مبانی دینی، ترویج کالاهای تجملی، توزیع محتوای فرهنگی نامناسب.	-
۵	بررسی اولویت سیاست یا فرهنگ برای جمهوری اسلامی در حج	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نگرش ابزاری به فرهنگ، فرهنگ ابزار دیپلماسی، اصالت فرهنگ و ایدئولوژی، فرهنگ به عنوان عرصه اصلی و تجلی ماهیت وجودی انسان نظام‌های معنایی و معرفتی در دنیای امروز.	-
۶	تاریخچه تلاش برای جدایی دین و سیاست در حج	تاریخی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	ابعاد سیاسی فریضه‌ی دینی حج، عوامل نادیده گرفتن ابعاد سیاسی حج، نقش حاکمان کشورهای اسلامی در جدایی دین و سیاست در حج، نقش علمای اسلامی در جدایی دین از سیاست در حج.	-
۷	حج، آزادی و نگاه بشر دوستانه	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حج؛ آزادی جامعه از بردگی و بندگی غیر خدا، حج و احترام به حقوق بشر	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۸	بررسی ابعاد سیاسی گزارشات حجگزاری ایرانیان	سیاسی اجتماعی	مقاله ترویجی	اولویت ۱	بررسی گزارشات حجگزاری ایرانیان، بررسی سفرنامه‌ها، برنامه‌های دولت ایران برای حج، بررسی روزنامه‌های سعودی و ایرانی، ارتباط حجگزاران با بعثه، حجگزاران و سازمان‌ها و نهادهای همکار، بررسی کتاب‌های: ۱. سیمای حج در سال ۱۳۷۰، سرهنگی (۱۳۷۱) ۲. با کاروان عشق، مهدوی راد و جعفریان (۱۳۷۲) ۳. برگزاری حج در دوران پهلوی، سلطانی مقدم (۱۳۹۳) ۴. حج دوره‌های ۲۵ تا ۳۳، ۹ جلد (۱۳۸۴-۱۳۹۳) ۵. همراه با حج ۸۱، سامانی (۱۳۸۱) ۶. موسم بیداری، علیزاده موسوی (۱۳۸۹)	-
۹	دکترین امنیتی اربعین	سیاسی امنیتی	پایان نامه/ کتاب	اولویت ۲	مبانی هنجاری دکترین امنیت راهپیمایی اربعین، امنیت مردم پایه، نقش طرح خلع سلاح در کربلا و نجف، گروه‌های تکفیری و امنیت زائرین اربعین، نقش حشد الشعبی در برقراری امنیت اربعین، نقش سپاه قدس در برقراری امنیت اربعین، روحیه‌ی بالای زائران عامل امنیت، تأثیر ناامنی‌ها در عراق بر امنیت عتبات عالیات، حفظ امنیت زائران، اربعین و امنیت عراق، اربعین و امنیت ایران، پیوند منافع ایران و عراق و تأمین امنیت، نقش اربعین در کاهش چالش‌های مرزی بین کشورهای منطقه، نقش عتبات عالیات در افزایش امنیت در عراق نوین.	مقاله: ۱. ابعاد تحقق امنیت پایدار در پرتو مناسک دینی با تأکید بر راهپیمایی اربعین، معینی پور (۱۳۹۶) ۲. نقش اربعین حسینی در شکل دهی به آینده امنیت و هویت اسلامی غرب آسیا و جهان اسلام، حمیدرضا اکبری (۱۳۹۷)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۰	حج، سرمایه اجتماعی و کنش سیاسی	دیپلماسی	پایان نامه	اولویت ۲	شناخت ظرفیت‌های افزایش سرمایه اجتماعی در حج، بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و نگرش به فرهنگ دموکراتیک، سرمایه اجتماعی و عملکرد سیاسی، هنجارهای سیاسی حج، سرمایه اجتماعی و اعتماد سیاسی در حج، امکان‌های کنش سیاسی حجگزاران.	مقاله: ۱. حج، سرمایه اجتماعی و قدرت با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری (۱۳۹۳) ۲. حج و ارتقای سرمایه اجتماعی جهان اسلامی، علوی (۱۳۹۶)
۱۱	بررسی ظرفیت‌های سیاسی حج	اندیشه سیاسی	کتاب	اولویت ۲	تحکیم و وحدت بین مسلمین، چاره جویی و حل مشکلات مسلمین، مطرح کردن انقلاب ایران به عنوان الگو، تبلیغات و بیدارگری و هشدار در مورد توطئه‌های استکبار، کانون برائت و مبارزه علیه استکبار، پیوند دین و سیاست، تشکیل امت واحد، آموزش صلح جهانی و همزیستی مسالمت آمیز، نمایشگر حکومت اسلامی، رایزنی ومشورت و مبادله فرهنگی، نمایش قدرت و عزت اسلامی.	مقاله: ۱. ابعاد سیاسی حج (۱۳۹۱) ۲. ظرفیت‌های سیاسی حج از دیدگاه امام خمینی (ره) دهقانی (۱۳۹۴)
۱۲	بررسی منابع ایجاد قدرت سیاسی با نگاه ویژه به راهپیمایی اربعین	اندیشه سیاسی	کتاب/ پایان نامه	اولویت ۲	اربعین نمایش قدرت جهان اسلام، اربعین و اقتدار سیاسی تشیع، اربعین جلوه گاه نمایش قدرت سیاسی در جهان اسلام، اربعین و تقویت قدرت سیاسی مسلمانان، سطوح تولید قدرت در راهپیمایی اربعین.	مقاله: شاخصه‌های اقتدار اسلامی در اجتماع عظیم اربعین حسینی، شایگان و مومنی راد (۱۳۹۶)
۱۳	حج و قدرت سیاسی	اندیشه سیاسی	کتاب/ پایان نامه	اولویت ۲	قدرت سیاسی در اندیشه اسلام، قدرت سیاسی در اندیشه امام خمینی و مقام معظم رهبری، ولایت به مثابه قدرت سیاسی در اسلام، حج جلوه گاه نمایش قدرت سیاسی در اسلام، حج و تقویت قدرت سیاسی مسلمانان، سطوح تولید قدرت در حج.	مقاله: حج نمایش قدرت عظیم اسلام.

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۴	فلسفه سیاسی حج	سیاسی فلسفی	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۲	حج و اعمال سیاسی - عبادی اسلام، بعد سیاسی، مهمترین فلسفه حج، بررسی اوضاع مسلمین و مشکلات آنان در حج، تغییر نگاه سلطه پذیرانه مسلمین، تحول درونی امت اسلامی، هدف حج قیام برای برپایی عدالت، استکبارستیزی مصداق بارز حج سیاسی، براثت از مشرکین و احیای سیاست در حج، حج و وحدت کلمه امت اسلامی، حج جلوه گاه سیاست در کنار معنویت، حج و نمایش عظمت امت اسلامی، فلسفه سیاسی حج در روایات، فلسفه سیاسی حج در نهج البلاغه.	پایان نامه: فلسفه سیاسی حج، فاطمه نویاگی (۱۳۹۱)
۱۵	دیپلماسی فرهنگی در راهپیمایی اربعین	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	فرهنگ سازی و معرفت آفرینی در راهپیمایی اربعین، میهمان نوازی ملتی جنگ زده و از گرفتاری داعش بیرون آمده، تبلیغات منفی امریکایی - سعودی، فرهنگ ملت‌ها در راهپیمایی اربعین	مقاله: دیپلماسی زیارت و مقابله با جریان‌های سلفی تکفیری، پور حسن (۱۳۹۸)
۱۶	مؤلفه‌های هویت سیاسی فرهنگی در حج	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	حج و هویت بخشی به مسلمانان، حج و هویت فردی، حج و هویت جمعی، حج و هویت دینی، تأثیر مناسک بر فرهنگ حجاج، بررسی تغییرات فرهنگی حجاج قبل و پس از حج، هویت فرهنگی و سیاست، حج و مبادلات فرهنگی در جهان اسلام، دینامیسم مبادلات فرهنگی ایران و جهان اسلام.	مقاله: حج، عامل هویت یابی مسلمانان و جامعه اسلامی (۱۳۹۸)
۱۷	حج و بین المللی گرایی	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	جهانی شدن پدیده‌ای طبیعی یا طرحی غربی، جهانی شدن و عبور از استعمارگرایی، حج و شناخت بهتر پدیده جهانی سازی، جهانی شدن و همگرایی در جهان اسلام	مقاله: ۱. حج و جهانی شدن (۱۳۹۵) ۲. تأثیر گذاری حج در نظم بین الملل اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری (۱۳۹۳)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۸	دیپلماسی و رفتار سیاسی در حج	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	شناخت ضوابط، معیارها و اصول دیپلماسی و رفتار سیاسی در اسلام، نقش حج در حوزه دیپلماسی و رفتار سیاسی.	مقاله: ۱. نقش زیارت در تربیت سیاسی زائر (۱۳۹۷) ۲. اعمال ((سیاست در حج)) یا اعمال ((سیاست حج))، زارعی (۱۳۹۸) (۱۰۰۰ کلمه ای)
۱۹	حج و دیپلماسی فرهنگی	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۳	مفهوم دیپلماسی فرهنگی، هویت دینی و فرهنگی، دیپلماسی فرهنگی در اسلام، شیوه‌های اصلی دیپلماسی فرهنگی در سیره پیامبر و معصومین، کارکرد مشترکات دینی در دیپلماسی فرهنگی، دیپلماسی رفتارسیاسی پیامبر اسلام و معصومین، دیپلماسی فرهنگی و اخلاق، دیپلماسی فرهنگی و روابط بین الملل، نظام بین الملل و دیپلماسی فرهنگی، اهداف دیپلماسی فرهنگی، جنبه‌های عملی روابط فرهنگی-سیاسی در اسلام، قاعده نفی سبیل بر حکمیت فرهنگی، تطور تاریخی دیپلماسی فرهنگی، ماهیت تحول دیپلماسی فرهنگی، عوامل تحول دیپلماسی فرهنگی، نمودهای تاریخی تحول دیپلماسی فرهنگی، حج و روابط علمی جهان اسلام، نقاط عطف در روابط فرهنگی جهان اسلام با دنیای خارج، بازیگران و گستره اهداف، نهادهای مستقل و ثابت دیپلماتیک فرهنگی، بازیگری در شکل ائتلاف‌ها و اتحادهای منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای، دیپلماسی حج و تلفیق منافع ملی و مصالح اسلامی، شرایط تاثیرگذاری فرهنگ حج بر دستگاه‌های کلان سیاسی و دیپلماسی، حج و نگاه ابزاری به دیپلماسی فرهنگی توسط آل سعود، زمینه‌های تقویت هویت فرهنگی در مناسک حج، حج و هویت ملل اسلامی.	مقاله: ۱. کارکردهای دیپلماسی فرهنگی حج، در تقویت هویت فرهنگی مسلمانان، صادق زاده (۱۳۹۸) ۲. بررسی جایگاه دیپلماسی فرهنگی حج و موانع آن با تأکید بر همگرایی در جهان اسلام (۱۳۹۸) ۳. کارکردهای دیپلماسی فرهنگی حج در کاهش تعصبات مذهبی و تعارضات قومی - ملیتی، صادق زاده (۱۳۹۵)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۲۰	ابعاد سیاسی حج	اندیشه سیاسی	مقاله ترویجی	اولویت ۳	صدور بیداری اسلامی، مبانی استعمار ستیز حج، حج کانون مبارزه علیه استعمار، مبانی استبداد ستیز حج، مبانی هویت یاب حج، جنبه سیاسی فردی حج، جنبه اجتماعی حج، نتایج تعطیل کردن حج، احقاق حق ملت فلسطین و مظلومان جهان.	مقاله: الحج و أبعاده السياسية والإجتماعية (۱۳۹۸) کتاب: ۱. ابعاد سیاسی و اجتماعی حج (۱۳۸۱) ۲. حج: اجتماعی، سیاسی، عبادی (۱۳۸۶) ۳. ابعاد سیاسی حج در اندیشه سیاسی امام خمینی (۱۳۹۲) ۴. بهره گیری از ابعاد سیاسی حج، محمدی اشتیاردی (۱۳۷۲) پایان نامه: ۱. وجوه سیاسی حج (با تأکید بر اندیشه امام خمینی علیه السلام و آیت الله خامنه‌ای)، امیری زاده (۱۳۹۲) ۲. ابعاد سیاسی حج در اندیشه سیاسی امام خمینی، رجائی (۱۳۹۲) ۳. نگاهی به ابعاد عبادی و سیاسی حج از دیدگاه قرآن کریم و مقایسه آن با سازمانهای بین‌المللی، زیرک (۱۳۸۳)
۲۱	ابزارهای دیپلماسی فرهنگی در حج	فرهنگی سیاسی	مقاله ترویجی	اولویت ۴	چگونگی استفاده از ابزارهای سنتی و رسمی برای هدایت دیپلماسی فرهنگی، زمینه‌های تقویت هویت فرهنگی در مناسک حج، تأثیر حج بر تقویت هویت ملل اسلامی، نحوه استفاده از ابزارها و ساز و کارهای نوین، ابزارهای دیپلماسی فرهنگی در اسلام، ابزار تبلیغاتی - فرهنگی فعالیت‌های دیپلماتیک در اسلام، نحوه استفاده از فناوری‌های پیشرفته اطلاعاتی، ارتباطی، فضای مجازی و رسانه‌ای، تعامل و تقابل رسانه و مذهب در حج، تأثیر انقلاب در فن آوری اطلاعات و ارتباطات بر حج، موانع بهره مندی از دیپلماسی فرهنگی در حج، مخاطب دیپلماسی فرهنگی حج.	مقاله: ۱. مؤلفه‌ها و ظرفیت‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در دیپلماسی فرهنگی (۱۳۹۷) ۲. کارکردهای دیپلماسی فرهنگی حج در تقویت هویت فرهنگی مسلمانان، صادق زاده (۱۳۹۸) ۳. دیپلماسی حج فرصت‌ها و چالش‌ها باتاکید بر حوزه دانش، رسانه و جامعه (۱۳۹۸) کتاب: ۱. ره توشه مبلغ در حج، محسن محمدی (۱۳۹۳) ۲. ره توشه مبلغ، رهبر (۱۳۸۴) پایان نامه: تحلیل نشانه‌شناختی مناسک حج: رویکردی فرهنگی - ارتباطی، درخشان (۱۳۹۱)

محور دوم: بازنگری در استراتژی‌ها

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	بررسی کارنامه و فعالیت‌های سازمان‌های فرهنگی - مذهبی در حج، عتبات عالیات و پیاده روی اربعین	سیاستگذاری	پایان نامه / کتاب	اولویت ۱	بررسی فعالیت‌ها و عملکرد سیاسی نهادهای فرهنگی جمهوری اسلامی در حج، عتبات عالیات و راهپیمایی اربعین، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مجمع جهانی تقریب مذاهب، مجمع جهانی اهل بیت، سازمان حج و زیارت، مجمع جهانی شیعه شناسی، مجمع جهانی اهل بیت (علیه السلام)، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی و بازوهای فکری آنها همچون دانشگاه مذاهب اسلامی و بنیاد بین المللی عاشورا.	-
۲	تحلیل وضعیت فرهنگی سیاسی حج	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نقش سازمان‌های مردم نهاد در حوزه فرهنگ سازی حج، نقش کلیدی حجاج در اعتلای فرهنگ سیاسی حج، قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای فرهنگی در حج، مطالعه وضعیت کیفیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی حجاج، دخالت دولت آل سعود در حوزه‌های فرهنگی، نقش سازمان‌ها و نهادها در فرهنگ سیاسی حجاج، نقش شعور و معرفت مذهبی در ارتقای فرهنگ سیاسی حجاج، تاثیر ترویج فرهنگ سیاسی وهابی بین حجاج.	-
۳	عوامل مؤثر بر مشارکت زائرین در برنامه‌های سیاسی اربعین	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	مطالعه پیمایشی عوامل مؤثر بر مشارکت زائرین در برنامه‌های سیاسی در طول پیاده روی اربعین	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۴	بررسی فضای گفتمانی حج	اندیشه سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	گفتمان سیاسی حج، گفتمان توحید و خداپرستی، تولی و تبری در حج، گفتمان عدالت در حج، گفتمان آزادی و آزادی.	مقاله: ۱. دیپلماسی گفتمانی پیام‌های امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری به کنگره حج و تأثیرات آن، بشیر و آقایانی (۱۳۹۷) ۲. دیپلماسی حج؛ گفتمان‌سازی با رویکرد آینده‌پژوهی (۱۳۹۸)

محور سوم: بررسی استراتژی‌های کشورهای جهان اسلام در مورد حج و تدوین استراتژی‌های جدید

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	بررسی ساز و کارهای آل سعود برای اداره مراسم حج	سیاست‌گذاری	پایان نامه / کتاب	اولویت ۱	سیاست‌گذاری برگزاری مراسم حج توسط آل سعود، بررسی نقاط ضعف و قوت سیاست‌های حج، سوء استفاده آل سعود از میزبانی حجاج، برخورد سیاسی با حجاج، محروم کردن کشورهای مخالف از انجام حج، صد عن سبیل الله، بررسی عملکرد هیات بین المللی نظارت بر مدیریت حج.	-
۲	حج و اولویت‌های اصلی جهان اسلام	مطالعات منطقه‌ای	کتاب	اولویت ۱	اتحاد مسلمین، مسئله فلسطین، تفاوت اسلام ناب محمدی و اسلام آمریکایی، مقابله با تکفیر و ترور.	-
۳	بررسی واکنش‌های دولت‌های اسلامی در قبال سوءمدیریت‌های آل سعود	سیاسی مدیریتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی ملیت آسیب دیدگان ناشی از حوادث حج، بررسی واکنش‌های دولت‌های اسلامی به حوادث حج.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۴	چگونگی ایفای نقش سازمان کنفرانس اسلامی برای اداره و نظارت بر حسن اجرای کار	مطالعات منطقه‌ای	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی راهکارهای فعال کردن سازمان کنفرانس اسلامی در مسئله حج، ظرفیت‌های سازمان کنفرانس اسلامی، عملکرد سازمان کنفرانس اسلامی در مسئله حج، بررسی راه کارهای ایجاد انگیزه برای سازمان کنفرانس اسلامی به منظور دخالت در مسئله حج.	-
۵	بین المللی کردن مدیریت حج	روابط بین الملل	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بحران‌ها و مسائل مهم مدیریت در حج، وظایف مدیران در حج، مدیریت بین المللی حج، تقاضاها برای تغییر مدیریت در حج، لزوم تغییر مدیریت حج، بررسی عملکرد هیئت بین المللی نظارت بر عملکرد آل سعود در اداره حج، مدیریت حج در عصر جهانی شدن، نقش شرکت‌های بزرگ بین المللی در حج، بررسی برنامه‌های مصر، قطر و مالزی برای تغییر در مدیریت حج.	-
۶	حج موسم آشنایی با افکار عمومی مسلمانان	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی پیمایشی بررسی افکار عمومی مسلمانان نسبت به مسائل سیاسی روز جهان.	-
۷	حج و جنبش‌های فراملی	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نقش کنش‌گران فراملی در جنبش‌های اسلامی، راهکارهای انتقال تجارب سیاسی جنبش‌های فراملی در حج.	-
۸	نقش اثر گذار حج در تغییر گفتمان حاکم بر جامعه جهانی	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	ظرفیت حج برای تغییر در گفتمان جهان اسلام، حج، انسجام مسلمانان و تاثیرگذاری بر اتفاقات روز جهان.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۹	حج و جریان‌ات فرهنگی ایران، منطقه و جهان اسلام	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	پیشینه‌شناسی جریان‌های فرهنگی در جهان اسلام، جریان‌های فرهنگی رسمی، جریان‌های فرهنگی غیر رسمی، جریان‌شناسی فکری جهان اسلام، حج و مذاهب اسلامی، حج و هویت اسلامی، تقابل سنت و تجدد در جهان اسلام، حج و روشنفکری در جهان اسلام، حج و حکومت‌های دینی، حج و اسلام سیاسی، حج و فرهنگ اسلامی.	-
۱۰	استفاده از کنگره عظیم حج برای تقویت پایه‌های اقتصادی کشورهای اسلامی	اقتصادسیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	اسرار اقتصادی حج، ابعاد اقتصادی حج، لزوم تشکیل بازار مشترک اقتصادی در حج، حج و استقلال اقتصادی مسلمانان، ابعاد و کارکردهای اقتصادی حج، حج و بازارهای بین المللی اسلامی	مقاله: مروری بر بعد اقتصادی حج، رهبری، (۱۳۸۰)
۱۱	اطلاع از واقعیت جهان اسلام در سایه ارتباط جمعی در حج	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	ویژگی‌های ارتباط جمعی در حج، حج در سایه ارتباطات و تعاملات سیاسی، الگوی رفتار مبتنی بر ارتباطات جمعی در حج.	مقاله: جایگاه حج در ارتباطات سیاسی، رشادی (۱۳۹۳)
۱۲	حق همزیستی و صلح در فضای مناسکی حج	سیاسی حقوقی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	صلح و همزیستی مسالمت‌آمیز در حج، امنیت و آسایش اجتماعی در حج، مدارا و همزیستی مسالمت‌آمیز با مسلمانان، نقش حج در گسترش فضای صلح، نقش صلح و همزیستی مسالمت‌آمیز در بازآفرینی حرکت احیای گرانه در حج، صلح طلبی و نفی ظلم، ایجاد تعادل میان صلح طلبی و استکبار ستیزی در حج، حج منشور صلح جهانی، حج بزرگترین رسانه برای صلح جهانی، حج، زمینه ساز صلح و همزیستی.	مقاله: جایگاه حج در زمینه‌سازی صلح جهانی و روابط بین الملل، عبداللہی (۱۳۹۶)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۳	راه کارهای حج در خصوص حل گرفتاری‌های مسلمانان	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	حج و رفع تفرقه در جهان اسلام، نقش گفتگو میان نخبگان در حج برای رفع گرفتاری‌های ملل مسلمان، آگاهی بخشی به مسلمانان.	مقاله: حج؛ جایگاه تبادل نظر و چاره جویی مسلمان (۱۳۷۳)
۱۴	حج و توسعه صلح جهانی	دیپلماسی	کتاب	اولویت ۳	بررسی ابعاد سیاسی حج بر روابط بین الملل، حج، صلح و همزیستی، ظرفیت‌های حج برای صلح، حج فرصتی برای صلح منطقه‌ای، بررسی پیام‌های صلح در فریضه حج، بررسی تاریخی ایجاد صلح از طریق حج، صلح و حج در زمان پیامبر، خلفا، بنی امیه، بنی عباس، عثمانی، آل سعود و ...	پایان نامه: ۱. نقش حج در حفظ صلح و امنیت بین المللی - منصور مارندگانی مقاله: ۱. بررسی زمینه‌سازی حج در صلح جهانی و روابط بین الملل، عبداللہی (۱۳۹۶) ۲. تدابیر پیامبر اعظم ﷺ در حج با تأکید بر صلح حدیبیه، کاظمی نسب (۱۳۹۷)

محور چهارم: تدوین استراتژی‌های جدید

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	تدوین سیاست‌ها و راهبردهای فرهنگی کشور در عرصه حج	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	آموزش و فرهنگ سازی موضوع، واکاوی سیاست گذاری فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در حج.	-
۲	نظام شاخص‌های سیاسی - فرهنگی حج	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	استفاده از اطلاعات و آمار، انجام کارهای پیمایشی در شاخص‌ها، پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های سیاسی فرهنگی حجاج، نظر حجاج در مورد وضعیت فرهنگی حج، تأثیر برنامه‌های فرهنگی بعثه در تقویت شاخص‌های سیاسی فرهنگی حجاج.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۳	هدفگذاری کلان فرهنگی جمهوری اسلامی در عرصه حج	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	راهبردها و راهکارهای مناسب حج جهت ارتقاء فرهنگ اسلامی، شناساندن فرهنگ اسلامی به حجاج، اتحاد و تحکیم بین دولت‌های اسلامی، وحدت حول آموزه‌های اسلام و قرآن، تغییر و تحول بنیادی و ریشه‌ای در دستگاه سیاست خارجی کشور و تدوین سند راهبردی دیپلماسی کشور.	-
۴	ابزارهای دیپلماسی در حج	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	جایگاه دیپلماسی و رفتار سیاسی در پی گیری اهداف و منافع کشورها در حج، ارتباطات فرهنگی در حج، دیپلماسی مبادله، دیپلماسی فرهنگی، دیپلماسی رسانه‌ای، استفاده از رسانه‌های مکتوب و مجازی، گفتگو با دانشجویان و طلاب دینی، استفاده از سازمان‌های و محافل بین‌المللی.	مقاله: دیپلماسی حج فرصت‌ها و چالش‌ها باتاکید بر حوزه دانش، رسانه و جامعه (۱۳۹۸)
۵	حج و منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی	مسائل ایران	مقاله / پایان نامه	اولویت ۲	فرهنگ‌ها، ارزش‌ها و سیاست خارجی منابع موجد قدرت نرم، ظرفیت قدرت نرم کشور در محیط بین‌المللی، منابع موجد قدرت نرم در حج (فرهنگ و تمدن ایرانی، زبان و ادبیات فارسی، رسوم و آیین‌ها، نفوذ مرجعیت شیعه بین شیعیان، الگوی اسلام سیاسی و نظریه ولایت فقیه، استقلال طلبی، استکبارستیزی و مقاومت در برابر سلطه گری، حمایت از مظلومان و مستضعفان جهان، ضدیت با نظام سلطه، حمایت از نهضت‌های آزادیبخش، حمایت از فلسطین). فرصت‌های ایجادشده با قدرت نرم در حج (شکل‌گیری جنبش‌های سیاسی اجتماعی در خاورمیانه و سایر نقاط جهان اسلام، افزایش نفوذ ژئوپلیتیکی ایران در منطقه و جهان اسلام، ارائه تصویر مثبت از انقلاب اسلامی در ذهن ملت‌های دیگر، باز تولیداندیشه مقاومت به ویژه در بین ملت‌های منطقه)	مقاله: حج و قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران، صباغیان و سروستانی (۱۳۹۴)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۶	استفاده از ظرفیت های سازمان‌های بین المللی برای احقاق حقوق حجاج	دیپلماسی رسمی	مقاله پژوهشی	اولویت ۳	حج و سازمان‌های بین‌المللی، نقش سازمان‌های بین‌المللی در احقاق حقوق بشر، تاریخچه دخالت نهادهای بین‌المللی در پرونده‌های مرتبط با حج.	مقاله: ۱. ارزیابی ظرفیت های موجود بین‌المللی در قالب ساز و کارهای حل اختلاف بین‌المللی در خصوص دادخواهی حجاج قربانی منا به عنوان گردشگران بین‌المللی مذهبی، فیروزی (۱۳۹۵) ۲. حقوق بین‌الملل و تعهدات و تکالیف دولت عربستان در برابر حج‌گزاران ایرانی (۱۳۹۵)

۳) شناخت ظرفیت‌های حج

محور اول: ظرفیت‌های حج برای پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	حج و چالش‌های پیش روی انقلاب اسلامی	مسائل ایران	کتاب	اولویت ۲	ظرفیت حج در مقابل چالش‌های انقلاب و جمهوری اسلامی، واکاوی تأثیرات حج بر انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران.	مقاله: ۱. ظرفیت‌شناسی کنگره عظیم حج در مقابله با برخی چالش‌های تأسیسی و ابقایی انقلاب و جمهوری اسلامی، معینی پور (۱۳۹۴) ۲. بررسی تطبیقی انقلاب اسلامی و حج ابراهیمی؛ تبیین مفاهیم و عرصه‌ها، فتحی (۱۳۹۴)
۲	ظرفیت‌های سیاسی - فرهنگی حج	فرهنگ سیاسی	کتاب	اولویت ۴	حج و همگرایی سیاسی، حج و همگرایی فرهنگی، همگرایی در جهان اسلام و جهانی شدن، ظرفیت‌های حج در صدور انقلاب، حج و تحکیم وحدت میان مسلمانان، حج و مشترکات فرهنگی مسلمانان، حج و منافع مشترک مسلمانان، حج و معضلات فرهنگی جهان اسلام، حج و الگوی وحدت مذاهب اسلامی.	مقاله: ۱. ظرفیت‌های درونی اسلام در تقویت همبستگی با تمرکز بر نقش حج در وحدت جهان اسلام (۱۳۹۴) ۲. فرهنگ سیاسی حج، جهان اسلام و زمینه‌های تحول در نظام حکمرانی جهانی (۱۳۹۳) ۳. اهداف و مقاصد حج از دیدگاه قرآن کریم و تفاسیر فریقین بررسی موردی دو هدف دیپلماسی وحدت اسلامی و امنیت (۱۳۹۸) پایان نامه: نقش توریسم مذهبی در همگرایی بین‌المللی مطالعه موردی حج در جهان اسلام. مرتضایی (۱۳۹۲)
۳	ظرفیت‌های سیاسی - اجتماعی حج	جامعه‌شناسی سیاسی	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۴	بررسی آثار سیاسی - اجتماعی حج، بررسی تحولات سیاسی - اجتماعی حج بر مبنای نظریات، ظرفیت سازی اجتماعی و سیاسی در مسائل مربوط به حج، سمت و سوی تحولات سیاسی - اجتماعی حج، بهداشت، درمان و خدمات اجتماعی در حج، مشکلات اجتماعی در حج، عوامل مرتبط با ویژگی‌های فردی و پایگاه اجتماعی - سیاسی حجاج، شاخص‌های مشارکت سیاسی - اجتماعی در حج.	مقاله: ظرفیت‌های سیاسی - اجتماعی حج از دیدگاه قرآن، موسوی (۱۳۸۷) (۱۰۰۰ کلمه‌ای) پایان نامه: ۱. حج و آثار اجتماعی آن، موسوی (۱۳۷۵) ۲. مبانی سیاسی اجتماعی حج از دیدگاه امام خمینی - حسینی کمال آبادی (۱۳۸۱) ۳. ابعاد اجتماعی حج در قرآن، مستمری (۱۳۷۵) ۴. مفاهیم اجتماعی سیاسی سوره‌ی حج، جعفری (۱۳۹۵)

محور دوم: ظرفیت‌های حج برای جهان اسلام

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	ظرفیت‌های سیاسی خادمی حرمین شریفین برای جهان اسلام	سیاسی مدیریتی	کتاب	اولویت ۱	بررسی ویژگی‌های سیاسی خادم الحرمين، تاریخچه نقش آفرینی خادم الحرمين در عرصه سیاست، سوءاستفاده از جایگاه خادم الحرمين، بررسی جایگاه خادم الحرمين در بین دولت‌های اسلامی، استفاده از ظرفیت خادمی حرمین شریفین در راستای دیپلماسی فرهنگی، تاثیرگذاری بر نخبگان علمی - فرهنگی کشورهای اسلامی، فراهم ساختن بستر و زمینه لازم برای برقراری تماس با افکار عمومی، کمک به ایجاد اعتماد و تسهیل اعتماد سازی با کشورهای مسلمان، امکان پذیر ساختن برقراری تماس و ارتباط نزدیک با گروه‌های اجتماعی و فرهنگی، آشنا ساختن مردم ایران با ارزش‌های فرهنگی.	-
۲	پتانسیل حج برای تعقیب منافع ملی کشورهای اسلامی	دیپلماسی رسمی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	تفکیک پذیری یا تفکیک ناپذیری منافع کشورهای اسلامی امت اسلامی، حج و جدایی منافع ملی از منافع ایدئولوژیک، منافع مشترک کشورهای اسلامی.	-
۳	ظرفیت حج برای حل مسائل جهان اسلام	دیپلماسی رسمی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حج و دردهای مشترک، دشمنی‌های مشترک، ظرفیت حج در استحکام بین امت اسلامی و شناختن دشمنان، درمان‌ها و راه‌های علاج مشترک جهان اسلام، استفاده از ظرفیت حج در همه مسائل سیاسی، فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی، تبادل دانسته‌ها و داشته‌ها میان مردم کشورها، حج فرصتی برای حل مشکلات جهان اسلام، دشمن شناسی در حج، شناخت صحیح اسلام ناب و کوشش در جهت وظایف برآمده از آن، اتحاد و برادری مسلمانان در حج، پشتیبانی واقعی و جدی از فلسطین.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۴	ظرفیت‌های حج برای گسترش صلح در جهان اسلام	دیپلماسی عمومی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	ظرفیت حج برای گسترش صلح مثبت، جایگاه صلح در روابط میان جهان اسلام، ویژگی‌های حج معطوف به صلح مثبت، زمینه‌های مشترک مذاهب اسلامی در مورد صلح، فرستادن پیام صلح برای جهانیان از طریق حج، راهکارهای مناسب جهت گسترش صلح در حج.	مقاله: نقش و جایگاه حج در تحقق هم‌گرایی اسلامی، قاضی عسکر (۱۳۸۶)
۵	نقش محوری مکه در جغرافیای جهان اسلام	جغرافیای سیاسی	پایان نامه	اولویت ۲	منطقه، نظام و همگرایی منطقه‌ای، أم‌القری، ماهیت و قلمرو آن، نقش مکه در همگرایی جهان اسلام، مکاتب جغرافیایی در جهان اسلام، مکه و نقش محوری زمان و مکان در تشکیل امت واحد اسلامی، ژئوکالچر و تأثیر آن بر جهان اسلام از دیدگاه جغرافیای سیاسی، ویژگی‌های جغرافیای سیاسی مکه، ویژگی‌های جغرافیای سیاسی مکه، سیاست انقلاب اسلامی ایران در قبال مرکزیت مکه.	مقاله: أم‌القری و اندیشه ی منطقه گرایی، واثق و احمدی (۱۳۹۳) کتاب: ره توشه حج فصل ۳ (مکه در جغرافیای جهان نظریه دانشمندان جغرافیا میقات زمانی و مکانی حج)، رهبر (۱۳۹۰)
۶	تأثیر حج بر اخلاق سیاسی حجاج	اخلاق سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	تأثیر حضور افراد در حج بر نشاط اجتماعی، تأثیر حج در کاهش ناپهتجاری‌ها و انحرافات سیاسی، آموزه‌های اخلاقی - سیاسی حج.	مقاله: ۱. تبیین آموزه‌های اخلاقی - سیاسی در آینه آخرین حج (۱۳۹۴) ۲. نقش مناسک حج در اصلاح رفتار و کاهش ناپهتجاری‌ها، احمدی (۱۳۹۰)
۷	حج، کانون فرهنگی - تبلیغی جهان اسلام	سیاسی فرهنگی	کتاب	اولویت ۳	بار فرهنگی و تبلیغی حج، ویژگی‌های تبلیغ در حج، ابعاد حرکت‌های تبلیغی در حج، جایگاه و اهمیت حج در عرصه تبلیغی، قوانین حوزه تبلیغ، قوانین حاکم بر فضاها و تبلیغی، هست‌ها و باید‌های تبلیغ.	مقاله: ۱. پیام‌رسانی و تبلیغ در حج (۱۳۸۲) ۲. حج؛ کانون ترویج معارف الهی، رهبر (۱۳۸۵) ۳. آسیب شناسی تبلیغ در جهت همگرایی امت اسلامی در ظرفیت دیپلماسی حج (۱۳۹۸) پایان نامه: ظرفیت‌های تبلیغی حج، محمدی (۱۳۹۰)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۸	حج و روابط بین الملل	دیپلماسی رسمی	مقاله پژوهشی	اولویت ۳	حج و کشورهای غربی، حج و کشورهای در حال توسعه، حج و چین، تأثیر حج بر روابط بین‌الملل، نگاه آمریکا، اروپا به حج.	پایان نامه: ۱. تأثیرات ابعاد سیاسی حج بر روابط بین الملل، اشراقی (۱۳۹۱) ۲. جایگاه حج در روابط میان کشورهای اسلامی - روح الله فلاحی (۱۳۹۲) ۳. Hajj and Its Impact on International Relations, Song NIU & Gamil MET-WALLY (2018)

۴) بازنگری در ساختار و نگاه به حج

تغییر نگاه آل سعود به حج

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	تأثیر اصلاحات شتابان محمد بن سلمان بر مسئله حج	دیپلماسی رسمی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	اصلاحات شتابان و تقویت گسل سنت و مدرنیته در عربستان، تأثیر اختلافات داخلی در جامعه عربستان بر حج، حج و جنگ قدرت در عربستان، سرنوشت حج در صورت شکست برنامه‌های اصلاحات، حج و اصلاحات عربستان.	-
۲	آینده سیاست‌های آل سعود در مدیریت حج	سیاسی آینده پژوهی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	استفاده از روش‌های آینده پژوهی مانند تجزیه و تحلیل پیش رانها، چشم‌اندازسازی، نقشه راه، مدل سازی، شبیه سازی و روش‌های ترکیبی آینده پژوهانه.	مقاله: آینده پژوهی تأثیر چشم‌انداز ۲۰۳۰ بر مدیریت حج، فهیمی (۱۳۹۸)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۳	نقش سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی در ایفای حقوق حجاج	سیاسی حقوقی	کتاب/مقاله پژوهشی	اولویت ۱	سازمان‌های بین‌المللی مدافع حقوق بشر و نظارت بر احقاق حقوق زائران، نقش سازمان ملل در ایفای حقوق حجاج، جنبش عدم تعهد و حج، سازمان همکاری اسلامی و حج، شورای همکاری خلیج فارس و حج، اتحادیه عرب و حج، گروه هشت کشور اسلامی در حال توسعه (D۸) و حج، اتحادیه همکاری‌های منطقه‌ای جنوب آسیا و حج، اتحادیه آفریقا و حج، نقض حقوق بشر حجاج توسط آل سعود از دیدگاه غرب، بررسی عکس العمل‌های نهادهای حقوق بشری غرب در قبال عدم پاسخگویی آل سعود، تبعیض، کشتار، خشونت، عدم تحمل و عدم احترام در حج، بررسی عملکرد سازمان‌های بین‌المللی مدافع حقوق بشر در موضوع حج، ظرفیت سازمان‌های بین‌المللی مدافع حقوق بشر برای احقاق حق زائران.	مقاله: حقوق بین الملل و تعهدات و تکالیف دولت عربستان در برابر حج‌گزاران ایرانی (۱۳۹۵)
۴	بررسی نیروهای تأمین‌کننده امنیت در مراسم حج	سیاسی امنیتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	برنامه‌های عربستان در تأمین امنیت حجاج، همکاران عربستان در تأمین امنیت، نیروهای امنیت حج، شرکت‌های مشارکت‌کننده در تأمین امنیت حج، امنیت حمل و نقل حجاج.	-

۵) مطالبه‌گری از آل سعود و آشنایی زائران با حقوق خود

محور اول: مطالبه‌گری از آل سعود

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	جهادیون افراطی و امنیت حرمین شریفین	سیاسی امنیتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی تهدیدها و عملیات‌های داعش، النصرة، القاعدة، طالبان و ... علیه عربستان و حج، آسیب‌های افراطی‌گری و گروه‌های تکفیری بر حج.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۲	امنیت اقتصادی در حج	سیاسی اقتصادی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	شاخصه‌های امنیت اقتصادی در حج، تعریف امنیت اقتصادی، دسترسی زائران به ضروریات زیستی، نظارت بر بازارها.	-
۳	بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت حجاج در حرمین شریفین	سیاسی امنیتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	عوامل مؤثر بر احساس امنیت حجاج، امنیت روانی حجاج، عوامل عینی و ذهنی تأثیر گذار بر امنیت، عوامل ایجاد توهم نا امنی، تجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط و اوضاع محیطی در حج، احساس مصونیت فرد در مقابل تهدیدهایی از جانب کنش گران دولتی و غیر دولتی.	-
۴	تأمین امنیت نظامی حرمین شریفین	سیاسی امنیتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	دفاع جمعی، امنیت جمعی و امنیت همیارانه، امنیت همیارانه و گسترش نیروهای تأمین کننده امنیت به کل جهان اسلام، اطمینان سازی در تأمین امنیت نظامی، حل معضل امنیت حرمین.	-
۵	عوامل تأثیرگذار بر امنیت اجتماعی - روانی حجاج	سیاسی امنیتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	امنیت اجتماعی حجاج، امنیت روانی حجاج، احساس امنیت حجاج.	مقاله: حج و امنیت روانی حجاج، حیدری (۱۳۹۸)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۶	حفظ امنیت حجاج	سیاسی امنیتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	تأمین ابعاد مختلف امنیت در حج، حج امن، امنیتی کردن حج، نا امنی در حج، منبع نا امنی حجاج، احساس امنیت حجاج، امنیت دفاعی حرمین، امنیت فردی حجاج، امنیت اجتماعی حجاج، امنیت اقتصادی در حج، امنیت زیست محیطی در حج، امنیت سیاسی حجاج، امنیت فرهنگی حجاج	مقاله: ۱. نقش امنیت در استطاعت و وجوب حج (۱۳۹۸) ۲. واکاوی فقهی تسهیل حج بر بانوان از جهت تأمین امنیت (۱۳۹۶) ۳. از حج امن تا حج امنیتی، فهمی (۱۳۸)
۷	وظیفه خادم الحرمين الشریفین در ایفای حقوق انسانی زائران	سیاسی حقوقی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	وظایف دولت آل سعود در راستای ایفای حقوق انسانی زائران، نسبت حقوق انسانی و امنیت زائران، پیشگیری از نقض حقوق بشر حجاج توسط بومیان، ممنوعیت نقض امنیت فردی حجاج توسط دولت آل سعود، تعهدات دولت میزبان در خصوص حقوق حجاج.	مقاله: حقوق بین الملل و تعهدات و تکالیف دولت عربستان در برابر حج‌گزاران ایرانی، هاشمی (۱۳۹۵)
۸	وظیفه خادم الحرمين برای ایجاد فضای گفتگو میان فرق اسلامی	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	نقش گفتگوی مذاهب در صلح میان کشورهای اسلامی، خادم الحرمين و یافتن زمینه‌های مشترک تعامل در جهت ارتقای صلح در جهان اسلام.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۹	حادثه منا و حقوق بشر	سیاسی حقوقی	مقاله ترویجی	اولویت ۴	ابعاد حقوق بشری در حادثه منا، فاجعه منا در آیین حقوق بشر و حقوق بین‌الملل، مدعیان حقوق بشر و حادثه منا، عملکرد سازمان‌های حقوق بشری در پیگیری حادثه منا.	کتاب: ۱. ابعاد حقوقی فاجعه منا، فهیمی (۱۳۹۵) ۲. بررسی حادثه منا از منظر حقوق بشر و حقوق بین‌الملل، سلیمیان. بغداد آبادی (۱۳۹۵) ۳. فاجعه منا از منظر حقوق مسئولیت مدنی، وحدتی (۱۳۹۵) ۴. فاجعه منا از منظر حقوق کیفری، صالحی (۱۳۹۵) ۵. حادثه منا از منظر حقوق عمومی و حقوق بشر، مشهدی (۱۳۹۵) ۶. فاجعه منا از منظر حقوق بین‌الملل، ضیائی (۱۳۹۵) ۷. فاجعه منا از منظر حقوق مهاجران و گردشگران، فهیمی (۱۳۹۵) ۸. ویژه نامه فاجعه منا (۱۳۹۵)

محور دوم: آشنایی زائران با حقوق خود

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	لزوم آشنایی زائران و کارگزاران حج با حقوق و تکالیف سیاسی حجاج	سیاسی حقوقی	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۱	لزوم آشنایی زائران با قوانین عربستان، تدوین منشور حقوق زائران و معرفی آن به زائران، روش‌ها و راه کارهای ایجاد و تقویت مطالبه گری زائران، آشناکردن زائران با قوانین و مقررات عربستان، آموزش رعایت انضباط اجتماعی در حج، آموزش کمک به هم‌نوعان و زائران، اشاعه آزادانه‌ی افکار، مردم‌سالاری و وحدت اسلامی در حج، آموزش رعایت حقوق همه‌ی گروه‌ها، طبقات، ادیان، قومیت‌ها و نژادها، حج و احترام به کرامت انسانی، توانایی بخشیدن به زائران برای مطالبه حقوق خود، لزوم آشنایی کارگزاران با حقوق زائران، جایگاه کارگزاران در منشور حقوق زائران، دلایل کم رنگ بودن آگاهی زائران به حقوق قانونی، چگونگی دستیابی و آگاهی نسبت به حقوق زائران و چگونگی صیانت از آن، آگاهی مردم و کارگزاران نسبت به انجام حقوق بشری، مسئولیت‌های حقوقی دولت عربستان، مسئولیت‌های سیاسی - اجتماعی دولت عربستان.	کتاب: آشنایی با مقررات عربستان، طالقانی (۱۳۷۵)
۲	حقوق سیاسی - فرهنگی حجاج	فرهنگ سیاسی	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۲	تعهدات و تکالیف سیاسی - فرهنگی دولت پذیرنده حجاج، معاهدات مرتبط با حج و حجگزاری در روابط ایران و عربستان، مبانی فرهنگی حقوق حجاج، جایگاه مولفه‌های حقوق فرهنگی حج، جایگاه حقوق سیاسی فرهنگی زن در حج، سیاست‌های کلان فرهنگی در حج، گونه‌شناسی فرهنگ سیاسی دانشجویان.	مقاله تعهدات عربستان سعودی در قبال زائران و حج‌گزاران در آینه شریعت، حقوق داخلی و حقوق بین‌الملل، فضائی (۱۳۹۶)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۳	حق نقد و اعتراض بر عملکرد خادم الحرمين	سیاسی حقوقی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	نقد پذیری و انتقادورزی در نگرش دینی، نظارت همگانی (امر به معروف و نهی از منکر) در حج، آزادی‌اندیشه و بیان در حج، امکان خطا پذیری حاکمان، حق نظارت همگانی از منظر دینی، ظرفیت‌های قانونی حق اعتراض، ضعف‌های اجرایی حق اعتراض، اصول و روش‌های نقد بر عملکرد خادم الحرمين، حق نقد و اعتراض بر عملکرد خادم الحرمين از منظر قرآن و سنت، حق نقد و اعتراض بر عملکرد خادم الحرمين از منظر حقوقی.	-
۴	تعهدات دولت میزبان بر حمایت از حقوق زائران	سیاسی حقوقی	مقاله پژوهشی	اولویت ۳	تعهدات و تکالیف دولت میزبان بر مبنای حقوق بین الملل، تعهدات و تکالیف دولت میزبان از منظر قرآن و سنت، تعهدات اعلامی دولت سعودی در قبال حجاج، معاهدات مرتبط با حج و حجگزاری، حقوق گردشگران مذهبی بر اساس حقوق بین‌الملل، ساز و کارهای حقوقی و غیر حقوقی ناظر به حقوق گردشگران مذهبی.	مقاله: ۱. تعهدات عربستان سعودی در قبال زائران و حج‌گزاران در آئینه شریعت، حقوق داخلی و بین‌المللی، فضائلی (۱۳۹۶) ۲. حقوق بین الملل و تعهدات و تکالیف دولت عربستان در برابر حج‌گزاران ایرانی، هاشمی (۱۳۹۵) ۳. بسترهای حمایتی از حجاج آسیب‌دیده در پرتو مسئولیت بین‌المللی دولت عربستان، راعی (۱۳۹۴)
۵	حقوق مدنی و سیاسی حجاج	سیاسی حقوقی	مقاله ترویجی	اولویت ۳	مبنای اسلامی حقوق مدنی و سیاسی حجاج، حقوق مدنی و سیاسی حجاج بر مبنای حقوق بین الملل، حقوق مدنی و سیاسی حجاج بر مبنای میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، حقوق مدنی و سیاسی حجاج بر مبنای کنوانسیون وین، مسئولیت‌های حقوقی دولت عربستان در قبال حجاج، بررسی تاریخچه چگونگی رعایت حقوق حجاج توسط دولت سعودی، حقوق مدنی و سیاسی حجاج بر مبنای اعلامیه جهانی حقوق بشر.	مقاله: حقوق بین الملل و تهدات و تکالیف دولت عربستان در برابر حج‌گزاران ایرانی، هاشمی (۱۳۹۵) کتاب: ۱. حج و حقوق بشر، مسعود راعی (۱۳۹۴) ۲. حج و حقوق بین‌الملل، هاشمی (۱۳۹۷) پایان نامه: ۱. وضعیت حقوقی و سیاسی مکه مکرمه (آزادی حرمین شریفین از دیدگاه حقوق بین‌الملل) رسول موسوی، (۱۳۷۰)

۶) آسیب شناسی وضع موجود

محور اول: آسیب شناسی عملکرد حجاج

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	حج و بالارفتن روحیه مدارا در میان مسلمانان	روانشناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی و تحلیل مدارا و نرمش در سیره سیاسی پیامبر ﷺ، مدارا در سنت اسلام، حج موسم تمرین مدارا و همپیری در جهان اسلام، راهکارهای افزایش روحیه مدارا در میان مسلمانان.	-
۲	آسیب شناسی سیاسی - فرهنگی حج	فرهنگ سیاسی	کتاب / مقاله پژوهشی	اولویت ۲	سیاستگذاری فرهنگی جمهوری اسلامی در حج، اصول و اهداف فرهنگ سیاسی در حج، آسیب شناسی سیاست‌ها و سیاستگذاری‌های فرهنگی، بررسی روند اجرای سیاست‌های فرهنگی در حج، گزینش سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی در حج، آسیب‌شناسی عملکرد وسایل ارتباط جمعی در حج، ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی جمهوری اسلامی در حج، راههای برون رفت از آسیب‌های سیاستگذاری فرهنگی در حج، دولت آل سعود و فرهنگ سیاسی، راهبردهایی جهت گسترش فرهنگ سیاسی در حج.	کتاب: آسیب شناسی فرهنگی - اجتماعی عمره مفرد در عربستان سعودی بر حسب عوامل موثر، عبدخدایی (۱۳۹۶)
۳	تأثیرات سیاسی فرهنگی همنشینی نخبگان و توده‌ها در حج	فرهنگ سیاسی	کتاب / مقاله پژوهشی	اولویت ۲	تفاوت فرهنگ سیاسی توده‌ها و نخبگان، اعتقادات اکثریت مردم، حج و اخوت و برادری میان مؤمنان در سطح جهان، روابط متقابل مذاهب و فرق گوناگون اسلامی، حج و تشکیل امت واحده اسلامی، مقایسه انگیزه‌های سیاسی فرهنگی فعالیت نخبگان و توده‌ها، تأثیر فرهنگ سیاسی نخبگان بر توده مردم، تأثیر فرهنگ سیاسی توده مردم بر نخبگان.	کتاب: مردم‌شناسی حج بر اساس مناسک گذر، سادئی (۱۳۸۶) پایان نامه: تحلیل مردم‌شناسی مناسک حج بر اساس مناسک گذر، سادئی (۱۳۸۰)

محور دوم: آسیب شناسی عملکرد آل سعود

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	امپریالیسم فرهنگی در حج	فرهنگ سیاسی	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۱	مؤلفه های امپریالیسم فرهنگی، غرب و استثمار فرهنگ اسلامی، سرمایه فرهنگی در مقابل امپریالیسم فرهنگی، حج به مثابه سرمایه فرهنگی برای مقابله با امپریالیسم فرهنگی، فرهنگ حج و مقاومت در برابر فرهنگ غربی، ابعاد مقابله با امپریالیسم فرهنگی در حج، طرح جهانی گفتمان اسلام.	-
۲	میزبانی حج و توهم امپریالیسم دینی آل سعود	اندیشه سیاسی	کتاب/ مقاله پژوهشی	اولویت ۱	تعریف امپریالیسم دینی، اسلام و امپریالیسم دینی، سلطه مقامات دینی بر انسان ها به واسطه جایگاه حج، استکبار در اسلام، استکبار آل سعود در جهان اسلام، بسط نفوذ و قدرت سیاسی عربستان بر کشورهای دیگر با ابزار حج، آل سعود و میل بر تسلط بر جهان اسلام، سابقه دخالت آل سعود در سرنوشت کشورهای منطقه.	-
۳	پیامدهای منفی اهمال ورزی عربستان در تأمین امنیت مناسک حج	سیاسی امنیتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نتایج نا امنی حرمین شریفین، پیامدهای نا امنی در حرمین در افکار عمومی مردم جهان، سست شدن اراده مسلمانان در سفر به حج در نتیجه نا امنی و به حاشیه رفتن این واجب بسیار مهم.	-
۴	مداخلات بیگانگان در برگزاری حج	سیاسی امنیتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	تاریخچه مداخله غیر مسلمانان در مدیریت حج، استفاده آل سعود از غیر مسلمانان در مدیریت حج، دخالت غیر مسلمانان در امنیت حج، غیر مسلمانان و هتل سازی در مکه و مدینه، معماری غربی در حج، حضور هلدینگ های تجاری در مکه و مدینه.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۵	حج، ایزاری برای سیاست ورزی آل سعود	سیاسی هویتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	انحراف سیاست از معنای واقعی آن در حج، آل سعود و جلوگیری از اجرای سیاست های اسلامی، حج فرصتی برای تسویه حساب بحران های سیاسی و دیپلماتیک بین عربستان و دولت های اسلامی، سیاسی کاری عربستان در اعطای گذرنامه، پیمان شکنی های آل سعود در حج، خدعه ها، نیرنگ ها و فریب های آل سعود در مدیریت حج، استفاده از مناسک حج به عنوان یک اهرم فشار سیاسی، امنیتی کردن حج، سیاسی کاری هیئت امر به معروف و نهی از منکر، بررسی کارنامه آل سعود در جلوگیری از اجرای سیاست های اسلامی.	-
۶	نقش خادم الحرمين الشريفین در مهجور شدن بعد سیاسی اسلام در حج	تاریخی سیاسی	کتاب	اولویت ۲	وظایف سیاسی خادم الحرمين الشريفین، حج و ابعاد سیاسی اسلام، عوامل نادیده گرفتن ابعاد سیاسی اسلام در حج، مسئولیت های سیاسی دولت عربستان در قبال زائران، مسئولیت بین المللی دولت عربستان در قبال حجاج.	مقاله: بسترهای حمایتی از حجاج آسیب دیده در پرتو مسئولیت بین المللی دولت عربستان، راعی (۱۳۹۴)
۷	بررسی و آسیب شناسی سیاست های رفاهی آل سعود برای حج	جامعه شناسی سیاسی	کتاب / مقاله پژوهشی	اولویت ۲	سیاست های رفاهی آل سعود برای حجاج، برنامه های رفاهی آل سعود در چشم انداز ۲۰۳۰.	کتاب: ۱. با کاروان صفا، رسول جعفریان (۱۳۸۲) ۲. حج ۲۸، بابایی و جوانفکر (۱۳۸۷)
۸	بررسی ابعاد سیاسی صد عن سبیل الله یا بسته شدن راه حج	تاریخی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	تاریخچه صد عن سبیل، آل سعود و صد عن سبیل، روابط ایران و عربستان و تعطیلی حج، حج ابزار فشار آل سعود بر دولت های اسلامی، گفتارها، رفتارها و کردارهای آل سعود که باعث بازداشتن مردم از حج شده، تأثیری صد عن سبیل بر تحولات جهان اسلام.	کتاب: گاهنامه بینش (تعطیلی حج در گذر تاریخ)، پژوهشکده حج (۱۳۹۶)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۹	نقش خادم الحرمين در تعطیلی حج	سیاسی امنیتی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	تعطیلی حج در طول تاریخ، اختلافات سیاسی و تعطیلی حج، آل سعود و تعطیلی حج، تأثیر تعطیلی حج بر روابط عربستان با سایر کشورها.	مقاله: ۱. واکاوی شرط استطاعت طریقی با رویکرد تعطیلی حج در صورت عدم تامین امنیت حجاج از دیدگاه فقه مذاهب اسلامی (۱۳۹۸) ۲. تبیینی از تعطیلی حج از صفویه تا انقلاب اسلامی ایران (۱۳۹۷)

محور سوم: آسیب شناسی عملکرد کارگزاران حج

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	بررسی فعالیت سازمان‌های فرهنگی - مذهبی جمهوری اسلامی ایران در حج	سیاسی فرهنگی	پایان نامه	اولویت ۱	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مجمع جهانی تقریب مذاهب مجمع جهانی اهل بیت، سازمان حج و زیارت، مجمع جهانی شیعه شناسی.	-
۲	آثار فرهنگی نقش کارگزاران در برگزاری حج	سیاسی فرهنگی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی رفتار کارگزاران حج، نمایندگان و سفرای منتخب بعثه و سازمان حج در راه نیل به مقاصد و تحقق بخشیدن به خط مشی‌های کلی جمهوری اسلامی در زمینه سیاست خارجی و پاسداری از حقوق و منافع حجاج ایرانی.	مقاله: امارت حج و زعامت حجاج، ورعی (۱۳۷۸)
۳	زمینه‌ها و راهکارهای تقویت نظم و قانون پذیری ایرانیان در حج	سیاسی فرهنگی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	افزایش قانون پذیری در حج در سایه نظم، تحلیل جامعه شناختی قانون گریزی و راهکارهایی برای قانون گرایی و نظم عمومی در حج، روش‌های افزایش انضباط بین حجاج، تحلیل جامعه شناختی قانون گریزی و راهکارهایی برای قانون پذیری میان حج، نظم و انضباط اجتماعی ایرانیان در حج.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۴	سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی در مسئله حج در چهل سال گذشته	سیاسی فرهنگی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	رشد و تعالی فرهنگ اسلامی انسانی و بسط پیام و فرهنگ انقلاب اسلامی در جهان، زوال مظاهر منحط و مبانی نادرست فرهنگ‌های بیگانه، پیراسته شدن حج از آداب و رسوم منحرف و خرافات، به کمال رسیدن قوای خلاقه و شایسته حجاج، انقلاب فرهنگی در جهت استقرار ارزش‌های مورد نظر اسلام، ایجاد وحدت رویه و هماهنگی فرهنگی میان حجاج ایرانی، تکیه و تأکید بر آرمانها و ارزش‌های معنوی و فرهنگ اسلامی، ارتباط فعال با کشورها و ملت‌ها و تحکیم پیوند مودت و تقویت همبستگی با مسلمانان و ملل دیگر جهان، تحکیم وحدت ملی و دینی، تلاش مستمر در جهت رشد علمی و فرهنگی و فنی جامعه، تقویت شخصیت و جایگاه واقعی زن مسلمان، بهره‌گیری از نظریات و تجربه‌های مسئولان، دانشمندان، استادان و دانشجویان در زمینه امور فرهنگی، هنری و وسایل ارتباط جمعی، نقش وزارتخانه‌های ارشاد، علوم و آموزش و پرورش در سیاستگذاری فرهنگی حج، تطبیق اصول سیاست‌های کلان فرهنگی با سیاست‌های اتخاذ شده در حج.	مقاله: سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در عرصه حج بر اساس فرمایشات مقام معظم رهبری پایان نامه: انقلاب اسلامی ایران و مسئله حج، بهمن مهربان (۱۳۶۹)
۵	مدیریت تنوع تمایلات و ناهمگونی سیاسی فرهنگی زائران	سیاسی فرهنگی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	بررسی سلايق و علايق سياسي زائران، تفاوت تحصیلات، مدیریت متنوع و ناهمگونی توده‌ها و نخبگان، برخورد با افراد، مسائل و فرصت‌های فرهنگی حجاج مدیریت سیاسی در جوامع چند فرهنگی، تنوع فرهنگی، ضعف همدلی و همبستگی اجتماعی میان حجاج، ضعف در اتحاد میان کشورهای مختلف جهان اسلام.	کتاب: جدول حج، مشعر (۱۳۸۸)
۶	بررسی فعالیت‌های کارگزاران سازمان حج در حوزه سیاست	فرهنگی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	بررسی نتایج سیاسی فعالیت‌های کارگزاران حج، سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و اجرای مطلوب سیاست‌ها.	مقاله: ۱. تبیین و اولویت‌بندی ابعاد و مؤلفه‌های نظام کارگزاری حج و زیارت جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۸) ۲. آسیب شناسی نظام کارگزاری حج و زیارت جمهوری اسلامی ایران، فرهی (۱۳۹۵) کتاب: حج ۳۲، هاجری (۱۳۹۴) (صص ۷۱۰-۷۰۲)

محور چهارم: آسیب شناسی حوزه عتبات

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	پیامدهای نگاه سیاسی، حزبی و جناحی به عتبات عالیات	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	عتبات و پرچم اباعبدالله الحسین (ع) محور وحدت همه شیعیان، ایجاد تفسیرها و قرائت‌های سیاسی جناحی از عتبات، اربعین و...، تست و تفرقه برانگیزی در عتبات، ایجاد شدن فضای تنش و تشنج در اثر عتبات عالیات، ضربه زدن رقابت‌های سیاسی و اختلاف نظرهای جناحی به اعتقادات مردم.	-
۲	آسیب شناسی سیاست‌های رفاهی عتبات	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	متولی سیاست‌های رفاهی در حوزه عتبات کیست؟ برنامه‌های رفاهی دولت عراق در حوزه استقبال از زائرین، برنامه‌های رفاهی دولت ایران در حوزه استقبال از زائرین.	-

۷) ارتباطات، رسانه، فناوری‌های روز آمد و فضای مجازی

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	بررسی عملکرد معاونت سیاسی رسانه ملی در راهپیمایی اربعین	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	ظرفیت رسانه‌ای اربعین، استراتژی‌های اطلاع رسانی جمهوری اسلامی در خصوص راهپیمایی اربعین، فرهنگ سازی رسانه برای پرهیز از هر گونه اختلاف افکنی در راهپیمایی اربعین، نقش رسانه ملی در انتقال پیام اربعین به مردم و فرهنگ سازی در زمینه پیام بزرگ ترین اجتماع شیعیان، آموزش آداب معاشرت و هم زیستی زائران با یکدیگر و با زائران دیگر کشورهای مسلمان، ثبت خاطره‌ها و رویدادهای راهپیمایی اربعین، آموزش باورهای سیاسی اسلام به زائران، ارائه موضوع‌های برنامه سازی در مورد اربعین.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهشی	سوابق پژوهشی
۲	بررسی نقش رسانه ملی در گسترش ابعاد سیاسی حج و زیارت	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	ظرفیت رسانه‌ای حج، استراتژی‌های اطلاع رسانی جمهوری اسلامی در حوزه حج و زیارت، نقش رسانه ملی در ایجاد وحدت بین مسئولان، مردم، اقوام و مذاهب در حج، فرهنگ سازی رسانه برای پرهیز از هر گونه اختلاف افکنی در حج، نقش رسانه ملی در انتقال پیام حج به مردم و فرهنگ سازی در زمینه پیام بزرگ ترین اجتماع مسلمانان، آموزش آداب معاشرت و هم زیستی حجاج با یکدیگر و با حاجیان دیگر کشورهای مسلمان، ثبت خاطره‌ها و رویدادهای سفر حج، آموزش باورهای سیاسی اسلام به حجاج، ارائه موضوع‌های برنامه سازی در مورد حج.	-
۳	دیپلماسی رسانه‌ای و اطلاعاتی در حج	دیپلماسی عمومی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نقش تلویزیون و رادیو در حج، نقش مطبوعات در حج، مبادله فیلم و خبر، همکاری‌های رسانه‌ای، قدرت نرم.	مقاله: حج و قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران، صباغیان و سروستانی (۱۳۹۴)
۴	قدرت بازیگری رسانه‌ها در حج	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	کارکرد رسانه‌های گروهی در احقاق حقوق زائران، بازیگری رسانه‌ها در عرصه سیاسی حج، کارکرد رسانه‌ها در انتشار گزارش‌های وقایع ضد حقوق زائران، موانع فراروی عملکرد رسانه‌های آزاد در موضوع حج، دخالت در خبر رسانی در حج از سوی دولت سعودی، رسانه‌های گروهی و نقش آن در صلح ملل اسلامی، دیپلماسی رسانه‌ای و جایگاه آن در احقاق حقوق زائران، تأثیر رسانه‌ها بر افکار رهبران سعودی، کارکرد عملیات روانی رسانه‌های سعودی بر پایمال کردن حقوق حجاج.	-
۵	مقایسه تطبیقی حج و راهپیمایی اربعین به عنوان اجتماعات بزرگ مسلمانان با سایر تجمعات دینی جهان (بودا، مسیح)	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	کارکردها و نتایج سیاسی تجمعات بزرگ در ادیان مختلف و مقایسه آن با حج و اربعین.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۶	نقش رسانه، ارتباطات و فضای مجازی در بازنمایی پیام‌های سیاسی اربعین	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	استفاده از ظرفیت رسانه‌های مجازی برای تقویت فضای گفتگو، ابزارهای دیپلماسی فرهنگی در اربعین، دیپلماسی رسانه‌ای، استفاده از رسانه‌های مکتوب و مجازی، بررسی نگاه مطبوعات سیاسی عراق و ایران به پیاده روی اربعین.	مقاله: بررسی جایگاه تبلیغات و ابزار مناسب آن در بسط فرهنگ عاشورا و اربعین، شفیعی (۱۳۹۶)
۷	ابعاد سیاسی حج از نگاه مستشرقان	تاریخی سیاسی	مقاله پژوهشی/ مقاله ترویجی	اولویت ۱	بررسی آثار مستشرقان در مورد حج با نگاه سیاسی.	مقاله: حج از نگاه مستشرقان (با تأکید بر دائرة المعارف قرآن لایدن)، اسکندری و علوی (۱۳۹۶)
۸	بررسی ابعاد سیاسی گزارشات حجگزاری ایرانیان	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله ترویجی	اولویت ۱	بررسی گزارشات حجگزاری ایرانیان، بررسی سفرنامه‌ها، برنامه‌های دولت ایران برای حج، بررسی روزنامه‌های سعودی و ایرانی، ارتباط حجگزاران با بعثه، حجگزاران و سازمانها و نهادهای همکار، بررسی کتاب‌های ۱. سیمای حج در سال ۱۳۷۰، سرهنگی (۱۳۷۱) ۲. با کاروان عشق، مهدوی راد و جعفریان (۱۳۷۲) ۳. برگزاری حج در دوران پهلوی، سلطانی مقدم (۱۳۹۳) ۴. حج دوره‌های ۲۵ تا ۳۳، ۹ جلد (۱۳۹۳-۱۳۸۴) ۵. همراه با حج ۸۱، سامانی (۱۳۸۱) ۶. موسم بیداری، علیزاده موسوی (۱۳۸۹)	-
۹	بررسی نگاه رسانه‌های بین المللی به پیاده روی اربعین	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله ترویجی	اولویت ۱	رسانه‌های غربی فارسی زبان و اربعین، بررسی شبهه‌های مطرح شده توسط رسانه‌های معاند در خصوص راهپیمایی اربعین، بررسی پوشش خبری اربعین در رسانه‌های غربی، تحلیل اربعین در رسانه‌های غربی، ابعاد اربعین از نگاه رسانه‌های غربی.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۰	راهکارهای استفاده از ظرفیت فضای مجازی در حج برای پیشبرد دیپلماسی	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	ظرفیت فضای مجازی برای انتقال پیام جهانی اسلام، ظرفیت فضای مجازی برای انتقال پیام جهانی انقلاب، راهکارهای استفاده از ظرفیت فضای مجازی برای انتقال پیام‌ها، فعالیت‌های فرهنگی حج در حوزه فضای مجازی، شناخت ظرفیت‌های فضای مجازی برای پیشبرد دیپلماسی و ایجاد فضای صلح و گفتگو در حج.	مقاله: ۱. دیپلماسی حج، فضای مجازی و رسانه‌ها (۱۳۹۸) ۲. نقش رسانه‌های نوین در دیپلماسی حج (۱۳۹۸)
۱۱	بررسی ابعاد سیاسی گزارشات حجگزاری مسلمانان	سیاسی اجتماعی	مقاله ترویجی	اولویت ۲	بررسی گزارشات حجگزاری مسلمانان، بررسی سفرنامه‌ها، برنامه‌های دولت‌های اسلامی برای حج، بررسی روزنامه‌های سعودی و جهان اسلام، ارتباط حجگزاران با بعثه، حجگزاران و سازمانها و نهادهای همکار.	کتاب: حجگزاری مسلمانان روسیه (۱۳۹۲)
۱۲	فاجعه منا و رسانه‌ها	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله ترویجی	اولویت ۳	سیاست رسانه‌های داخلی در مورد فاجعه منا، سیاست رسانه‌های بین المللی در مورد فاجعه منا، راهبرد نظام جمهوری اسلامی و سیاست‌های رسانه‌ها، بازخوانی روزنامه‌ها، نشریات و سایت‌های خبری.	کتاب: فاجعه منا به روایت مطبوعات و رسانه‌های خارجی، پژوهشکده حج (۱۳۹۵)

۸) تنش زدایی با مسلمانان در حج و عتبات و تقویت روابط با سایر کشورهای اسلامی

محور اول: تنش زدایی میان مسلمانان در حج

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	تأثیر منازعات سیاسی بر رفتار متقابل حجاج ایرانی و حجاج سایر کشورها در موسم حج	جامعه‌شناسی سیاسی	کتاب	اولویت ۱	تأثیر منازعات سیاسی ایران و آمریکا بر رفتار مسلمانان با زائران ایرانی، تأثیر رفتار زائران ایرانی در موسم حج بر روابط ایران و عربستان، تأثیر منازعات سیاسی ایران و عربستان بر رفتار مردم عربستان با زائران ایرانی، بررسی برخورد های زشت و ناپسند نیروهای امنیتی با زائران، رفتار آرمانی زائران، رفتار عزتمندانه زائران و حفظ عزت ایران، تأثیر رفتار سیاسی زائران ایرانی بر حجاج سایر کشورها، کنش‌های اجتماعی زائران ایرانی و تأثیر آن بر حجاج سایر کشورها، پژوهشی پیمایشی پیرامون افکار ضد استکباری مسلمانان و عکس العمل آنها نسبت به حرکت‌های استکبار ستیزانه جمهوری اسلامی، نظارت بر رفتار زائران و اتخاذ تدابیر مناسب برای ارشاد آنها، نیازسنجی زائرین، تأثیر فعالیت‌های فرهنگی کاروان‌ها، خدمت رسانی به حجاج سایر کشورها، ایجاد انس و الفت بین زائران، راهنمایی‌های لازم زائران در خصوص نحوه حضور در عربستان، لزوم شناخت مقررات و رعایت آنها در عربستان.	مقاله: حجاج پیامبران انقلاب اسلامی (۱۳۶۰)
۲	بررسی نتایج سیاسی حضور ایرانیان در نماز جماعت حرمین	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	تأثیر شرکت زائرین ایرانی در نماز جماعت، اجتناب از انجام کارهای متفرقه در زمان برگزاری نماز جماعت، حضور جمعی در مراسم عبادی-معنوی همچون قرائت قرآن، ترغیب زائران به فراگیری اهم مسائل از قبیل تصحیح قرائت نماز، تجمع مقابل بقیع به هنگام نماز جماعت، سد معبر مقابل بقیع و ایجاد مزاحمت برای دیگران.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۳	عوامل ایجاد اختلاف بین مسلمانان در حج	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	ریشه‌های اختلافات میان مسلمانان، نقش حج در وحدت امت اسلامی، تعصب‌های عربی، قومی و قبیله‌ای، تلاش برای رهبری جهان اسلام، ریشه‌های فرهنگی اختلافات در جهان اسلام، تشیع انگلیسی، اختلاف‌افکنی، ایجاد اختلاف و تفرقه، تشیع، ایالات متحده آمریکا، صهیونیسم بین‌الملل، اختلاف‌افکنی، ایجاد اختلاف و تفرقه، اختلافات مذهبی، جنگ شیعه و سنی، پیامدهای سیاسی و عقیدتی تفرقه میان مسلمانان، سابقه‌ی اختلاف و تفرقه افکنی میان مسلمانان، پدیده‌ی تکفیر، آسیبی جدی در راه وحدت.	-
۴	حج موسم آشنایی با افکار عمومی مسلمانان	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی پیمایشی بررسی افکار عمومی مسلمانان نسبت به مسائل سیاسی روز جهان.	-
۵	حج و حاکمان کشورهای اسلامی	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی کارنامه حاکمان کشورها در مسائل سیاسی حج	-
۶	راه کارهای حج در خصوص حل گرفتاری های مسلمانان	جامعه‌شناسی سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حج و رفع تفرقه در جهان اسلام، نقش گفتگو میان نخبگان در حج برای رفع گرفتاری‌های ملل مسلمان، آگاهی بخشی به مسلمانان.	مقاله: حج؛ جایگاه تبادل نظر و چاره جویی مسلمین، مجله پاسدار اسلام (۱۳۷۳)
۷	نقش کارگزاران حج و امامان جماعت حرمین در اختلافات میان مسلمانان	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی خطبه‌های نماز جمعه و جماعت امامان جماعت حرمین، اختلاف افکنی در حج، اختلاف افکنی در رفتار و کردار کارگزاران حج.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۸	حج و افزایش همکاری‌های مشترک میان مسلمانان	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	همکاری در آموزه‌های دینی، همکاری در حج، زمینه‌های همکاری در حج و زیارت، موانع گسترش همکاری در حج و زیارت، راه کارهای گسترش همکاری در حج و زیارت	کتاب: تعاون و همکاری در حج و زیارت (۱۳۹۱)
۹	مطالعات میان فرهنگی حجاج	فرهنگ سیاسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۳	رویکرد ارتباطات بین فرهنگی، ارتباطات میان فرهنگی، ارتباطات میان آئینی، بررسی نقش فرهنگ و زبان در ارتباط میان فرهنگی.	پایان نامه: ۱. تحلیل نشانه‌شناختی مناسک حج: رویکردی فرهنگی - ارتباطی (۱۳۹۱) ۲. الگوی ارتباطات میان فرهنگی در حج از منظر آیات و روایات - سید مهدی موسوی (۱۳۹۳) ۳. جایگاه حج در ارتباط میان فرهنگی اسلام (۱۳۹۸)
۱۰	بررسی نقش حج در نزدیکی کشورهای اسلامی	مطالعات منطقه‌ای	کتاب	اولویت ۴	ضرورت‌های تقریب وحدت جهان اسلام در حج، راهکارهای عملی برای نزدیکی کشورها و ملت‌ها در حج، نقش اختلاف مذاهب مختلف اسلامی بر روابط مسلمانان در حج، تأثیر سفرهای زیارتی بر پیوندهای سیاسی و منافع مشترک کشورهای اسلامی، توجه به نقاط مشترک و دشمن مشترک در حج، حج و اتخاذ سیاست‌های مشترک در جهان اسلام، شناسایی عوامل اختلاف، ارائه طرح‌ها، شعارها و نمادهای انسجام‌بخش حج، محکومیت کارهای افراطی.	مقاله: ۱. نقش حج در تقریب مذاهب اسلامی و وحدت مسلمانان از دید امام خمینی (۱۳۷۸) ۲. حج ابراهیمی و تقریب مذاهب اسلامی (۱۳۷۲) ۳. تقریب بین شیعه و سنی در مناسک حج (۱۳۷۱) ۴. مطالعه نقش حج بر وحدت و همگرایی سیاسی مسلمانان جهان (۱۳۹۸) ۵. راه کارهای وحدت مسلمین از منظر انقلاب اسلامی (۱۳۹۸) ۶. دیپلماسی حج: صدور حکم اخوت، وحدت و همدلی مسلمانان دیپلماسی حج: تبیین وحدت در گفتار و کردار (۱۳۹۸) ۷. الْحَجَّ وَسُبُلَ الْوَحْدَةِ وَ رَوَادِهَا (۱۳۹۸) ۸. Hajj: A Divine Call for Human Unity (۱۳۹۸) کتاب: ۱. حج و امت اسلامی، محمدی (۱۳۹۴) ۲. تجلی وحدت: تبیین حکم امام بر حضور شیعیان در نمازهای حرمین شریفین، نجمی، (۱۳۸۳) ۳. اهمیت حفظ وحدت در کنگره اسلامی حج، پژوهشکده حج (بی تا)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱۱	حج و تقویت هویت مشترک اسلامی	فرهنگ سیاسی	کتاب	اولویت ۴	حج و هویت‌بخشی به مسلمانان، زمینه‌های تقویت هویت مشترک اسلامی در مناسک حج، حج و تقویت ملل اسلامی، عوامل تقویت هویت مشترک اسلامی در حج، موانع شکل‌گیری هویت مشترک اسلامی، مشترکات دینی و هویت مشترک، ظرفیت‌های حج در تقویت امت اسلامی، حج و همگرایی سیاسی، حج و همگرایی ارتباطی، حج و رشد آگاهی در بین مسلمانان، تقویت هویت اجتماعی مسلمانان، نقش حج در انسجام‌بخشی، تقویت مسلمین حج.	مقاله: ۱. حج، عامل هویت‌یابی مسلمانان و جامعه اسلامی، حیدری (۱۳۹۷) ۲. ظرفیت‌های درونی اسلام در تقویت همبستگی با تمرکز بر نقش حج در وحدت جهان اسلام، محمدی (۱۳۹۴) ۳. حج، انسجام اسلامی و آینده همگرایی در جهان اسلام (۱۳۹۸) ۴. دیپلماسی حج و همگرایی جهان اسلام با تأکید بر اندیشه امام خمینی و مقام معظم رهبری (۱۳۹۸) ۵. نقش گردشگری مذهبی - اسلامی حج در ایجاد وحدت و همگرایی در بین دول مسلمان (۱۳۹۸) ۶. تأثیر حج بر همگرایی جهان اسلام (۱۳۹۸) ۷. دیپلماسی حج تقویت همگرایی و هم افزایی امت اسلامی (۱۳۹۸) ۸. مطالعه نقش حج بر وحدت و همگرایی سیاسی مسلمانان جهان (۱۳۹۸) ۹. حج و همبستگی اسلامی؛ پویایی اجتماعی مبتنی بر پایداری عدالت (۱۳۹۸) ۱۰. پرتو شعاع حج در دایره فروع دین و همگرایی و هم افزایی امت اسلامی (۱۳۹۸) ۱۱. نقش حج در وحدت امت اسلامی (۱۳۹۸) ۱۲. نقش حج در تقریب مذاهب اسلامی و وحدت مسلمانان از دید امام خمینی (۱۳۷۸)

محور دوم: تنش‌زدایی میان مسلمانان در سایه عتبات عالیات و اربعین حسینی

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	اربعین و زمینه‌سازی صلح در جهان اسلام	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	اربعین؛ میعادگاه واقعی صلح، عدالت طلبی و اقتدار، ماهیت صلح طلبانه پیاده روی اربعین، اربعین فستیوال صلح، یک حرکت معنوی.	-
۲	تأثیر زیارت اربعین در معادلات سیاسی و اجتماعی جهان	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	پیاده روی اربعین، مقابله با استکبار، داعش و تکفیری‌ها، تغییر معادلات جهانی با همدلی شیعیان در پیاده‌روی اربعین، پیام‌های اربعین در مقیاس معادلات بشری.	کتاب: تاملات جامعه‌شناختی پیاده روی اربعین، مظاهری (۱۳۹۷)
۳	نقش بقاع متبرکه و عتبات عالیات در تثبیت موقعیت سیاسی عراق	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بررسی نقش مرجعیت شیعه و وجود عتبات عالیات در عراق بر ثبات سیاسی عراق.	-
۴	نقش عتبات عالیات در ایجاد وحدت در عراق نوین	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	نقش عتبات عالیات و پیاده‌روی اربعین در ایجاد اتحاد میان شیعیان در عراق، بررسی اختلافات گروه‌های شیعی در خصوص چگونگی برگزاری راهپیمایی اربعین، اختلافات شیعیان عراق بر سر نقش ایران در مدیریت عتبات عالیات.	-

۹) روابط ایران و کشورهای منطقه در سایه زیارت حج و عتبات

محور اول: روابط ایران و عربستان در حج

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهشی	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	جایگاه حج در مناسبات اقتصادی سیاسی ایران و عربستان	سیاسی اقتصادی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	منافع اقتصادی عربستان سعودی از میزبانی حجاج ایرانی، تأثیر منفی غیبت حجاج ایرانی بر اقتصاد عربستان، تأثیر تعطیلی عمره ایرانیان بر اقتصاد عربستان، تأثیر کاهش تعداد حجاج ایرانی بر اقتصاد عربستان.	
۲	حج و تعارضات بین سیاست های کشور سعودی با سیاست‌های جمهوری اسلامی	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	تأثیر تعارضات سیاسی ایران و عربستان بر حج، تاریخچه ایجاد وقفه در حج بر اثر ایجاد تعارضات، حج و آغاز همکاری‌ها میان ایران و عربستان بعد از اختلاف.	-
۳	آینده پژوهی روابط ایران و عربستان در حوزه حج و زیارت به روش سناریوپردازی	مطالعات آینده پژوهی	مقاله پژوهشی/ پایان نامه	اولویت ۱	سناریوهای ممکن، محتمل و مطلوب در روابط فیما بین ایران و عربستان در حوزه حج و زیارت.	-
۴	آینده پژوهی روابط ایران و عربستان در حوزه حج و زیارت به روش دلفی	مطالعات آینده پژوهی	مقاله پژوهشی/ پایان نامه	اولویت ۱	استفاده از روش اجماع نخبگان برای آینده پژوهی روابط ایران و عربستان در حوزه حج و زیارت.	-
۵	تأثیر چالش‌های سیاسی بر روند برگزاری مراسم حج	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	سوءاستفاده عربستان از میزبانی حج، محروم کردن مخالفان سیاسی آل سعود از حج، تأثیر سیاست خارجی عربستان بر حج.	-

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۶	حج و همکاری‌های دیپلماتیک رسمی و کنسولی	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	برقراری حج و گسترش همکاری‌های رسمی و کنسولی در حج، بررسی همکاری‌های کنسولی ایران و عربستان در موضوع حج، حل کردن مشکلات زائران توسط وزارت خارجه عربستان، مشکل آفرینی برای زائران توسط وزارت خارجه عربستان، بررسی اظهارات مقامات رسمی در مورد همکاری در برگزاری حج.	-
۷	حج و مبارزه ایران و عربستان برای دستیابی به هژمونی در جهان اسلام	مطالعات منطقه‌ای	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	حج زمین‌های برای مبارزه میان ایران و عربستان، هژمونی سازی ایران و عربستان در منطقه، فعالیت‌های ایران و عربستان در حج برای کسب هژمونی در جهان اسلام.	-
۸	تأثیر تعطیلی حج بر روابط ایران و عربستان	دیپلماسی	مقاله پژوهشی	اولویت ۴	تاریخچه روابط ایران و عربستان در پرتو حج، صد عن سبیل و قطع روابط ایران و عربستان، قطع روابط ایران و عربستان و برقراری حج یا تعطیلی حج، حج یکی از عوامل مؤثر بر روابط ایران و عربستان، تاریخچه عوامل مؤثر بر تعطیلی حج تمتع و حج عمره، راهکارهای جلوگیری از تکرار حوادث منجر به تعطیلی حج، حج و همکاری‌های مطلوب ایران و عربستان.	مقاله: ۱. تعلیق و تعطیل حج از سوی حاکم اسلامی، ملک افضل، درگاهی و عندلیبی (۱۳۹۳) ۲. تبیینی از تعطیلی حج از صفویه تا انقلاب اسلامی ایران (۱۳۹۷) ۳. کشتار حجاج ایرانی بیت الله الحرام ۱۳۶۶ و تأثیر آن بر تشدید اختلافات دو کشور ایران و عربستان، کوهانستانی (۱۳۹۵) ۴. بررسی تاریخی روابط ایران و عربستان در موضوع حج، سامانی (۱۳۹۴) پایان نامه: تأثیر مناسک حج بر روابط ایران و عربستان سعودی پس از انقلاب اسلامی، رشادی (۱۳۹۴)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۹	تأثیر حج بر روابط ایران و عربستان	مسائل ایران	مقاله ترویجی	اولویت ۴	حج و جلوه گاه همکاری‌های مطلوب ایران و عربستان، جدایی حج از پرونده روابط ایران و عربستان، سوء استفاده از اهرم حج در روابط ایران و عربستان.	مقاله: ۱. تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر وضعیت موجود و آینده عربستان (با تأکید بر کنگره حج)، جوادی ارجمند (۱۳۹۴) ۲. دیپلماسی حج، کانالی برای ترمیم روابط ایران و عربستان، منتظران (۱۳۹۸) ۳. تأثیر حج ابراهیمی در روابط ایران و عربستان، شفیعی (۱۳۹۶) ۴. مقایسه رفتار ایران و قطر در قبال سوءاستفاده سیاسی عربستان از حج، گلی (۳۹۶)

محور دوم: روابط ایران و عراق در سایه زیارت عتبات

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۱	برنامه‌های عربستان برای مقابله با قدرت‌گیری جبهه مقاومت در پرتو راهپیمایی اربعین	مطالعات منطقه‌ای	کتاب	اولویت ۱	رویکرد عربستان سعودی در قبال اربعین، تقویت انگار ههای هویتی توسط عربستان، تضعیف هویت شیعی و تقویت هویت عربی توسط عربستان، تحركات عربستان در مرزهای شیعه، روابط عربستان با گروه‌های شیعی، نگاه عربستان به مرجعیت نجف.	-
۲	بازتاب‌های نقش ایران در بازسازی عتبات عالیات در ایران و عراق	مسائل ایران	مقاله پژوهشی	اولویت ۱	بازتاب نقش ایران در بازسازی عتبات عالیات بر مردم عراق، بازتاب نقش ایران در بازسازی عتبات عالیات بر مردم ایران، بررسی لزوم تدویر افکار عمومی مردم ایران و عراق در مورد فعالیت‌های انجام شده، نقش سردار سلیمانی در ایجاد ستاد بازسازی عتبات عالیات، ستاد بازسازی عتبات عالیات و رونق تولید و ایجاد اشتغال در ایران و عراق.	مقاله: اقدامات عمرانی شاهان صفوی در عتبات عالیات، کاظمی (۱۳۸۶)
۳	آینده تحولات عراق و تأثیر آن بر زیارت عتبات توسط زائران ایرانی	مطالعات منطقه‌ای	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	آینده سیاسی - اجتماعی عراق و تأثیر آن بر زیارت عتبات، تأثیر چالش‌های سیاسی بر روند برگزاری مراسم اربعین، تأثیر وضعیت سیاسی اجتماعی عراق بر راهپیمایی اربعین و زیارت عتبات عالیات، تأثیر اختلافات سیاسی شیعیان عراق بر اربعین، وضعیت اختلافات سیاسی شیعیان در کربلا، وضعیت اختلافات سیاسی شیعیان در نجف.	مقاله: ۱. آینده نظام سیاسی عراق: پیشران‌ها و سناریوهای پیش‌رو، اسدی و راستگو (۱۳۹۸) ۲. سناریوهای محتمل آینده عراق بر اساس بازیگران مؤثر سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، یزدانی، افشاری و ربیع نیا (۱۳۹۵)
۴	بررسی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در عراق با تأکید بر جایگاه ویژه عتبات عالیات	مسائل ایران	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	تأثیر وجود عتبات عالیات و رفت و آمدهای زیارتی مردمان دو کشور بر سیاست، ایرانیان مقیم عراق و عراقیان مقیم ایران، مرجعیت و زعامت واحد مذهبی شیعی، تأثیر سرمایه‌گذاری ایران در شهرهای مذهبی عراق.	مقاله: ۱. بررسی تأثیر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران بر اهداف و منافع راهبردی آمریکا در عراق نوین، نوازنی و عبادی (۱۳۹۶) ۲. جمهوری اسلامی ایران و عراق نوین: تبیینی بر کاربرد قدرت نرم در عراق نوین در راستای تحقق ارزش‌های انقلاب اسلامی، جمشیدی و محمدی (۱۳۹۳)

ردیف	موضوعات	ابعاد	قالب پژوهش	اولویت	سر فصل‌ها و انتظارات از پژوهش	سوابق پژوهشی
۵	تأثیر سفرهای زیارتی بر پیوندهای سیاسی و منافع مشترک ایران و عراق	مسائل ایران	مقاله پژوهشی	اولویت ۲	تبیین مؤلفه‌های ژئوپلیتیک اثرگذار بر پیوند استراتژیک کشورها، عتبات عالیات و پیوند جریانهای سیاسی فرهنگی ایران و عراق، عوامل و مؤلفه‌های اتحاد ساز، سفرهای زیارتی و قدرت یابی نهادهای شیعی، تأثیر سفرهای زیارتی بر تقویت فهم مشترک از اتفاقات منطقه و جهان اسلام، کارکردهای مثبت سفرهای زیارتی بر تقویت پیوندهای مشترک، کارکردهای فرهنگی و هویت سازانه سفر زیارتی، سفرهای زیارتی تقویت مشترکات دو ملت ایران و عراق، نقش عاشورا و زیارت اربعین در تقویت اراده مشترک دو ملت، روابط میان فرهنگی و همزیستی اجتماعی ایران و عراق، پیاده روی اربعین و وحدت میان ملت ایران و عراق، ایران و عراق و دشمنان مشترک، اربعین و تقویت هویت مشترک ایران و عراق.	مقاله: ۱. بررسی تأثیر سفرهای زیارتی بر سیاست منطقه‌ای و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران با عراق نوین، واعظ (۱۳۹۴) ۲. زیارت عراق، پدیده‌ای فرهنگی با ابعاد سیاسی؛ برشی از مناسبات سیاسی ایران و عثمانی دوره قاجار، عربخانی (۱۳۹۷)
۶	بررسی جایگاه عتبات عالیات در مناسبات میان ایران و عراق	مسائل ایران	مقاله پژوهشی	اولویت ۳	نقش زائران ایرانی در رونق اقتصادی عراق، جایگاه اقتصادی عتبات عالیات در روابط ایران و عراق، همکاری اقتصادی ایران و عراق از طریق ایجاد بازار مشترک در شهرهای مذهبی، نقش زائران ایرانی در رونق اقتصادی عتبات عالیات.	مقاله: ۱. بررسی تأثیر سفرهای زیارتی بر سیاست منطقه‌ای و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران با عراق نوین، واعظ (۱۳۹۴) ۲. بررسی جایگاه اقتصادی عتبات عالیات در روابط ایران و عثمانی در دوره صفوی، دهقانی و بیاتی (۱۳۹۵) ۳. تأملی بر نقش زائران ایرانی در رونق اقتصادی عتبات عالیات (در نیمه نخست قرن بیستم)، دادفر (۱۳۸۹) ۴. زیارت عراق، پدیده‌ای فرهنگی با ابعاد سیاسی؛ برشی از مناسبات سیاسی ایران و عثمانی دوره قاجار (۱۳۹۷)

نظامنامه موضوعات واحد بقیع پژوهی

محور اول: تاریخ، تمدن، تراث و جغرافیای تاریخی

یک- تاریخ بقیع و سایر اماکن تخریب شده حریمین

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار — اولویت	توضیحات
۱	سیره پیامبر اکرم ﷺ و اهل بیت علیهم السلام و صحابه و تابعین در زیارت بقیع و سایر اماکن تخریب شده حریمین	پژوهشی/ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	ویژه نامه میقات حج به عنوان پیشینه
۲	تاریخ شفاهی بقیع و سایر اماکن تخریب شده حریمین	ترویجی	کتاب و مقاله دوم	
۳	بقیع و سایر اماکن تخریب شده حریمین در سفرنامه ها	ترویجی	کتاب و مقاله دوم	کتاب بقیع در سفرنامه های دو قرن اخیر
۴	علویان مدفون در بقیع و سایر اماکن تخریب شده حریمین	ترویجی	کتاب و مقاله سوم	مقاله آقای بحر العلوم
۵	بررسی نقش مدفونان دانشمند بقیع در تاریخ علم (امام صادق استاد جابر بن حیان در شیمی، امام سجاد پدر عرفان اسلامی و فن مناجات و دعا و نگارش نسخ...)	پژوهشی	مقاله سوم	

۶	اثبات قدمت بقیع به عنوان یک اثر تاریخی با وجود دفن کردن در آن، در دوره معاصر	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله دوم

دو- تخریب بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار اولویت	توضیحات
۱	تحلیل و بررسی تخریب اول بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین در سال ۱۲۲۱ قمری	پژوهشی	کتاب / مقاله دوم	
۲	تحلیل و بررسی تخریب دوم بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین در سال ۱۳۴۴ قمری	پژوهشی	کتاب / مقاله دوم	
۳	واکنش های جهان اسلام به تخریب ها و تحلیل آن	پژوهشی	کتاب / مقاله سوم	
۴	پژوهش در روند تخریب بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین	پژوهشی	کتاب / مقاله یوم	
۵	واکنش شخصیت های ملی و مذهبی ایران نسبت به مسئله تخریب بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین	پژوهشی	کتاب / مقاله چهارم	
۶	واکاوی ریشه ها و روش های اقدامات وهابیان در راستای تخریب بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین و سایر آثار تاریخی، اسلامی	پژوهشی	کتاب / مقاله سوم	
۷	بررسی مقایسه ای واکنش علمای شیعه و سنی در کشورهای مختلف	پژوهشی	کتاب / مقاله چهارم	
۸	سیر تخریب آثار اسلامی در حرمین در دوره دوم سعودی	پژوهشی	کتاب / مقاله سوم	
۹	واکاوی انعکاس تخریب بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین در اسناد حکومتی آن دوره به ویژه اسناد عثمانی	پژوهشی	کتاب / مقاله سوم	

سه - بازسازی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار — اولویت	توضیحات
۱	تبیین تلاش‌های صورت گرفته برای بازسازی و علل ناکامی آن	پژوهشی	کتاب / مقاله دوم	
۲	سابقه تلاش‌های جهانی برای بازسازی اماکن تخریب‌شده حرمین	پژوهشی	کتاب / مقاله سوم	

چهار - جایگاه فرهنگی و تمدنی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار — اولویت	توضیحات
۱	آداب‌ورسوم مرتبط با بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین در میان مسلمانان	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲	بررسی تاریخی تعامل شیعیان ساکن عربستان با آرامگاه بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۳	تاریخ فرهنگی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین در صدر اسلام	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	

پنج - جغرافیای تاریخی و اماکن بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار — اولویت	توضیحات
۱	بررسی فرصت‌ها و نیازهای پژوهشی حوزه بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین و قبور تخریب‌شده	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲	ترسیم دقیق‌ترین نقشه از بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین و معلاه و تهیه اندازه‌ها برای تهیه نمونک سه‌بعدی.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار — اولویت	توضیحات
۳	جانمایی اماکن بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله/دوم	روحاء، زوراء؛ حش کوکب، دار مغیره، دار محمد بن حنفیه، تجاه الخوخه، خضرء ابان، دار محمد بن زید، دار عقیل، دار ابی بن کعب، محل مسجد فاطمه خانه امیرالمؤمنین در بقیع یا دار علی نجاشی، بقیع العمامت، خانه آل نوفل بیت الاحزان محل نماز و دعای پیامبر در بقیع. مخط صلاه
۴	اعتبارسنجی این اماکن و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله/دوم	

شش - سند پژوهی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار — اولویت	توضیحات
۱	معرفی خلأهای پژوهشی در تاریخ بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین و سند شناسی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین.	پژوهشی /ترویجی	کتاب و مقاله/دوم	
۲	آرشیو اسناد بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین در ترکیه، ایران، عراق و مصر و عمان.	پژوهشی /ترویجی	کتاب و مقاله/دوم	

۳	آرشیو مطبوعات جهان اسلام درباره تخریب و بازسازی بقیع سایر اماکن تخریب‌شده حرمین.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم
۴	فهرست اسناد باقیمانده در آرشیوهای کتابخانه‌ها و جراید کشورهای اسلامی درباره تخریب بقاع اسلامی در حرمین.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم

محور دوم: معارف بقیع

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار اولویت	توضیحات
۱	بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین در روایات اسلامی	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲	معارف اسلامی بقیع سایر اماکن تخریب‌شده حرمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۳	پاسخ به شبهات خاص بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین مانند موقوفه بودن	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۴	زمین حرم‌های بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین، ممانعت ساخت بقعه از	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۵	زیارت سایر قبور، حکم زیارت‌نامه‌های خوانده‌شده در بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۶	نقد استدلال قاضی بلیهد و رشید رضا درباره تخریب بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۷	زیارت بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین و آداب آن در مذاهب مختلف اسلامی.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۸	جایگاه و زیارت بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین میان صوفیان و عارفان جهان اسلام.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	

محور سوم: حقوق و روابط بین الملل

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار اولویت	توضیحات
۱	امکان سنجی ثبت بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین و قبرستان ابوطالب در فهرست آثار بین المللی یونسکو.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲	امکان سنجی همکاری با واحد حفظ اماکن مقدسه سازمان همکاری اسلامی (آی سیسکو) در موضوع بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۳	مبانی حضور بانوان برای زیارت ائمه و اصحاب مدفون در بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۴	پیگیری زیارت آزادانه اصحاب و ائمه مدفون در بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۵	امکان سنجی ثبت زیارت بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین به عنوان میراث فرهنگی ناملموس	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۶	مبانی و راهکارهای حقوقی مطالبه بازسازی بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۷	سازوکارهای حقوقی مطالبه بازسازی بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین از دولت سعودی.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۸	مطالعه مقایسه‌ای پرونده‌های حقوقی میراث فرهنگی و انسانی مربوط به بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۹	زیارت بقیع و سایر اماکن تخریب شده حرمین و قبرستان ابوطالب از منظر حقوق بین المللی گردشگری.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار — اولویت	توضیحات
۱۰	فرایند پیگیری و دادرسی موضوعات میراث فرهنگی با تمرکز بر موضوع بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریم.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۱	سازوکارهای ثبت میراث معنوی با تمرکز بر موضوع بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریم.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۲	مطالعه سیاست دوگانه عربستان سعودی در قبال اماکن تاریخی مذهبی و اماکن باستانی.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۳	راهکارهای سیاسی فشار بین‌المللی جهت تجدیدنظر دولت سعودی در حفظ و احیای میراث اسلامی.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۴	بررسی آثار سیاسی و اجتماعی بازسازی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریم.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۵	تبیین جایگاه مسئله بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریم در روابط سیاسی ایران و عربستان	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۶	نقش و فرایند مذاکرات سیاسی جهت تعامل در موضوعات فرهنگی با تمرکز بر موضوع بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریم	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۷	رابطه اماکن زیارتی با مؤلفه‌های جغرافیای سیاسی، مطالعه موردی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریم.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۸	سازوکار حقوق بین‌الملل علیه دولت سعودی جهت مقابله با تخریب و بازسازی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریم	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار — اولویت	توضیحات
۱۹	بررسی اصول جهانی حاکم بر حفاظت از میراث فرهنگی، با تأکید بر آموزه‌های بین‌الادیانی و بین‌المذاهب	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲۰	بررسی ماهیت، مبانی و قواعد حاکم بر میراث فرهنگی در اندیشه‌های منتشره مجامع عامی عربستان	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲۱	بررسی اصول جهانی حاکم بر حفاظت از میراث فرهنگی،	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲۲	بررسی رویه حفاظت از میراث فرهنگی در حقوق بین‌الملل	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲۳	بررسی ماهیت سرزمین مرقد بقیع در پرتو حقوق بین‌الملل و نیل به گستره محققان بر این سرزمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲۴	سنجش مدیریت گردشگری عربستان در پرتو اصول جهانی و علمی مدیریت گردشگری	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲۵	امکان‌سنجی مسئولیت‌کفیری و مدنی دولت عربستان در قبال ابعاد مختلف بقیع	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	

محور چهارم. بازسازی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار —— اولویت	توضیحات
۱	تبیین تلاش‌های صورت گرفته برای بازسازی و علل ناکامی آن	پژوهشی ترویجی	کتاب و مقاله سوم	
۲	سابقه تلاش‌های جهانی برای بازسازی اماکن تخریب‌شده حرمین	پژوهشی ترویجی	کتاب و مقاله چهارم	

محور پنجم. جایگاه فرهنگی و تمدنی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار —— اولویت	توضیحات
۱	مقایسه تحلیلی بازخوردهای رسانه‌ای تخریب‌های میراثی در اقصی نقاط جهان، با تخریب بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین.	پژوهشی/ترویجی	کتاب و مقاله/دوم	
۲	تحلیل اخبار و مطالب منتشره در فضای مجازی در مورد تخریب بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین و سایر اماکن مقدس حرمین.	پژوهشی/ترویجی	کتاب و مقاله/دوم	
۳	تحلیل محتوای اخبار رسانه‌ها درباره تخریب قبور بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین.	پژوهشی/ترویجی	کتاب و مقاله/دوم	
۴	جایگاه بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین در آیین‌های مذهبی.	پژوهشی/ترویجی	کتاب و مقاله/دوم	
۵	مخاطب‌شناسی و سنخ‌شناسی ارتباطی مخاطبان با موضوع بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین.	پژوهشی/ترویجی	کتاب و مقاله/دوم	
۶	تحلیل میزان آگاهی مسلمانان از موضوع و تاریخچه تخریب بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین.	پژوهشی/ترویجی	کتاب و مقاله/دوم	

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار — اولویت	توضیحات
۷	مطالعات افکار سنجی زائران و روحانیون کاروان در مورد بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۸	مقایسه نمادهای دینی و فرهنگی در سایر ادیان و مذاهب با بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۹	مطالعه ظرفیت‌های نمادسازی در موضوع بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین.	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۰	آسیب‌شناسی رفتاری و اعتقادی روحانیون و زائران در بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۱	رفتارشناسی حجاج در مواجهه با بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۲	نیازسنجی حجاج درباره بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۳	خاطرات و سیره سیاسی - اجتماعی بزرگان در بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۴	اماکن مذهبی و گردشگری مذهبی با تمرکز بر قبرستان بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۵	میراث دینی و هویت تمدنی در قبرستان بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۶	بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین و عامل وحدتبخشی و همگرایی در جهان اسلام	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۷	جامعه‌شناسی تاریخی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۸	روش‌ها و ظرفیت‌های تبلیغی در قبرستان بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۱۹	مقایسه تطبیقی مراقد و قبرستان‌های تاریخی در ادیان و ملل	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲۰	طیفبندی، جریان شناسی و گونه شناسی مدفونان در بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲۱	روش‌ها و رویکردهای شیعه سستی‌ی با تمرکز بر تخریب بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حریمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	

محورششم. مهندسی و معماری

ردیف	موضوعات مشترک	سطح اثر	قالب کار اولویت	توضیحات
۱	تاریخ تحولات معماری بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۲	سبک‌شناسی معماری بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۳	تبیین همخوانی معماری آرمانی بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین با شهرسازی مدینه منوره و حرم نبوی	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۴	تدوین الگوهای معماری حرم مطهر ائمه بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۵	طراحی آینده بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین در مدینه	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۶	بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین در طرح جامع شهر مدینه	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۷	مبانی نظری معماری بقیع و سایر اماکن تخریب‌شده حرمین	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	
۸	ماکت‌سازی و عرضه مدل سه‌بعدی بقعه اهل بیت در قالب جورچین و کاردستی‌های دانش‌آموزی	ترویجی	نمونه‌ک	

موضوعات متفرقه:

ردیف	موضوعات	سطح اثر	قالب کار	توضیحات
۱	برنامه‌ریزی و ارائه درس‌نامه برای گنجاندن تاریخ بقیع و تخریب آن در کتب درسی پایه‌های مختلف تحصیلی در ایران	پژوهشی / ترویجی	کتاب و مقاله / دوم	

نظامنامه موضوعات واحد احیای میراث

الف) تصحیح و احیای متون

ردیف	موضوع	قالب	سطح	شرح
۱	متون تاریخ و فضائل حرمین شریفین	کتاب / مقاله	ترویجی	تصحیح و احیای متون فارسی و عربی در فضائل و تاریخ اماکن حرمین شریفین و تواریخ محلی مکه مکرمه و مدینه منوره
۲	متون مناسک حج	کتاب / مقاله	ترویجی	تصحیح و احیای متون فارسی و عربی مناسک حج یا سایر احکام فقهی حج
۳	متون آداب و اسرار حج	کتاب / مقاله	ترویجی	تصحیح و احیای متون فارسی و عربی در موضوع آداب و اسرار حج
۴	شروح زیارتنامه‌ها	کتاب / مقاله	ترویجی	تصحیح و احیای متون فارسی و عربی در موضوع شروح زیارتنامه‌های شیعی
۵	متون تاریخ و فضائل عتبات عالیات	کتاب / مقاله	ترویجی	تصحیح و احیای متون فارسی و عربی در فضائل و تاریخ عتبات عالیات عراق
۶	سفرنامه‌های حج و عتبات عالیات	کتاب / مقاله	ترویجی	تصحیح و احیای سفرنامه‌های منتشر نشده (یا چاپ سنگی) حج و عتبات عالیات

ب) نسخه‌شناسی، کتاب‌شناسی و متن‌پژوهی

ردیف	موضوع	قالب	سطح	شرح
۱	تواریخ محلی مکه مکرمه	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	شامل کتاب‌شناسی توصیفی - تحلیلی؛ نسخه‌پژوهی؛ تک‌نگاری با رویکرد متن‌پژوهی
۲	تواریخ محلی مدینه منوره	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	شامل کتاب‌شناسی توصیفی - تحلیلی؛ نسخه‌پژوهی؛ تک‌نگاری با رویکرد متن‌پژوهی
۳	سفرنامه‌های حج فارسی	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	شامل کتاب‌شناسی توصیفی - تحلیلی؛ نسخه‌پژوهی؛ تک‌نگاری با رویکرد متن‌پژوهی
۴	سفرنامه‌های حج عربی	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	شامل کتاب‌شناسی توصیفی - تحلیلی؛ نسخه‌پژوهی؛ تک‌نگاری با رویکرد متن‌پژوهی
۵	سفرنامه‌های عتبات	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	شامل کتاب‌شناسی توصیفی - تحلیلی؛ نسخه‌پژوهی؛ تک‌نگاری با رویکرد متن‌پژوهی
۶	متون تاریخ و جغرافیای حج‌گزاری	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	شامل کتاب‌شناسی توصیفی - تحلیلی؛ نسخه‌پژوهی؛ تک‌نگاری با رویکرد متن‌پژوهی
۷	متون تاریخ و فضائل اماکن مقدس	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	شامل کتاب‌شناسی توصیفی - تحلیلی؛ نسخه‌پژوهی؛ تک‌نگاری با رویکرد متن‌پژوهی
۸	کتاب‌المزار (مزارنامه‌های شیعی)	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	کتاب‌شناسی با رویکرد سیر تطور نگارش؛ نسخه‌پژوهی و معرفی نسخ منتشر نشده
۹	شروح زیارات معصومین (ع)	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	شامل کتاب‌شناسی توصیفی - تحلیلی؛ نسخه‌پژوهی؛ تک‌نگاری با رویکرد متن‌پژوهی
۱۰	نقد و بررسی تصحیح‌های قبلی	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	نقد و بررسی تصحیح‌های منتشر شده از متون مرتبط با هر یک از موضوعات فوق
۱۱	بازسازی (بازیابی) متون	کتاب / مقاله	ترویجی / پژوهشی	بازسازی (بازیابی و گردآوری) متون کهن مفقود در هر یک از موضوعات فوق

ج) چاپ عکسی (فاکسیمیل) نسخه‌های خطی نفیس و ارزشمند در ارتباط با محورهای بند الف؛ از جمله:

ردیف	موضوع	قالب	سطح	شرح
۱	چاپ عکسی (فاکسیمیل)	کتاب	ترویجی	چاپ عکسی نسخه‌های خطی نفیس، هنری و ارزشمند آثار مرتبط با هر یک از محورهای فوق، مشروط به نگارش مقدمه‌ای مفصل و عالمانه با رویکرد نسخه‌پژوهی و متن‌پژوهی اثر برگزیده برای چاپ عکسی

نظامنامه موضوعات واحد ادبیات و هنر

۱. تجلی باورهای مذهبی و مناسک دینی مسلمانان در هنر اسلامی.

الف) نقش سنت زیارت بر معماری:

حرم اهل بیت علیهم السلام

بیت الله الحرام و مسجدالنبی

ب) نقش سنت وقف بر معماری:

حرم اهل بیت علیهم السلام

بیت الله الحرام و مسجدالنبی

۲. بررسی متن و سند نهی تزیین مساجد در روایات و بحث تعارض آن با سنت معماری مساجد.

۳. بررسی متن و سند نهی گنبد سازی در روایات و بحث تعارض آن با سنت معماری مساجد.

۴. مناسک حج در نگارگری اسلامی.

— بررسی نقوش تزیینی، سرلوحه ها، تذهیب نگاری، خوشنویسی در نسخه نگاره‌های حج و حج نامه ها.

۵. بررسی سیر تحولات معماری مساجد و اماکن مقدس زیارتی.

- بررسی تطبیقی ادوار تاریخ معماری اسلامی
- ایران
- غرب جهان اسلام: اندلس، بیزانس، اموی و عثمانی (دمشق - استانبول).
- شرق جهان اسلام: هند، پاکستان.
- بررسی مفهوم شناسه: آیات، روایات، اذکار، اشعار در کتیبه‌های مساجد دوره‌های...
- تزینات معماری مساجد، سبک معماری ایرانی: صفوی، خراسانی، رازی، آذری، اصفهانی.
- ۶. بررسی تأثیرات معماری مدرن بر فضای معنوی مکه و مدینه و...
- تقابل و تعامل مدرنیته و سنت در معماری: مسجدالحرام، مسجد النبی، عتبات عالیات، آستان قدس رضوی، صحن جدید حرم حضرت معصومه، صحن حرم امام خمینی.
- بررسی اصول مدرنیته و معماری مدرن با اصول دنیای سنت و معماری سنتی و بومی.
- عقلگرایی - سکولاریسم - تفرد گرایی در هنر.
- ۷. کیهان شناختی دایره و مربع (تربیع دایره) در معماری مقدس: مسجدالحرام.
- جهان بینی اسلامی، مسیحی، هندی، (بین الادیانی) در مفهوم تربیع دایره.
- ۸. بررسی تأثیر سبک معماری حرمین شریفین بر کشورهای اسلامی.
- ۹. نقش اقلیم در معماری کعبه و مسجدالحرام.
- ۱۰. معماری و جلوه‌های هنر اسلامی در مکه و مدینه.
- ۱۱. بررسی نقش سنت معماری خانه (بیت)، در تاریخ معماری با توجه به اولین خانه (بیت عتیق) و کعبه.
- جایگاه کعبه در هنر اسلامی.
- مطالعات تطبیقی، تأثیر مکاتب معماری اسلامی (ادوار معماری اسلامی) بر تحولات معماری بیت عتیق.
- نقش کعبه (تصویر کعبه) در هنرنگاری و نقاشی ایرانی.
- نسبت معنایی حریم و حرمت با کسوت کعبه، کسوت کعبه در ادوار مختلف، خطوط و نقوش کسوت کعبه.

۱۲. تأثیر معماری ایرانی و معماری بیزانس بر معماری مسجدالحرام و مسجدالنبی.

۱۳. هنر و معماری ایرانی در عتبات عالیات:

- بررسی خطوط، خط نسخ، ثلث، رقعی، نستعلیق.

- و نقوش تزینی، اشعار و کتیبه ها.

- سازه‌ها: طاقگان، گنبد، مناره، محراب و...

۱۴. زیبایی شناسی حرمین شریفین: (رنگ)، رنگ سپید لباس احرام و...

نظامنامه موضوعات اربعین پژوهی

ردیف	موضوع	توضیحات	قالب
۱	نقش تربیتی زیارت	زیارت یک عمل مستحبی و دارای آداب و اصول آموزنده است، در صورت توجه به شخصیت مورد احترام مزور، و تأمل و دقت در مضامین زیارتنامه‌ها، می‌تواند از نظر تربیتی تحول آفرین و شخصیت ساز باشد.	مقاله
۲	نقش تربیتی پیاده‌روی اربعین بر نسل جوان	حضور آگاهانه جوانان، در پای بیرق پر افتخار نهضت حسینی در پیاده‌روی اربعین، به جوانان هویت دینی می‌بخشد و آنها را در برابر هجوم‌های فرهنگی بیگانگان محافظت می‌نماید. همراه بودن این راهپیمایی با غنای علمی و پشتوانه فرهنگی و معنوی گفتمان فرهنگ مترقی اهل بیت (علیهم‌السلام) را در وجود جوانان نهادینه ساخته و بنیان‌های فکری و فرهنگی غرب را به چالش می‌کشد و نقشه‌های شوم آنان را هر ساله نقش بر آب می‌کند!	مقاله
۳	تربیت اخلاقی و معنوی در زیارت نامه‌ها	زیارت قبور بزرگان دین -انبیا و اولیای خداوند- و ارتباط با ارواح مطهرشان، یکی از شعائر اسلامی اثرگذار در روح و روان زائر است که می‌تواند مایه شکوفایی استعدادهای معنوی و آرامش روانی زائر گردد و زمینه را برای عمل به تعالیم دین و تداوم راه آنان فراهم سازد.	مقاله
۴	رفتار با سالمندان و اقشار آسیب پذیر در سفرهای زیارتی	با توجه به جایگاه سالمند در دین، لازم است با شناخت نیازهای آنان، و با اخلاق نیک و معاشرت‌های سازنده، جهت مساعدت برای انجام اعمال، همراه با محبت، احترام و تکریم شخصیت سالمندان، آنان را در انجام زیارت همراهی و کمک نمود،	مقاله
۵	بایسته‌های اخلاقی و معنوی روحانی کاروان زیارتی	روحانیون، به عنوان مربیان مهربان و دلسوز، ضمن دارا بودن علم و آگاهی در مورد تاریخ مزارات و زندگی معصومان ع، باید خود را به اخلاق و آداب نیکوی فردی و اجتماعی آراسته ساخته و تقوا و ادب دینی را با رفتار خود در طول سفر به زائران آموزش دهند و بدون کمترین سستی همواره همراه زائران بوده و در انجام بهینه زیارت، آنان را یاری کنند.	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	قالب
۶	بایسته‌های اخلاقی و رفتاری مدیر کاروان زیارتی	مدیر کاروان لازم است با داشتن توان برنامه ریزی و مدیریتی، توجه کامل به نیازها و خواسته‌های همه افراد کاروان داشته باشد، و با آگاهی کافی نسبت به برنامه زیارت و موقعیت مزارات، اخلاق نیک و برخورد‌های صمیمی، صبر و حوصله را شعار خود ساخته و بهترین خدمات را ارائه دهد.	مقاله
۷	بایسته‌های اخلاقی و معنوی بانوان در سفرهای زیارتی	بانوان زائر در سفرهای زیارتی، لازم است از بعد فردی به وظایف عبادی، خود سازی، استفاده از فرصت معنوی زیارت و انجام اعمال مستحبی بپردازند و از بعد اجتماعی، رعایت حجاب و عفاف، برخورد‌های متین و اخلاق نیکو، نجابت و حیا، دوری از بازارگردی و رفتارهای ناصحیح، شخصیت خود را نشان دهند. و با حضور به موقع درامکن مقدسه بویژه حرم مطهر ائمه ع، از این سفر معنوی بهره برداری لازم را بنمایند.	مقاله
۸	نقش زیارت در خود شناسی.	زائر به جهت ارتباط روحی با اولیای الهی، در وجود خود احساس کرامت و ارزش می‌نماید، در پرتو این کرامت، او خود را به رشد معنوی و اخلاقی و پاسداری از ارزش‌های خویش ملزم دانسته، سعی می‌کند در خصوص شناخت قابلیت‌های خویش به عنوان زیر بنای تربیت و عامل شکل گیری شخصیت، گام بردارد و خود را از همه لغزش‌ها مصون سازد.	مقاله
۹	راه‌های حفظ دستاوردهای زیارت	زائر، لازم است عوامل مؤثر در ایجاد تحول در زیارت را شناسائی و خود را به آن ملزم بداند مقدمات قبل از سفر و آنچه در حین انجام زیارت از اخلاق و آداب باید رعایت کند و همچنین عوامل مؤثر در حفظ آثار زیارت بعد از بازگشت از سفر مانند دوری از گناه و پایبندی به اخلاق فردی و اخلاق اجتماعی را سرلوحه برنامه‌های خود سازد.	مقاله
۱۰	روان‌شناسی پیاده‌روی اربعین	بررسی ابعاد روان‌شناختی پیاده‌روی اربعین در زمینه‌هایی همچون: انگیزه‌های زائران اربعین و روش‌های اصلاح و تقویت انگیزه‌های آنان، مشکلات روانی و رفتاری موجود در زائران اربعین و روش‌های کاستن از آنها، آثار و نتایج زیارت اربعین بر روان و سلامت روحی زائران، بررسی ویژگی‌های شخصیتی زائران اربعین و... از مباحث مطرح در این طرح می‌باشد.	کتاب
۱۱	جایگاه حرم ائمه (خصوصاً حرم امام حسین علیه السلام) در استجابت دعا	برخی از مکان‌ها به دلیل وجود بنای خاص در آن مانند کعبه، یا دفن یک شخصیت الهی مثل مزار انبیا و حرم ائمه علیهم السلام شرافت پیدا می‌کنند (طیبتهم و طابت الارض التي فيها دفنتم) و به این جهت اعمال انسان در آنها ثواب مضاعف پیدا کرده و دعاها زودتر به اجابت می‌رسد مانند حرم مطهر امام حسین علیه السلام.	مقاله
۱۲	اربعین در قرآن	بر اساس برخی آیات قرآن، انسان در چهل سالگی، به کمال معنوی و رشد عقلی می‌رسد و حقیقت عبودیت را درک می‌کند، از این رو غالب انبیا بویژه حضرت محمد ص در چهل سالگی به رسالت مبعوث شدند، «میقات» موسی ع با پروردگارش در چهل شبانه روز حاصل شد. بدین سان چله‌نشینی برای رسیدن به مقام‌های سلوک و عرفان، یکی از گام‌های مؤثر اهل ریاضت و مراقبت به شمار می‌آید.	مقاله
۱۳	اربعین در روایات	در روایات متعدد برای دستیابی به یک هدف مقدس، انجام عملی با قید چهل شبانه روز یا چهل دفعه به چشم می‌خورد: اگر کسی چهل روز خالصانه برای خدا باشد، خداوند حکمت را از قلبش بر زبان وی جاری می‌کند. سفارش شده است در نماز شب، چهل مؤمن را دعا کنند، مردم همسایگان خود را تا چهل خانه گرامی بدارند. شهادت چهل مؤمن، بر خوبی میت، موجب آمرزش اوست. دعا برای چهل مؤمن پیش از دعا برای خویشتن، موجب استجابت دعا می‌شود. سعادتمند کسی است که تا سن چهل سالگی در اعمال و رفتارشان نشانه‌های صلاح و سداد پیدا شود.	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	قالب
۱۴	تأثیر پیاده‌روی اربعین در جامعه ایران	در مراسم اربعین، عالی‌ترین محسنات اخلاقی و رفتاری، تقوا، فروتنی، گذشت، محبت، اخلاص در همه کارها، کوشا و جدی بودن، داشتن‌اندیشه در عزت و اعتلای مسلمین، روحیه خدمت به مردم، روحیه استکبار ستیزی و احساس مسئولیت در ابعاد مختلف و... در شرکت کنندگان به چشم می‌خورد از این رهگذر، اربعین و راهپیمایی حماسی آن فرصت بسیار ارزشمندی است برای ایجاد تحول و تغییرات مثبت در زندگی همه شرکت کنندگان.	مقاله
۱۵	راه‌های بهره‌برداری معنوی و تربیتی از پیاده‌روی اربعین	سعادت و رستگاری بشر پس از ایمان و پرستش خدای یگانه و... در گرو دو چیز است: یکی دانایی و آگاهی، دیگری دوری از کج روی‌ها و گمراهی‌ها. با توجه به سختی‌های پیاده‌روی اربعین، شرط گام نهادن در این مسیر، آگاهی از رسالت دینی، عمق بخشیدن به باورها، اصلاح نیت و صفای باطن و ایستادگی در برابر هواهای نفسانی و ردایل اخلاقی است.	مقاله
۱۶	بایدهای اخلاقی پیاده‌روی اربعین برای بانوان	سفر زیارتی اربعین و پیاده روی، یک سفر کاملاً معنوی است باید بانوان مسلمان، ضمن عمل به دستورات شرع مقدس در زمینه حجاب و عفاف، و پرهیز از هر گونه رفتار و گفتار دور از شأن، شخصیتی معنوی، متدین، با اخلاق، با حیا، و با متانت را از خود ارائه دهند.	مقاله
۱۷	مدیریت زمان در سفرهای زیارتی	با تقسیم وقت و قرار دادن زمان کافی برای استراحت، عبادت، شرکت در جلسات آموزشی و توجیهی؛ گردش و تفریح و دیگر فعالیت‌های مورد نیاز، می‌توان از سفر زیارتی بهره کافی را برد، باید دانست این سفر توفیقی است که ممکن است به سادگی بدست نیاید، پس باید فرصت کنونی را غنیمت شمرد و از این موقعیت بیشترین بهره معنوی را برد و برخی کاستی‌های گذشته را جبران کرد.	مقاله
۱۸	بایسته‌های اخلاقی و معنوی جوانان در سفرهای زیارتی (کاروانهای دانشجویی و دانش آموزی)	با توجه به فراوانی و گستردگی عوامل لغزش اخلاقی برای جوانان، حضور آنان در زیارت اعتبار مقدس در قالب کاروانهای دانشجویی و ایام ویژه زیارتی مانند اربعین، می‌تواند برای آنان تحول آفرین باشد، فزونی معرفت دینی، احساس آرامش روحی و روانی، تغییر در رویکردهای فردی و اجتماعی به سوی ارزش‌های اخلاقی و ایمانی، کوشش و جدیت در وظایف عمومی و... می‌تواند از دستاوردهای زیارت برای جوانان باشد.	مقاله
۱۹	بایدهای امنیتی پیاده‌روی اربعین	اخذ رواید و انجام تشریفات قانونی سفر، رعایت قوانین کشور میزبان، مراقبت از وسایل شخصی و مدارک هویتی، حرکت از مسیرهای اصلی و تعیین شده برای راهپیمایی، ندادن اطلاعات به افراد غریبه و عدم ارتباط با گروه‌های معاند و استفاده از وسایل نقلیه ایمن و معتبر در جاهایی که نیاز به وسیله است، مراقبت نسبت به افرادی که قصد تجسس و حرکت‌های مشکوک دارند و عدم توجه به شایعات و... برخی از الزامات امنیتی است.	مقاله
۲۰	توصیه‌های اخلاقی معصومین درباره زیارت	غسل زیارت، خواندن دعای مأثور در وقت غسل، پوشیدن جامه‌های پاکیزه، سفید، نو، استفاده از عطر، گفتن تسبیحات، فرستادن صلوات بر پیغمبر و آل او؛ خواندن زیارت‌های مأثور و نماز زیارت، خواندن قرآن و هدیه به روح صاحب آن مرقد شریف و ترک کلام بیهوده و لغو و مخاصمه و مجادله در راه.	مقاله
۲۱	آسیب‌های دولتی شدن پیاده‌روی اربعین	مدیریت دولتی و ورود مستقیم و سیاسی دولت‌ها به موضوع پیاده‌روی اربعین، موجب بی‌توجهی مردم به وظایف دینی خود می‌شود، اجباری بودن تکالیف دینی را در ذهن‌ها تداعی می‌کند اما این امر، به این معنا نیست که نهادهای تصمیم‌گیر و تأثیرگذار برای جهت دادن، و بهره‌برداری صحیح و کامل از این مراسم دست به کار نشوند، می‌توان با میدان دادن صحیح به مردم، ضمن ایجاد رفاه مناسب و متعادل برای زائران، کاستن از هزینه‌های غیر ضرور و صرف برخی از کمک‌ها برای رفاه حال تهیدستان و نیازمندان، بعد مردمی مراسم اربعین را تقویت نمود.	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	قالب
۲۲	وظیفه دولتها در پیادهروی اربعین	تسهیل در انجام روادید ورود و خروج، جلب مشارکت‌های مردمی، به کار گیری ابزارهای رسانه‌ای و تبلیغی، فراهم سازی زیر ساخت‌های جاده ای، ایمن سازی راه ها، فراهم سازی وسایل حمل و نقل عمومی، ایجاد امنیت برای حرکت سواره و پیاده در مسیرهای منتهی به شهرهای زیارتی عتبات. جلوگیری از افراد سودجو در زمینه‌های مختلف برخی از وظایف دولت هاست	مقاله
۲۳	نیازهای فرهنگی زائران در پیادهروی اربعین	ارایه بسته‌های فرهنگی به زائران از مداحی تا پوستر و مطالب و بروشورهای فرهنگی برای تجلی بخشی پیام عاشورا و پخش فیلم‌ها و کلیپ‌های کوتاه در موبک‌ها با زیر نویس هایی به زبان‌های مختلف، همچنین دایر نمودن ایستگاه‌های فرهنگی و ارائه محصولات فرهنگی به زبان‌های زنده دنیا خصوصا عربی و انگلیسی و اردو و... در باره معرفی فرهنگ غنی اهل بیت، ارائه سبک زندگی معنوی و اخلاقی، فرهنگ ایثار، فداکاری، مقاومت از جنس عاشورایی در جهت دین مداری و مقابله با سلطه و ستم مستکبران.	مقاله
۲۴	شیوه‌های نوپدید در بهره‌گیری از فرصت پیادهروی اربعین	استفاده از شیوه‌های امروزی به ویژه فضای مجازی (کانال‌های تلگرامی و امثال آن، اینستاگرام، شبکه‌های ماهواره‌ای...)، انتشار کتاب‌ها و مقالات، بروشورها و... به صورت الکترونیکی می‌توانند نقش مهمی در بهره‌گیری مناسب از فرصت پیادهروی اربعین داشته باشند.	پایان نامه
۲۵	راهکارهای بهره‌گیری از موبک‌های اربعین در مسائل فرهنگی و اجتماعی	کارکرد موبک‌های اربعین بیشتر در زمینه تغذیه زائران می‌باشد در حالی که می‌توان از موبک‌ها در جهت ترویج فرهنگ اهل بیت استفاده کرد. همانطور که در بعضی از موبک‌ها جلسات سخنرانی و اجتماعات چند صد نفره برگزار می‌شود. باید این شیوه و راه‌های مشابه فرهنگی در موبک‌ها بیشتر شود تا این ذهنیت که موبک‌ها فقط برای بر طرف کردن نیازهای مادی زائران است از بین برود.	مقاله
۲۶	زیارت در ادب فارسی (با رویکرد اخلاقی)	تاکنون در باره ارزش معنوی و فوائد زیارت حضرات معصومین کتاب‌های بسیاری به صورت نظم و نثر نگارش یافته که در این میان سروده‌های شعری دلسوخته اهل بیت ع بسیار چشمگیر است. شاعرانی که اقدام به سرودن شعر آیینی کرده‌اند، غالبا بر تبیین شخصیت آن بزرگواران، مقام والا نزد پروردگار، همچنین موقعیت اجتماعی و محبوب القلوب بودن در عین مظلومیت تأکید کرده و اهمیت و جایگاه زیارت و نقش معنوی آن را نیز به نظم کشیده‌اند.	مقاله
۲۷	موانع قبولی زیارت از دیدگاه قرآن و عترت	زیارت یک عمل مستحبی است که باید طبق دستور العمل ارائه شده از سوی خود معصومان (علیهم السلام) انجام شود و دارای شرایط و ضوابطی است که در بخش آداب زیارت به آنها اشاره شده است که اگر آنها رعایت نشود این عمل مستحبی ارزش خود را از دست خواهد داد از جمله اینکه باید از غلو در عقیده به مقام مزور و بدعت‌گذاری پرهیز کند و از معرفت و بصیرت کافی به مقام مزور برخوردار باشد و به حلال بودن هزینه‌ها، ادای حق الله و حق الناس توجه نماید و از آلودگی به گناه و ریا و... پرهیز کند.	کتاب
۲۸	دوستی اهل بیت (علیهم السلام) محور وحدت مردم عراق و ایران	اهل بیت (علیهم السلام) در کنار قرآن، مهمترین یادگار پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) است، احترام و محبت خاندان نبوت، موضوعی است که مورد پذیرش همه فرق مسلمین است. بدین جهت می‌تواند زمینه ساز رفع کدورت‌ها و بهم پیوستن صفوف مسلمانان شود و دسیسه‌های دشمنان اختلاف افکن را ناکام بگذارد.	کتاب
۲۹	نقش زیارت اربعین در فرهنگ سازی ایثار و خدمت رسانی به دیگران	در مراسم اربعین که یک همایش جهانی است جلوه‌های کم نظیری از سخاوت، ایثار و گذشت به چشم می‌خورد. موبک داران از کشورهای مختلف خصوصا ایران سخاوتمندانه به زائران اطعام می‌کنند و انواع کمک رسانی در زمینه‌های مختلف را دارند در این میان مهمان نوازی مردم مسلمان عراق بسیار چشمگیر و مثال زدنی است. بسیاری از موبک داران در طول دو ماه هر چه دارند در طبق اخلاص گذاشته و از زائران پذیرایی می‌کنند. همه اینها از عشق به دین و اهل بیت پیامبر خصوصا حضرت امام حسین ع سرچشمه گرفته است.	کتاب

ردیف	موضوع	توضیحات	قالب
۳۰	آثار تربیتی عزاداری اهل بیت (علیهم السلام)	عزاداری، ابراز غم و اندوه نسبت به مصائب خاندان پیامبر است که باید با در نظر گرفتن همه حساسیت‌های فرهنگی و اجتماعی و به صورت صحیح انجام شود. پیام آن به عزاداران و کسانی که شاهد آن هستند، تأثیر پذیری از خط مشی فردی و اجتماعی و تأسی به سیره حضرات معصومین در ابعاد مختلف و اعلام وفاداری به مرام و مسلک آن بزرگواران است. این عمل تأثیر بسیاری در کنترل غرائز، جلوگیری از گناه، روی آوردن به عبادت، بهبود اخلاق فردی و اجتماعی دارد	پایان نامه
۳۱	آسیب شناسی زیارت	زیارت مراقد اولیای الهی، در کنار آثار و نتایج مثبت، ممکن است به آسیب‌ها و مشکلاتی دچار شود که مانع از تحقق آثار مثبت آن گردد. از این رو، لازم است آسیب‌شناسی شود و مشکلات و ایرادهای آن گرفته شود. برخی از آسیب‌هایی که ممکن است بر زیارت عارض شود عبارتند از: ریا و خودنمایی و شهرت‌طلبی، تبدیل شدن سفر زیارتی به تفریح، اسراف و تبذیر در امور زیارت، رفتارهای خرافی و دون شأن زیارت (سینه‌خیز رفتن، سخنان باطل گفتن...) ارتکاب گناه در طول سفر زیارتی و...	پایان نامه
۳۲	مؤلفه‌های زیارت صحیح	زیارت آنگاه از لحاظ معنوی اثربخش است که صحیح انجام گیرد. بخشی از مسائل در این زمینه، به فقه مربوط می‌شود (که در اینجا مورد نظر نیست)، و بخشی دیگر، به اخلاق برمی‌گردد. بنابراین منظور این است که یک زیارت صحیح، از لحاظ اخلاقی از چه مؤلفه‌هایی تشکیل شده است؟ برخی از این مؤلفه‌ها عبارتند از: زیارت با اعتقادات درست و کامل، اخلاص، حضور قلب و توجه، زیارت به قصد زیارت نه به قصد گرفتن حاجات دنیوی...	مقاله
۳۳	رابطه زیارت و معادباوری (نقش معادباوری در ارتقای ارزش زیارت)	آگاهی زائر از نقش زیارت بر سرنوشت ابدی او، نقش معادباوری در بها دادن بیشتر به زیارت، نقش معادباوری در کم‌ارزش دیدن دنیا و بالا بردن سطح درخواست‌ها در هنگام زیارت، نقش معادباوری در توبه و استغفار در مراقد مطهر...	مقاله
۳۴	شناخت اسرار زیارت و نقش آن در زندگی انسان	آشنائی با اسرار زیارت نقش زیادی در زیارت با معرفت و تحول در روح و روان انسان دارد. اسرار زیارت انسان را با زیارت واقعی و آثار مادی و معنوی آن آشنا می‌کند و آثار زیارت را در زندگی ماندگار می‌کند.	مقاله
۳۵	تعظیم شعائر در زیارت (شیوه‌ها و اهداف...)	به طور کلی هر چیزی که نشانه و علامت خداوند باشد و انسان را به یاد خدا بیندازد، از شعائر الهی است و لازم است مورد تعظیم و تکریم قرار گیرد. زیارت مراقد مطهر اولیای الهی، خود یکی از مصادیق مهم تعظیم شعائر الهی است. بحث درباره اهمیت تعظیم شعائر الهی در زیارت، شیوه و چگونگی تعظیم شعائر در زیارت، آثار و نتایج تعظیم شعائر در زیارت، از مسائل مهمی است که لازم است مورد بررسی قرار گیرد.	پایان‌نامه
۳۶	یاد خدا در اماکن زیارتی	زیارت خود، یاد خداست، و توجه به ذات ربوبی و ذکر قلبی و لفظی خداوند، از امور مهم در زیارت است که به زیارت قوام می‌بخشد. در عین حال، بحث از اینکه چگونه در مدت حضور در اماکن زیارتی، خدا را یاد کنیم، از یاد او غافل نشویم، و نیز بررسی آثار و نتایج یاد خدا در مکان‌های زیارتی، همچنین عوامل زمینه‌ساز یاد خدا در آن اماکن مقدس، مورد بحث این نوشتار می‌باشد.	مقاله
۳۷	انس با قرآن و تلاوت آن در اماکن زیارتی	بحث از لزوم توجه به قرآن در همه مکان‌ها از جمله در اماکن زیارتی، آثار و نتایج انس با قرآن در اماکن زیارتی و نقش آن در تقویت آثار مثبت زیارت، و سوره‌ها و آیاتی که قرائت آنها در اماکن زیارتی بیشتر مناسب است، از مسائلی است که لازم است مورد بحث قرار گیرد.	مقاله
۳۸	خلوت‌گزینی و مناجات با خداوند در مکان‌های زیارتی	جایگاه زیارت در فراهم کردن موقعیت ارتباط خاص با خدا، لزوم بهره‌گیری از موقعیت زیارت برای ارتباط با خدا، چگونگی ارتباط با خدا و مناجات با او در آن مکان‌های مقدس، از مباحث مطرح در این نوشتار خواهد بود.	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	قالب
۳۹	آداب حضور در اماکن زیارتی	۱. اهمیت آداب زیارت در افزایش بهره‌مندی زائران، ۲. برخی از آداب زیارت: غسل زیارت، وضو، خواندن اذن دخول، ۳. توضیح مختصر درباره اسرار و معارف موجود در آداب زیارت	پایاننامه
۴۰	عرضه دین و عقیده به محضر اهل بیت (علیهم‌السلام) در زیارتنامه‌ها	۱. عرضه دین و عقیده به محضر معصومین، ۲. زیارتنامه‌های مشتمل بر عرضه دین و عقیده به معصومین، ۳. تأثیر عرضه دین و عقیده به محضر معصومین در تثبیت و تحکیم عقاید دینی زائران...	مقاله
۴۱	نقش زیارت، در معرفت افزائی	مطالبی از قبیل: ۱. راه‌های کسب معرفت (علم برخاسته از مطالعه، علم برخاسته از اشراق و الهام...)، ۲. جایگاه معصومین در نزد خدا و ولایت تکوینی آنان، ۳. زیارت ارتباط حضوری با معصومین، ۴. زیارت، قرار گرفتن در پرتو الطاف بی‌کران معصومین، ۵. محتوای معرفت کسب‌شده از طریق زیارت...	پایاننامه
۴۲	نگرشی بر جایگاه زیارت امام حسین (علیه‌السلام) در روایات	۱. اهمیت زیارت امام حسین (علیه‌السلام)، ۲. فضیلت زیارت امام حسین (علیه‌السلام)، ۳. آثار و نتایج دنیوی و اخروی زیارت امام حسین (علیه‌السلام)، ۴. عواقب ترک زیارت امام حسین (علیه‌السلام)، ۵. چگونگی زیارت امام حسین (علیه‌السلام).	پایاننامه
۴۳	زیارت عامل تقرب به خداوند	زیارت مرقاد مطهر معصومین (علیهم‌السلام)، عبادتی بزرگ است و پاداش عظیمی از سوی خدا در پی دارد. از جمله آثار مهم آن، تقرب به خداوند است. بحث از ۱. راه‌های تأثیرگذاری زیارت بر تقرب زائر به خدا، ۲. شیوه‌های تقویت این تأثیر و راه‌های جلوگیری از موانع آن، از مباحثی است که لازم است مورد بحث و بررسی قرار گیرد.	مقاله
۴۴	ضرورت حفظ حیا و عفاف در سفرهای زیارتی	زیارت امری ارزشمند و مورد توصیه بزرگان دین اسلام بوده است اما حفظ ارزش‌هایی که نسبت به زیارت از اهمیت بالاتر و والی تری دارند نباید فدای این امر مستحب شوند. باید زیارت همراه با حفظ ارزش‌هایی مانند عفاف و حجاب باشد. به بیان دیگر زیارت مستحب و حفظ حیا و عفاف واجب است. هیچ کس حق ندارد برای رسیدن به یک امر مستحبی، واجبی را قربانی و نسبت به حفظ آن بی تفاوت باشد.	مقاله
۴۵	زیارت در سیره اهل بیت (علیهم‌السلام) و صحابه با رویکرد نقد و هابیت	اهل بیت (علیهم‌السلام) در کنار توصیه به زیارت معصومین، خود نیز اقدام به این کار می‌کردند. بحث از شیوه عملی زیارت توسط ایشان می‌تواند بسیاری از آداب زیارت و روش درست و دقیق آن را به ما بنمایاند و شیوه بهره‌مندی هر چه بیشتر از این عمل را در اختیار زائران قرار دهد. ۱. شیوه حرکت به سوی مرقد مطهر، چگونگی ورود به آن مکان، ۲. شیوه ایستادن در کنار مرقد و سلام گفتن به مزور و... از مسائلی هستند که می‌توان در این موضوع به آنها پرداخت.	پایان نامه
۴۶	زیارت در نگاه علمای فریقین	۱. توصیه علما به زیارت رسول خدا ص و اصحاب برگزیده و خاندان پاک ایشان ۲. اهتمام علما به زیارت در زندگی عملی خود ۳. شیوه عمل آنان در طول سفر زیارتی، ۴. چگونگی انجام زیارت توسط علما... از مباحث مطرح در این موضوع است. از این‌رو، مطالعه سیره ایشان در زیارت، گذشته از شناخت آنان، ما را با روش‌های بهره‌مندی حداکثری از زیارت آشنا می‌کند.	مقاله
۴۷	عرفان شیعی در زیارتنامه‌های مأمور اهل بیت (علیهم‌السلام)	زیارتنامه‌های اهل بیت (علیهم‌السلام)، صرفاً سلام به ایشان نیست. زیارتنامه‌ها حاوی معارف بلندی در زمینه‌های متعددی می‌باشند. از این‌رو، مباحثی همچون: ۱. اهل بیت (علیهم‌السلام) سرچشمه اخلاق و عرفان ناب، ۲. زیارتنامه‌ها، حاوی آموزه‌های اعتقادی، اخلاقی، عرفانی... ۳. نکات اخلاقی و عرفانی مطرح در زیارتنامه‌ها، در این طرح قابل بحث می‌باشند.	کتاب

ردیف	موضوع	توضیحات	قالب
۴۸	اسرار عرفانی زیارت معصومین علیهم السلام	زیارت معصومین علیهم السلام ، فقط در جهت اجر و ثواب اخروی نیست. این عمل، در کنار اجر و ثواب اخروی یا برآورده شدن حاجات، نقش مهمی در سیر و سلوک عرفانی و نزدیکی به خدا ایفا می‌کند: ۱. معصومین علیهم السلام منابع و هدایتگران به سوی عرفان اسلامی ناب، ۲. زیارت معصومین مسیر قرب الهی، ۳. زیارت معصومین راهنمای افراد در سیر تکامل معنوی، ۴. زیارت معصومین، حرکت در مراحل سیر عرفانی...	پایان نامه
۴۹	اخلاق اجتماعی در سفرهای زیارتی	سفرهای زیارتی معمولاً به صورت دسته‌جمعی و گروهی انجام می‌گیرند. گذشته از آن که افراد در طول سفر، با انسان‌های دیگر برخورد می‌کنند. در این حالت، لزوم رعایت اخلاق اجتماعی موضوعیت می‌یابد. برخی از صفات اخلاقی مربوط به اجتماع از قبیل: مدارا، گذشت، تواضع، کمک و همیاری، سخاوت و... در این موضوع مورد بحث قرار می‌گیرند.	مقاله
۵۰	راهکارهای اصلاح انگیزه در زیارت	زائران زیارتگاه‌های مقدس، همگی از یک میزان انگیزه و اشتیاق برای این عمل برخوردار نیستند. انگیزه برخی بسیار بالاست و انگیزه برخی دیگر، پایین است. برخی به دلیل عشق و علاقه شدید به معصومین به زیارت می‌روند و برخی تحت تأثیر جو ایجاد شده، اقدام به این کار می‌کنند. لذا لازم است انگیزه آنان تقویت شود تا بهره لازم را از زیارت ببرند.	مقاله
۵۱	معارف اخلاقی زیارتنامه‌های اهل بیت علیهم السلام	زیارتنامه‌های معصومین ع مشحون از معارف اخلاقی است که زائر با خواندن این زیارتنامه‌ها باید خود را به این معارف اخلاقی مزین کند. گذشت، ایثار، ظلم ستیزی، حسن خلق و... نمونه‌های از مباحث اخلاقی در زیارتنامه‌ها هستند.	مقاله
۵۲	راهکارهای حفظ دستاوردهای معنوی زیارت اهل بیت علیهم السلام	عناوینی مانند: ۱. نگاهی به دستاوردهای معنوی زیارت اهل بیت علیهم السلام ، ۲. رعایت اخلاق ۳. عبادت و یاد خدا، ۴. رعایت دستورات دینی در سطح فردی و اجتماعی...	کتاب

نظامنامه موضوعات مجله فرهنگ زیارت

موضوعات اخلاق و اسرار

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۱	آسیب‌های راه‌یافته به زیارت	آسیب‌هایی از قبیل خواندن زیارت‌نامه‌های جعلی، سجده برای مزور، و برخی از خرافات مورد بررسی قرار می‌گیرند	علمی - تخصصی	مقاله
۲	شرایط بهره‌مندی حداکثری از زیارت	مواردی از قبیل افزایش معرفت به مزور، رعایت ادب، و حضور قلب زمینه بهره‌مندی هرچه بیشتر از زیارت را فراهم می‌کنند	علمی - تخصصی	مقاله
۳	سیما یا ویژگی‌های اخلاقی اهل بیت (علیهم‌السلام) در زیارت‌نامه‌ها	زیارت‌نامه‌ها چه ویژگی‌های اخلاقی برای اهل بیت ترسیم می‌کنند؟ نقش زیارت‌نامه‌ها در معرفی صحیح اهل بیت (علیهم‌السلام)	علمی - تخصصی	مقاله
۴	نمودهای عملی محبت اهل بیت (علیهم‌السلام)	نمودهای عملی محبت به اهل بیت (علیهم‌السلام) چیست؟ چگونه می‌توان این نمودها را ایجاد کرد؟ اهمیت این نمودها چیست؟	علمی - تخصصی	مقاله
۵	زیارت مساجد	مساجد به عنوان خانه‌های خدا، به حضور در مساجد، آباد کردن، زیارت آنها و آثار آنها	علمی - تخصصی	مقاله
۶	سندشناسی زیارت‌نامه‌های مشهور، اهمیت و محتوای آنها	بررسی سندی زیارت‌نامه‌های عام و خاص و بررسی محورهای این زیارت‌نامه‌ها	علمی - تخصصی	مقاله
۷	شیوه‌های ترغیب به زیارت امام حسین (علیه‌السلام) توسط اهل بیت (علیهم‌السلام)	آیا معصومین مردم را به زیارت امام حسین (علیه‌السلام) ترغیب می‌کردند؟ از چه شیوه‌هایی بهره می‌بردند؟ فلسفه این ترغیب‌ها چیست؟	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۸	عزاداری؛ غلبه عقل و منطق یا شور و احساس	آیا در عزاداری باید عقل حاکم باشد یا شور و احساس؟ جایگاه هر یک از این دو در سلامت عزاداری کجاست؟	علمی - تخصصی	مقاله
۹	مراتب معرفت در زیارت	ارزش زیارت اهل بیت (علیهم السلام) بر اساس معرفت به آنان است، نقش معرفت در مراتب زیارت و آثار زیارت با معرفت	علمی - تخصصی	مقاله
۱۰	زیارت در سیره پیامبر (صلی الله علیه و آله) و تابعین	آیا زیارت در سیره صحابه و تابعین جایز است؟ چقدر به زیارت رسول خدا و قیور اصحاب پیامبر (علیهم السلام) اهمیت می‌دادند؟ و...	علمی - تخصصی	مقاله
۱۱	نقش حرم‌های معصومین در استجابت دعا و قبول توبه	حرم معصومین (علیهم السلام) محل حضور فرشتگان، محل شستشوی درون است. دعا زودتر به اجابت می‌رسد	علمی - تخصصی	مقاله
۱۲	آثار دعا در بهداشت روان	دعا موجب آرامش روان، کاهش تنیدگی، و تخلیه هیجانی و اعتماد نسبت به یاری خدا ایجاد می‌کند	علمی - تخصصی	مقاله
۱۳	آثار زیارت در بهداشت روان	زیارت می‌تواند باعث بهداشت روان شود و آثاری از قبیل آرامش روح و کاهش تنیدگی به دنبال داشته باشد	علمی - تخصصی	مقاله
۱۴	آداب زیارت	آداب زیارت چیست؟ نقش رعایت آداب زیارت در قبول زیارت چیست؟	علمی - تخصصی	مقاله
۱۵	تربیت عاطفی زیارت	یکی از ابعاد انسان، بعد عاطفی اوست. بررسی نقش زیارت در ارتقای بعد عاطفی زائر، نقش زیارت در رقت قلب	علمی - تخصصی	مقاله
۱۶	تربیت اخلاقی زیارت	یکی از نتایج زیارت، تأثیر آن در اخلاق زائران است. و این، به عنوان تربیت اخلاقی زیارت اهل بیت (علیهم السلام) مورد مطالعه قرار می‌گیرد	علمی - تخصصی	مقاله
۱۷	تربیت اعتقادی زیارت	اولویت مسائل اعتقادی در زیارتنامه‌ها، نقش زیارت در تقویت باورهای دینی زائران	علمی - تخصصی	مقاله
۱۸	مراتب معرفت در عزاداری	ارزش عزاداری اهل بیت بر اساس معرفت به آنان است، نقش معرفت در مراتب عزاداری و آثار عزاداری با معرفت	علمی - تخصصی	مقاله
۱۹	مفهوم‌شناسی زیارت	زیارت در لغت و اصطلاح، از نگاه روایات، فقه، فلسفه زیارت، ارکان زیارت و دیگر مباحث مرتبط با آن	علمی - تخصصی	مقاله
۲۰	پیشینه زیارت در منابع دینی	زیارت از دیدگاه ادیان آسمانی، زیارت از دیدگاه اسلام و مذاهب مختلف اسلامی و...	علمی - تخصصی	مقاله
۲۱	فلسفه دعا و نیایش	اهمیت دعا و نیایش، نقش دعا در مقدرات هستی، نقش دعا در آرامش روانی، آداب دعا و عوامل قبولی دعا و...	علمی - تخصصی	مقاله
۲۲	زیارت در ادبیات فارسی	بررسی اشعار شعراء در باره اهمیت، جایگاه، نقش تربیتی زیارت در قصیده‌ها و غزل‌ها	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۲۳	آموزه‌های اخلاق اجتماعی در زیارت	آداب اخلاق اجتماعی زیارت، اهمیت اخلاق اجتماعی، آثار رعایت اخلاق اجتماعی در بهره‌گیری از زیارت	علمی - تخصصی	مقاله
۲۴	بررسی روایات وارده در زیارت هر یک از معصومین و تحلیل آنها	اهمیت روایات زیارات، بررسی سندی، محتوای زیارات و پاداش زیارت هر یک از معصومین علیهم‌السلام	علمی - تخصصی	مقاله
۲۵	زیارت عاشورا و برکات آن	سند زیارت عاشورا، محتوا، آثار و شرح‌های تألیف شده	علمی - تخصصی	مقاله
۲۶	زیارت جامعه و برکات آن	سند زیارت جامعه، محتوا و محورهای این زیارت، آثار و شرح‌های تألیف شده	علمی - تخصصی	مقاله
۲۷	کرامات مزارات	کرامات صادره از معصومین علیهم‌السلام ، اعتبار این کرامات، اهمیت کرامات در تقویت ایمان مردم، آثار کرامات و...	علمی - تخصصی	مقاله
۲۸	زیارت در سیره معصومین علیهم‌السلام :	آیا معصومین به زیارت می‌رفتند، اگر می‌رفتند نحوه انجام زیارت در سیره آن بزرگواران چگونه بوده است؟	علمی - تخصصی	مقاله
۲۹	اصول اعتقادات در زیارتنامه‌ها	جایگاه اصول اعتقادی مانند توحید، عدل، ولایت اهل بیت در زیارتنامه‌ها، اهمیت باور به این اصول در زیارت با معرفت	علمی - تخصصی	مقاله
۳۰	نقش زیارت در تعمیق باورها	چرا به زیارت توصیه شده؟ نقش سفرهای زیارتی در تعمیق باورهای دینی مردم چیست؟	علمی - تخصصی	مقاله
۳۱	شیوه زیارت از دیدگاه معصومین علیهم‌السلام	بهترین راه شناخت زیارت صحیح توجه به سیره خود معصومین علیهم‌السلام است تا از افراط و تفریط جلوگیری شود	علمی - تخصصی	مقاله
۳۲	عرفان به حق اهل بیت علیهم‌السلام یا زیارت با معرفت	نقش معرفت به اهل بیت در زیارت، تأثیر متقابل زیارت در ایجاد معرفت	علمی - تخصصی	مقاله
۳۳	بیان ظلم به اهل بیت علیهم‌السلام در زیارتنامه‌ها	مظلومیت اهل بیت علیهم‌السلام در زیارتنامه‌ها، انواع ظلم‌های به اهل بیت علیهم‌السلام ، مصادیق ظلم‌ها	علمی - تخصصی	مقاله
۳۴	زیارت در سیره مسلمین	آیا مسلمانان پیوسته به زیارت قبور مؤمنین و ارحام خود می‌رفتند؟ آیا قبل از ظهور وهابیت مسلمانان یکدیگر را به خاطر زیارت متهم به کفر و شرک می‌کردند؟ در طول تاریخ اسلام بر خورد مسلمانان با اهل قبور چگونه بوده؟	علمی - تخصصی	مقاله
۳۵	شرایط بهره‌مندی حداکثری از زیارت	رعایت شرایط و بعضی از امور، بهره‌مندی از زیارت را به حد اکثری رساند. مانند: افزایش معرفت به مزور، رعایت ادب، حضور قلب، و...	علمی - تخصصی	مقاله

موضوعات تاریخ و سیره

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۱	زیارت در ادیان قبل از اسلام	بررسی آیین زیارت در ادیان الهی دیگر	علمی - تخصصی	مقاله
۲	مزارهای مقدس مسیحیان در عراق	معرفی مزور و تاریخ مزارهای مقدس پیروان مسیحیت	علمی - تخصصی	مقاله
۳	انبیاء مدفون در عراق	معرفی پیامبران و تاریخچه مزارات در عراق	علمی - تخصصی	مقاله
۴	مزارهای مقدس یهودیان در عراق	معرفی مزارات و تاریخ زیارتگاههای مقدس پیروان یهودیت	علمی - تخصصی	مقاله
۵	زیارت دانیال نبی	معرفی حضرت دانیال و زیارتگاههای منسوب به وی و تاریخچه آن	علمی - تخصصی	مقاله
۶	حنفیان و زیارت اولیاء	معرفی اجمالی ویژگیهای مذهب حنفی و نگاه فقهی آن به مسئله زیارت و زیارت در سیره بزرگان این مذهب	علمی - تخصصی	مقاله
۷	مالکیان و زیارت اولیاء	معرفی اجمالی ویژگیهای مذهب مالکی و نگاه فقهی آن به مسئله زیارت و زیارت در سیره بزرگان این مذهب	علمی - تخصصی	مقاله
۸	شافعیان و زیارت اولیاء	معرفی اجمالی ویژگیهای مذهب شافعی و نگاه فقهی آن به مسئله زیارت و زیارت در سیره بزرگان این مذهب	علمی - تخصصی	مقاله
۹	حنبلیان و زیارت اولیاء	معرفی اجمالی ویژگیهای مذهب حنبلی و نگاه فقهی آن به مسئله زیارت و زیارت در سیره بزرگان این مذهب	علمی - تخصصی	مقاله
۱۰	مزارات اولیاء در بصره	معرفی مزارات معروف در بصره و مزورهای آن	علمی - تخصصی	مقاله
۱۱	مزارات اولیاء در حله	معرفی مزارات معروف در حله و مزورهای آن	علمی - تخصصی	مقاله
۱۲	خدمات مزیدیان به حوزه علمیه در حله	معرفی تاریخچه دولت مزیدیان و حله و حوزه علمیه آن و مناسبات آن دو	علمی - تخصصی	مقاله
۱۳	دولت آل بویه و حرم حسینی	بررسی خدمات دولت آل بویه در حرم حسینی	علمی - تخصصی	مقاله
۱۴	دولت آل بویه و حرم علوی	بررسی خدمات دولت آل بویه در حرم علوی	علمی - تخصصی	مقاله
۱۵	دولت صفویه و عتبات عالیات	بررسی خدمات دولت صفویه در عتبات عالیات	علمی - تخصصی	مقاله
۱۶	دولت افشاریه و عتبات عالیات	بررسی خدمات دولت افشاریه در عتبات عالیات	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۱۷	دولت قاجاریه و عتبات عالیات	بررسی خدمات دولت قاجاریه در عتبات عالیات	علمی - تخصصی	مقاله
۱۸	دولت پهلوی و عتبات عالیات	بررسی خدمات تجار و بازرگانان در دوره پهلوی در عتبات عالیات	علمی - تخصصی	مقاله
۱۹	دولت جمهوری اسلامی و عتبات عالیات	بررسی خدمات گسترده دولت جمهوری اسلامی در عتبات	علمی - تخصصی	مقاله
۲۰	زیارت در سیره رسول الله ۹	زیارت در زندگی و کلام رسول الله ۹	علمی - تخصصی	مقاله
۲۱	زیارت در سیره امام علی ۱۱	زیارت در زندگی و کلام امیرمؤمنان ۱۱	علمی - تخصصی	مقاله
۲۲	زیارت در سیره معصومان ۱۲	زیارت در زندگی و کلام معصومان ۱۲	علمی - تخصصی	مقاله
۲۳	تبرک در نگاه اهل سنت	تبرک از نگاه فقهی و کلامی مذاهب اهل سنت و در سیره بزرگان آن	علمی - تخصصی	مقاله
۲۴	نگاهی به مشهد النذور در بغداد	معرفی تاریخچه مشهد النذور	علمی - تخصصی	مقاله
۲۵	کانون‌های زیارت در عراق	معرفی کانون‌های مهم زیارت در عراق و مقایسه ویژگی‌های آن با یکدیگر و آسیب‌ها و فرصت‌های هر کدام	علمی - تخصصی	مقاله
۲۶	اندیشوران مدفون در حرم حسینی	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد	علمی - تخصصی	مقاله
۲۷	اندیشوران مدفون در حرم علوی	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد	علمی - تخصصی	مقاله
۲۸	عالمان مدفون در سامرا	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد	علمی - تخصصی	مقاله
۲۹	اندیشوران مدفون در کاظمین	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد	علمی - تخصصی	مقاله
۳۰	مدارس علمیه در کربلا	معرفی مدارس و بانیان و تاریخچه و افراد برجسته و وضعیت فعلی مدارس علمیه کربلا	علمی - تخصصی	مقاله
۳۱	سفرنامه‌ها درباره کربلا	معرفی و تحلیل سفرنامه نویسان و سفرنامه‌های معروف کربلای معلا	علمی - تخصصی	مقاله
۳۲	حیات علمی علماء ایرانی ساکن در عتبات عالیات	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد	علمی - تخصصی	مقاله
۳۳	سوگواری امام حسین ۱۱ در عصر دولت‌های شیعی در عراق	بررسی تاریخچه، چگونگی و پیامدهای این سوگواری در دوره‌های مختلف عراق	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۳۴	وقف نامه‌های عزاداری	معرفی و تحلیل وقف نامه‌های اعصار مختلف برای عزاداری	علمی - تخصصی	مقاله
۳۵	نذورات عزاداری	معرفی و تحلیل برخی از نذورات اعصار مختلف برای عزاداری امام حسین (ع)	علمی - تخصصی	مقاله
۳۶	آثار و برکات دنیوی زیارت	جمع آوری و دسته بندی آثار مختلف دنیوی که درباره زیارت در روایات آمده	علمی - تخصصی	مقاله
۳۷	آثار و برکات اخروی زیارت	جمع آوری و تحلیل آثار مختلف معنوی و اخروی زیارت در روایات	علمی - تخصصی	مقاله
۳۸	آثار اجتماعی اعتقاد به زیارت	بررسی آثار جامعه شناختی اعتقاد به زیارت در فرد و جامعه	علمی - تخصصی	مقاله
۳۹	محدودیت‌ها برای زیارت امام حسین (ع) در عصر عثمانی	معرفی دوره‌های مختلف عثمانی و جایگاه عراق و کربلا در آن و محدودیت‌ها و سختی‌ها و قوانین وضع شده توسط دولت عثمانی برای آن	علمی - تخصصی	مقاله
۴۰	کتاب‌شناسی فرهنگ زیارت	معرفی موضوعی کتاب‌های مختلفی که درباره زیارت به زبان‌های مختلف نگاشته شده است	علمی - تخصصی	مقاله
۴۱	راهکارهای مقابله با خرافات در عزاداری	معرفی خرافات در عزاداری‌ها و عوامل گسترش آن و ارایه راهکارهای مختلف برای مقابله با آن	علمی - تخصصی	مقاله
۴۲	خدمات و نقش بنی اسد در کربلا	معرفی بنی اسد و شخصیت‌های برجسته و روابطشان با اهل بیت (ع) و دشمنانشان در طول تاریخ	علمی - تخصصی	مقاله
۴۳	پیامدهای گردشگری در عتبات عالیات	بررسی آسیب‌های گردشگری و سفرهای زیارتی در موسسه‌های مختلف در شهرهای مختلف عراق	علمی - تخصصی	مقاله
۴۴	نقش زوار در توسعه عتبات عالیات	بررسی کارکردهای مثبت حضور زائران در عتبات در موسسه‌های مختلف	علمی - تخصصی	مقاله
۴۵	راهکارهای توسعه فرهنگ زیارت	بررسی و ارایه پیشنهادات مناسب برای گسترش زیارت روی و بهره مندی پایدار از زیارت و دوری از آسیب‌های آن	علمی - تخصصی	مقاله
۴۶	زیارت در کتب شیعه	تحلیل مفهومی و کارکردهای مختلف زیارت و مقایسه متون مختلف زیارات هر معصوم در کتب و منابع شیعی	علمی - تخصصی	مقاله
۴۷	نقش زیارت در گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی	بررسی و تحلیل و تبیین تاثیر زیارت در گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی	علمی - تخصصی	مقاله
۴۸	نقش زیارت در تفاهم میان اقوام و ملت‌ها	بررسی و تحلیل و تبیین تاثیر زیارت در تفاهم میان اقوام و ملت‌ها	علمی - تخصصی	مقاله
۴۹	عزاداری‌های خونین در عراق	معرفی و تحلیل عزاداری‌های خونین در عراق در دوره‌های مختلف (هر دوره یک مقاله می‌شود)	علمی - تخصصی	مقاله
۵۰	علل هجوم وهابيون به عتبات عالیات	تحلیلی بر موقعیت و جایگاه وهابیان و برشمردن علل حمله آنان به عتبات با ارایه ادله و مدارک	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۵۱	علل ناکامی آل سعود در حمله به نجف	تحلیلی بر موقعیت و جایگاه وهابیان و برشمردن علل ناکامی آنان در حمله به نجف اشرف با ارایه ادله و مدارک	علمی - تخصصی	مقاله
۵۲	حایر حسینی در گذر تاریخ	سیر تحول و تطور حائر حسینی	علمی - تخصصی	مقاله
۵۳	نقش نخعیان در خلافت امام علی (ع)	معرفی قبیله نخع. افراد برجسته آن ونقششان در خلافت امام علی با بیان ویژگی‌های عصر امام علی (ع)	علمی - تخصصی	مقاله
۵۴	مساجد تاریخی در عراق	معرفی تاریخچه مساجد مهم و تاریخی عراق، بازسازی‌ها و مرمت‌ها، حوادث مهم، بانیان و...	علمی - تخصصی	مقاله
۵۵	خاندان‌های علمی در عتبات عالیات	معرفی زندگینامه و تبار و افراد مهم و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این خاندان	علمی - تخصصی	مقاله
۵۶	دولت‌های ترک تبار و عتبات عالیات		علمی - تخصصی	مقاله
۵۷	صاحب منصبان ایرانی در عتبات عالیات	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد	علمی - تخصصی	مقاله
۵۸	شناخت معصومان و امامزادگان بزرگ و ابعاد مختلف زندگی، مبارزه و شهادت آنان.		علمی - تخصصی	مقاله
۵۹	تاریخ کاروان‌های زیارتی	معرفی مسیرهای معروف کاروان‌های زیارتی، آذوقه‌ها، مخارج، سالار کاروان‌ها، خطرات و خاطرات	علمی - تخصصی	مقاله
۶۰	نقد و بررسی زیارت‌های مهم مانند زیارت شاه عباس	معرفی شاه عباس و دوره او و تأثیر مشکلات اقتصادی و سیاسی و روابط صفویه و عثمانیان بر این امر، واکنش عوام و خواص به آن	علمی - تخصصی	مقاله
۶۱	مقایسه متون زیارت‌های مختلف و متعدد ائمه	مفاهیم و پیام‌ها، سبک‌ها، نقاط افتراق و اشتراک	علمی - تخصصی	مقاله
۶۲	محتوا و تحلیل زیارات از دور و نزدیک	مفاهیم و پیام‌ها، سبک‌ها، نقاط افتراق و اشتراک	علمی - تخصصی	مقاله
۶۳	آداب زیارت	آداب معاشرت با دیگر زائران، آداب برخورد با متولیان حرم مزور و خادمان، آداب تشرف به حرم	علمی - تخصصی	مقاله
۶۴	تاریخ حرم‌های مطهر بازسازی، بناها، تخریب‌ها؛ هجوم‌ها و...	هر کدام از عتبات مطهر با محویت هجوم‌ها، تخریب‌ها و... مورد بررسی قرار بگیرد	علمی - تخصصی	مقاله
۶۵	تاریخ متولیان و خاندان‌های متولی حرم‌های مقدس	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد	علمی - تخصصی	مقاله
۶۶	زندگی زائران برگزیده: رسول ترک، عمران بن شاهین، سید مجاب و...	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۶۷	شفا یافتگان حرم حسینی	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد و قصه شفاگرفتشان	علمی - تخصصی	مقاله
۶۸	شفایافتگان حرم علوی	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد و قصه شفاگرفتشان	علمی - تخصصی	مقاله
۶۹	شفایافتگان حرم کاظمین	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد و قصه شفاگرفتشان	علمی - تخصصی	مقاله
۷۰	شفایافتگان حرم عسکریین	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد و قصه شفاگرفتشان	علمی - تخصصی	مقاله
۷۱	نقش عتبات عالیات توسعه اقتصادی عراق	بررسی ابعاد مختلف توسعه اقتصادی عراق در دوران‌های مختلف و تأثیر عتبات به عنوان توریسم دینی بر آن	علمی - تخصصی	مقاله
۷۲	مستبصرین در عتبات عالیات	معرفی زندگینامه و تبار و خاندان و مهمترین اقدامات و تاریخچه مدفن این افراد و قصه استبصارشان	علمی - تخصصی	مقاله

موضوعات فقه و حقوق

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۱	احکام بانوان در سفرهای زیارتی	اجازه شوهر، حکم معذورین، حکم ازدحام و مسئله حفظ حجاب و...	علمی - تخصصی	مقاله
۲	احکام روزه در سفرهای زیارتی	نذر روزه، روزه در مدینه و...	علمی - تخصصی	مقاله
۳	احکام موقوفات زیارتگاه‌ها	لزوم حفظ، حکم نوشتن در کتب وقفی زیارتگاه‌ها، متولی وقف، احکام وقف و...	علمی - تخصصی	مقاله
۴	احکام نذر در سفرهای زیارتی	کیفیت صحیح نذر، لزوم اتیان نذر و...	علمی - تخصصی	مقاله
۵	احکام زیارتگاه‌های ادیان و مذاهب دیگر	بررسی لزوم حفظ قداسات زیارتگاه‌ها یا لزوم تخریب نمادهای ادیان دیگر	علمی - تخصصی	مقاله
۶	احکام فقهی تربت امام حسین (علیه السلام)	خوردن، هتک حرمت، استحباب همراه داشتن و سجده بر آن	علمی - تخصصی	مقاله
۷	بررسی فقهی غسل زیارت	استحباب برای زیارت کدام معصوم؟ جواز استحباب برای امامزادگان و...	علمی - تخصصی	مقاله
۸	بررسی فقهی نماز زیارت	استحباب برای زیارت کدام معصوم؟ جواز استحباب برای امامزادگان و...	علمی - تخصصی	مقاله
۹	بررسی موضوعی بی حرمتی به حرم اهل بیت (علیهم السلام)	مصادیق بی احترامی به حرم‌های اهل بیت (علیهم السلام) و حکم آن	علمی - تخصصی	مقاله
۱۰	بررسی موضوعی وهن در زیارت	بررسی مصادیق وهن در زیارت‌ها	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۱۱	بررسی فقهی تعظیم شعائر در باب زیارات	بررسی مصادیق و احکام تعظیم شعائر و احکام و مسائل مربوط به عزاداری	علمی - تخصصی	مقاله
۱۲	پیاپی روی اربعین و مبانی فقهی آن	بررسی روایات، از باب تعظیم شعائر، سیره فقها و...	علمی - تخصصی	مقاله
۱۳	حقوق مدنی زائرین در کشورهای دیگر	بررسی حقوقی حقوق زائرین در کشورهای دیگر و چگونگی انعقاد قراردادهای و احقاق حقوق آنان	علمی - تخصصی	مقاله
۱۴	حکم ابداع زیارتنامه	حکم اختراع زیارتنامه برای معصومین یا امامزادگان	علمی - تخصصی	مقاله
۱۵	حکم انتساب مرقد به امامزاده‌ها بدون علم	آیا تمام امامزاده‌هایی که هستند واجب الاحترامند و یا خدشه در انتساب آنها جایز است و آیا می‌توان بدون داشتن علم مرقدی را به امامزاده‌ای منتسب کرد؟	علمی - تخصصی	مقاله
۱۶	حکم برداشتن خاک از زیارتگاه‌ها به عنوان تبرک	آیا خاک از موقوفات است؟ آیا تبرک به خاکی غیر از تربت امام حسین (علیه السلام) جایز است؟ آیا برداشتن تربت بدون اجازه تولیت جایز است؟	علمی - تخصصی	مقاله
۱۷	حکم ورود کافران به حرم معصومین (علیهم السلام)	حکم ورود گردشگران غیر مسلمان به حرم معصومین (علیهم السلام) و...	علمی - تخصصی	مقاله
۱۸	حکم درخواست حاجت از معصوم (علیه السلام)	به جای واسطه قرار دادن از خود معصوم (علیه السلام) حاجت خواستن	علمی - تخصصی	مقاله
۱۹	حکم زیارت امام حسین (علیه السلام)	بررسی فضیلت زیارت حضرت، وجوب یا استحباب؟، موارد شدت استحباب و...	علمی - تخصصی	مقاله
۲۰	حکم ساخت بنا بر روی قبور در فقه مذاهب اسلامی	بررسی حکم مرتفع کردن قبر یا ساخت بنا بر مزار مردگان، اعم از معصومین (علیهم السلام)، امامزاده‌ها و افراد عادی	علمی - تخصصی	مقاله
۲۱	حکم نماز در اطراف ضریح معصومین (علیهم السلام)	حکم رو به قبر خواندن نماز، پشت به قبر کردن در نماز و...	علمی - تخصصی	مقاله
۲۲	حکم ورود معزوران به حرم معصومین (علیهم السلام)	بحث موضوعی حرم و بحث حکمی ورود	علمی - تخصصی	مقاله
۲۳	رابطه زیارت امام حسین (علیه السلام) با عناوین ثانوی مثل حفظ جان، تقید به قوانین و مقررات و...	آیا زیارت امام حسین (علیه السلام) در هر صورت استحباب دارد و لو منجر به خطر افتادن جان شود یا خلاف مقررات کشور اسلامی باشد؟	علمی - تخصصی	مقاله
۲۴	زنان و زیارت قبور	بررسی حکم زیارت قبور به طور مطلق (معصومین ع، امامزاده‌ها، افراد عادی) برای زنان	علمی - تخصصی	مقاله
۲۵	زیارت از منظر فقه حکومتی	نقش حکومت اسلامی در زیارت، وجوب ارسال زائران در صورتی نرفتن کسی و...	علمی - تخصصی	مقاله
۲۶	زیارت، سنت‌ها و بدعت‌ها در فقه مذاهب اسلامی	بیان مصادیق بدعت و سنت از نگاه فقه مذاهب اسلامی	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۲۷	عزاداری امام حسین (ع) و باید‌ها و نبایدهای فقهی آن	بررسی حکم رفتارهای افراطی و مصادیق آن و احکام مربوط به عزاداری و پاسخ به شبهات فقهی	علمی - تخصصی	مقاله
۲۸	فقه الدفاع عن حرم المعصومین (ع)	مبانی فقهی حضور مدافعان حرم در کشورهای دیگر و وظیفه شیعیان در مقابل تهاجم به حریم‌های اهل بیت (ع)	علمی - تخصصی	مقاله
۲۹	مبانی فقهی توسل در فقه اسلامی	بررسی مبانی فقهی جواز توسل در فقه مذاهب اسلامی	علمی - تخصصی	مقاله
۳۰	مبانی فقهی زیارت در فقه اسلامی	بررسی مبانی فقهی جواز زیارت در فقه مذاهب اسلامی	علمی - تخصصی	مقاله
۳۱	محرمات زیارت در فقه اسلامی	بررسی موضوعی و حکمی محرمات مربوط به زیارت مثل ورود معذوران به حرم، وهن، بدعت و... در زیارت و زیارتگاه‌ها	علمی - تخصصی	مقاله
۳۲	مستحبات زیارت در فقه اسلامی	بررسی موضوعی و حکمی مستحبات و آداب مربوط به زیارت	علمی - تخصصی	مقاله
۳۳	مکروهات زیارت در فقه اسلامی	بررسی موضوعی و حکمی مکروهات مربوط به زیارت	علمی - تخصصی	مقاله
۳۴	موضوع شناسی مقدسات	بررسی موضوعی تقدیس و تکریم و مصادیق آن	علمی - تخصصی	مقاله
۳۵	واجبات زیارت در فقه اسلامی	بررسی موضوعی و حکمی واجبات مربوط به زیارت مثل حفظ احترام مزار و زیارتگاه	علمی - تخصصی	مقاله

موضوعات کلام و معارف

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۱	بررسی تحلیلی احادیث نهی از نماز و دعا نزد قبور	وهابیت خواندن نماز و دعا و انجام اعمال عبادی در نزد قبور انبیا و اولیا را باطل و شرک آمیز می‌داند. لذا باید بطلان ادعای آنان روشن شود	علمی - تخصصی	مقاله
۲	جایگاه کلامی برائت از مشرکان	با توجه به انکار و بدعت آمیز دانستن برگزاری مراسم اعلام برائت از مشرکان در ایام حج توسط وهابیت بررسی مبانی کلامی اصل برائت و لزوم تبری اهل ایمان از مشرکان و کفار، ضرورت دارد	علمی - تخصصی	مقاله
۳	اشکالات هم معنا دانستن توحید ربوبیت و خالقیت	صفت خالقیت خدای سبحان صفتی جدا از صفت ربوبیت است، ولی عالمان وهابیت خالقیت و ربوبیت را به یک معنا بکار می‌برند. شایسته است با استناد به آیات و روایات و دلایل عقلی، منشأ خطا و مغالطه دیدگاه وهابیت را نشان داد	علمی - تخصصی	مقاله
۴	محوریت اهل بیت (ع) در وحدت امت اسلامی	بررسی رسالت و نقش اهل بیت (ع) در جهت تحقق اتحاد و انسجام بین امت، و ارائه نمونه‌ها و شواهد قولی و فعلی از سیره اهل بیت (ع)	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۵	معنا و مصداق شناسی عبادت غیر خدا از منظر قرآن و سنت	تبیین مرز عبادت خدا به عبادت و عبودیت غیر خدا، و تطبیق مفهوم عبادت از منظر قرآن با تعریف شیعه و وهابی از عبادت	علمی - تخصصی	مقاله
۶	گفتمان شرک در اندیشه وهابیت	بررسی عناصر و مؤلفه‌های شرک از نظر وهابیت (ارائه تعریف وهابیت از شرک و بیان مبانی و مؤلفه‌های شرک از نظر این فرقه و بحث و بررسی علت تعمیم آن در گفتمان وهابیت	علمی - تخصصی	مقاله
۷	منزلت و حقوق اهل بیت (علیهم‌السلام) از دیدگاه اهل سنت و وهابیت	بررسی جایگاه و مقام و منزلت اهل بیت در اسلام از نزد اهل سنت و وهابیت و بیان تفاوت بین دیدگاه اهل سنت و وهابیت در خصوص منزلت اهل بیت (علیهم‌السلام) و این که آیا وهابیت حقوق و منزلت اهل بیت (علیهم‌السلام) را در عمل رعایت می‌کند یا خیر؟ موارد نقض این ادعا کدامند؟	علمی - تخصصی	مقاله
۸	صفات فرابشری ائمه (علیهم‌السلام)	طبق دیدگاه اغلب متکلمان و مفسران فریقین، اهل بیت (علیهم‌السلام) دارای مقام عصمت، علم لدنی، مقام اصطفا، استجابت دعا، حق شفاعت، مقام ولایت و کرامت هستند. که از طریق قرآن و احادیث نبوی (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) و شواهد تاریخی قابل اثبات است. ولذا ادعای منکران این مقامات به نوعی انکار قول خدا و رسول شمرده می‌شود	علمی - تخصصی	مقاله
۹	مفهوم شعائر و ضرورت تعظیم آن از منظر قرآن و سنت	تعظیم شعائر الهی از جمله آموزه‌های مهم قرآن کریم است، که عالمان اهل سنت و شیعه بر وجوب آن تأکید دارند، لکن وهابیت به نفی بسیاری از شعائر و نمادهای مقدس دینی می‌پردازند و شمول آن نسبت به برخی مصادیق را انکار می‌کنند، تبیین مفهوم و گستره مصادیق آن باید مورد بررسی و تحقیق قرار گیرد	علمی - تخصصی	مقاله
۱۰	مخالفت روش وهابیت با سنت رسول الله (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) در برخورد با مسلمانان	اثبات مخالف بودن بسیاری از عقاید و اعمال وهابیت با قرآن و سیره نبوی با ارائه شواهدی نظیر: عدم توجه به توصیه‌های قرآن و سنت به اتحاد و مودت و اخوت مسلمانان، عدم تکفیر مسلمانان، تعدی نکردن به جان و مال مسلمانان، عدم دوستی با کفار و مشرکان و دشمنان اسلام و...	علمی - تخصصی	مقاله
۱۱	منافع حج از منظر کلامی، بررسی آیه شریفه «لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ...»، «حج: ۲۸»	حج به عنوان یکی از فرائض مهم اسلام، حج دارای منافع بسیاری دنیوی و اخروی است. منافع ظاهری آن در دو محور منافع دنیوی (فردی و اجتماعی) قابل بررسی است و منافع معنوی آن نیز می‌تواند نیز در دو بعد منافع دنیوی و اخروی مورد بررسی و تبیین قرار گیرد. به ویژه منافع اجتماعی حج که در ابعاد فرهنگی، سیاسی و اقتصادی قابل بررسی است	علمی - تخصصی	مقاله
۱۲	تقریب مذاهب از منظر آیات و روایات	با توجه به عمومیت رهنمودهای قرآن و سنت، همه پیروان فرق و مذاهب اسلام موظف به اتحاد و انسجام در برابر دشمنان دین هستند	علمی - تخصصی	مقاله
۱۳	احادیث مشترک شیعه و سنی در ارتباط با زیارت	احادیث بسیاری در متون روایی شیعه و اهل سنت در ارتباط با اهمیت، ثواب، آداب زیارت و... وجود دارد. تعیین، بررسی و تحلیل این روایات نقش به سزایی در تقریب مذاهب اسلامی و... دارد	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۱۴	راهپیمایی اربعین تبلور ارزش‌های انسانی - اسلامی	صفات ارزشمندی چون ابراز عشق به خدا و اهل بیت پیامبر ﷺ، شجاعت و استقامت، ایثار و جوانمردی، عطاقت و مهربانی جلوه‌هایی از ارزش‌های انسانی - اسلامی است که در راهپیمایی اربعین تبلور مییابد	علمی - تخصصی	مقاله
۱۵	راهپیمایی اربعین همایش وحدت و همدلی	راهپیمایی اربعین از مرزهای جغرافیایی و مذهبی فراتر رفته و مذاهب و کشورهای مختلف اسلامی بلکه همه ادیان ابراهیمی را در بر گرفته است	علمی - تخصصی	مقاله
۱۶	ارتباط معنایی اربعین و عاشورا	انگیزه‌ها و اهداف مقدس نهضت عاشورایی امام حسین ﷺ و یاران و اهل بیت با وفای آن حضرت ﷺ در بزرگداشت اربعین امام حسین ﷺ به ثمر نشسته است	علمی - تخصصی	مقاله
۱۷	اندوه‌ها و گریه‌های پیامبر اکرم ﷺ	وهاییان گریه بر اموات را بدعت و حرام میدانند، با بررسی احادیث و سیره پیامبر اکرم ﷺ در باره گریه‌های آن حضرت بر شهدا و درگذشتگان به ویژه در منابع اهل سنت؛ به شبهه وهابیت پاسخ داده میشود	علمی - تخصصی	مقاله
۱۸	اهمیت زیارت اربعین در منابع اسلامی	بررسی منابع اصیل اسلامی در باره سیره قولی و عملی اهل بیت ﷺ و علمای اسلامی در باره اهمیت زیارت اربعین	علمی - تخصصی	مقاله
۱۹	اهمیت زیارت مرقد حسینی ﷺ	زیارت مرقد مطهر امام حسین ﷺ در متون روایی مورد توجه ویژه قرار گرفته و پاداش، آثار و برکات فراوانی بر آن مترتب شده است	علمی - تخصصی	مقاله
۲۰	آداب زیارت قبور بویژه قبور اولیای الهی	زیارت قبر مطهر پیامبر اکرم ﷺ، اهل بیت ﷺ، پیامبران ﷺ، اولیای الهی و سایر اموات دارای آداب مخصوص است که در متون روایی شیعه و اهل سنت آمده است	علمی - تخصصی	مقاله
۲۱	بررسی احادیث اهل سنت درباره ممنوعیت زیارت قبور برای زنان	در متون روایی اهل سنت احادیثی در باره عدم مشروعیت زیارت قبور توسط زنان آمده است بررسی و تحلیل این احادیث می‌تواند موجب نزدیک شدن دیدگاه‌های شیعه و اهل سنت در این زمینه گردد	علمی - تخصصی	مقاله
۲۲	بررسی و نقد شرک پنداری زیارت قبور	وهاییان برای زیارت قبور قید و بندهای فراوانی قائل شده‌اند و در نتیجه زائران قبور اعم از شیعه و اهل سنت را مشرک و قبوری می‌نامند	علمی - تخصصی	مقاله
۲۳	پژوهشی کلامی در زیارت نامه اربعین	در زیارت نامه اربعین، پیرامون بسیاری از مسائل کلامی از جمله: اهداف قیام امام حسین ﷺ، عبرت آموزی از آن قیام، تجدید بیعت و پیروی از اهل بیت ﷺ سخن به میان آمده است	علمی - تخصصی	مقاله
۲۴	تأثیر اهدای خیرات برای اموات	بررسی و تحلیل آیات و روایات فراوانی که در باره تأثیر اهدای خیرات برای اموات آمده است در ترغیب مسلمانان در اهدای خیرات برای درگذشتگان مؤثر است	علمی - تخصصی	مقاله
۲۵	چگونگی ارتباط زائر و مزور	در آیات و روایات و کلام بزرگان از ارتباط ویژه بین زائر و مزور سخن به میان آمده است. آگاهی از این ارتباط موجب ارتقای کیفیت زیارت زائران می‌گردد	علمی - تخصصی	مقاله

ردیف	موضوع	توضیحات	سطح اثر	قالب
۲۶	مشروعیت زیارت قبور از دیدگاه اندیشمندان اهل سنت	جمع آوری بیانات علمای اهل سنت و استناد به آنها برای اثبات مشروعیت زیارت قبور	علمی - تخصصی	مقاله
۲۷	معنای قاطبه در زیارت عاشورا	منظور از تعبیر بنی امیه قاطبه چیست؟ با این که می بینیم در بنی امیه نظیر عمر بن عبدالعزیز و دیگر توابین وجود دارند؟	علمی - تخصصی	مقاله
۲۸	منزلت و حقوق اهل بیت (علیهم السلام) از دیدگاه اهل سنت و وهابیت	بیان شأن اهل بیت در اهل سنت و وهابیت برای یافتن و اثبات اختلاف وهابیت با اهل سنت و جهان اسلام	علمی - تخصصی	مقاله
۲۹	نقش اربعین در ایجاد الفت و وحدت امت اسلامی	راهکارها، چالش ها، آسیب ها و موانع	علمی - تخصصی	مقاله
۳۰	نگاهی کلامی به زیارت نامه اربعین	تبیین فقرات دعا که به موضوعات کلامی نظیر جایگاه امام در عالم خلقت، نقش امام در جامعه اشاره کرده است	علمی - تخصصی	مقاله
۳۱	نماز خواندن کنار قبر امام حسین (علیه السلام)	چرا در باب زیارت امام حسین (علیه السلام) آمده است که به جای قبله رو به قبر زیارت بخوان؟	علمی - تخصصی	مقاله
۳۲	آیا سنت عزاداری، سینه زنی، سیاه پوشی، قمه زنی و ممنوعیت ازدواج در ماه محرم از مسیحیت نشأت گرفته است؟	منشا این آداب کجاست آیا در مسیحیت نیز چنین آدابی هست افتراق آن با ما در چیست؟	علمی - تخصصی	مقاله
۳۳	آیا عزاداری برای اهل بیت (علیهم السلام) موجب افسردگی می شود؟	آیا گریه و سیاه پوشی و به سر و سینه زدن موجب افسردگی می شود یا انبساط روح؟	علمی - تخصصی	مقاله
۳۴	محو شدن گناهان در پرتو زیارت قبر امام حسین (علیه السلام)	بررسی و تحلیل روایاتی که بیان می کند زیارت موجب بخشایش گناهان است و بیان آن با حکیمانه بودن این امر	علمی - تخصصی	مقاله
۳۵	علت استفاده نکردن امام حسین (علیه السلام) از قدرت معنوی و اظهار معجزه در روز عاشورا	بیان موانعی که موجب می شد تا امام از قدرت معنوی برای پیروزی استفاده نکند	علمی - تخصصی	مقاله
۳۶	عزاداری برای اهل بیت (علیهم السلام) فرصت ها و چالش ها	بیان عرصه های فعالیت و آثار مثبت عزاداری و نیز بیان عرصه های لغزش و مشکل زا در زیارت	علمی - تخصصی	مقاله
۳۷	مدح ائمه (علیهم السلام) در زیارتنامه ها و ادعای غلو	بیان میزان مجاز مدح امام بر اساس روایات که بیش از آن غلو است معیار غلو نبودن مدح در زیارتنامه ها	علمی - تخصصی	مقاله

نظامنامه داخل دانشنامه حج و حرمین شریفین

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۱	غار بنی حرام کبیر
۲	فتوحات مکیه
۳	مجامع المیورقی
۴	محمد رسول الله ﷺ / زیارت
۵	مزار شهدای حره
۶	مزدلفه
۷	مساجد خیبر
۸	مسجد النبی / ستون‌ها
۹	مسجد بلال (مدینه)
۱۰	مسجد بلال (مکه)
۱۱	مسجد بنات بنی نجار

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۱۲	مسجد بنی امیه بن زید
۱۳	مسجد بنی حرام کبیر
۱۴	مسجد بنی خداره
۱۵	مسجد بنی زریق
۱۶	مسجد بنی ظفر
۱۷	مسجد توبه
۱۸	مسجد ثنایا
۱۹	مسجد ثنیه الوداع
۲۰	مسجد ثنیه میرک
۲۱	مسجد جعرانه
۲۲	مسجد جن
۲۳	مسجد جهینه
۲۴	مسجد حمزه
۲۵	مسجد خربه
۲۶	مسجد خطمی
۲۷	مسجد خیبر
۲۸	مسجد دار سعد بن خیمه
۲۹	مسجد دبه المستعجله
۳۰	مسجد درع
۳۱	مسجد ذفران

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۳۲	مسجد ذو خشب
۳۳	مسجد ذو مروه
۳۴	مسجد ذی طوی
۳۵	مسجد راتج
۳۶	مسجد رایه (مدینه)
۳۷	مسجد ردم الاعلی
۳۸	مسجد رقه
۳۹	مسجد رکن جبل عینین
۴۰	مسجد رماده
۴۱	مسجد روحاء
۴۲	مسجد رویشه
۴۳	مسجد زین العابدین (ع)
۴۴	مسجد سبق
۴۵	مسجد سجده
۴۶	مسجد سرف
۴۷	مسجد سقیا
۴۸	مسجد سمران
۴۹	مسجد شجره (حدیبیه)
۵۰	مسجد شجره (مدینه)
۵۱	مسجد شجره (مکه)

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۵۲	مسجد شرف روحاء
۵۳	مسجد شق القمر
۵۴	مسجد شق تارا
۵۵	مسجد شوشق
۵۶	مسجد صدر حوضی
۵۷	مسجد صدقه زیبر
۵۸	مسجد صدقه میشب
۵۹	مسجد صعيد قرح
۶۰	مسجد صفائح
۶۱	مسجد صفراء
۶۲	مسجد ضرار
۶۳	مسجد ضيقه
۶۴	مسجد طرف البتراء
۶۵	مسجد طرف قديد
۶۶	مسجد عتبان بن مالک
۶۷	مسجد عرج
۶۸	مسجد عرق الطيبه
۶۹	مسجد عروه
۷۰	مسجد عريش
۷۱	مسجد عزوز

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۷۲	مسجد عسکر
۷۳	مسجد عثیره
۷۴	مسجد عصر
۷۵	مسجد عقبه
۷۶	مسجد عقبه هرشی
۷۷	مسجد علی بن ابی طالب علیه السلام - خندق
۷۸	مسجد علی بن ابی طالب علیه السلام - مناخه
۷۹	مسجد علی عریضی
۸۰	مسجد عمر
۸۱	مسجد عمره
۸۲	مسجد عمری
۸۳	مسجد عنبریه
۸۴	مسجد غدیر خم
۸۵	مسجد غزاله
۸۶	مسجد غمامه
۸۷	مسجد غنم
۸۸	مسجد فاطمه صغری
۸۹	مسجد فسح
۹۰	مسجد فقیرت
۹۱	مسجد فیهاء الخبار

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۹۲	مسجد فیفاء الفتحین
۹۳	مسجد قبا
۹۴	مسجد قبلتین
۹۵	مسجد قدیر
۹۶	مسجد قرصه
۹۷	مسجد قریه بنی عذره
۹۸	مسجد قشله
۹۹	مسجد کوثر
۱۰۰	مسجد لحي جمل
۱۰۱	مسجد مالک بن سنان
۱۰۲	مسجد متکی
۱۰۳	مسجد مختفی
۱۰۴	مسجد مدران
۱۰۵	مسجد مدلجه تعین
۱۰۶	مسجد مرسلات
۱۰۷	مسجد مستراح
۱۰۸	مسجد معرس
۱۰۹	مسجد مغسله
۱۱۰	مسجد مقمل
۱۱۱	مسجد منارتین

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۱۱۲	مسجد منبجس
۱۱۳	مسجد نحر
۱۱۴	مسجد نخل
۱۱۵	مسجد نمره
۱۱۶	مسجد وادی
۱۱۷	مسجد وادی القری
۱۱۸	مسجد لاقصی
۱۱۹	مسجد الحرام
۱۲۰	مسجد الحرام/ آتش سوزی
۱۲۱	مسجد الحرام/ اداره
۱۲۲	مسجد الحرام/ تحصیب
۱۲۳	مسجد الحرام/ توسعه
۱۲۴	مسجد الحرام/ خادمان
۱۲۵	مسجد الحرام/ درها
۱۲۶	مسجد الحرام/ روشنایی
۱۲۷	مسجد الحرام/ طهارت
۱۲۸	مسجد الحرام/ کتیبه‌ها
۱۲۹	مسجد الحرام/ معماری
۱۳۰	مسجد الحرام/ مقام‌ها
۱۳۱	مسجد الحرام/ مناره‌ها

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۱۳۲	مسجدالحرام / منبر
۱۳۳	مسجدالحرام / موقوفات
۱۳۴	مسعی
۱۳۵	مسیحیت
۱۳۶	مشاعر
۱۳۷	مشریه ام ابراهیم
۱۳۸	مشعر الحرام
۱۳۹	مصر
۱۴۰	مصلای آدم
۱۴۱	مصلای اعیاد
۱۴۲	مصلای رسول الله ۹
۱۴۳	مصلی اول
۱۴۴	مضر / قبیله
۱۴۵	مطاف
۱۴۶	مطلب بن عبدمناف
۱۴۷	مطوف
۱۴۸	معاذ بن جبل
۱۴۹	معاویه بن ابی سفیان
۱۵۰	معجنه
۱۵۱	معراج

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۱۵۲	معلقات سبع
۱۵۳	مغانم الطایفه فی معالم طایفه
۱۵۴	مغیره بن شعبه
۱۵۵	مفرحه الانام فی تاسیس بیت الله الحرام
۱۵۶	مقام ابراهیم
۱۵۷	مقام جبرئیل
۱۵۸	مقتسمین
۱۵۹	مقطع
۱۶۰	مکاتیب الرسول
۱۶۱	مکان الجنائز
۱۶۲	مکس
۱۶۳	مکه
۱۶۴	مکه / بازارها
۱۶۵	مکه / تاریخ نگاری محلی
۱۶۶	مکه / تصوف
۱۶۷	مکه / حصار
۱۶۸	مکه / خاندان ها
۱۶۹	مکه / دارالاماره
۱۷۰	مکه / دروازه ها
۱۷۱	مکه / سیل ها

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۱۷۲	مکه/شیعیان
۱۷۳	مکه/فرق و مذاهب
۱۷۴	مکه/قبایل
۱۷۵	مکه/قلعه‌ها
۱۷۶	مکه/کتابخانه‌ها
۱۷۷	مکه/مجاوران
۱۷۸	مکه/محلات
۱۷۹	مکه/مدارس
۱۸۰	مکه/مراکز علمی
۱۸۱	مکه/معماری
۱۸۲	مکه/مفتیان و قضات
۱۸۳	مکه/مکاتب علمی
۱۸۴	مکه/موزه‌ها
۱۸۵	مکه/موقوفات
۱۸۶	مملیک
۱۸۷	منا
۱۸۸	منا/حوادث
۱۸۹	منا/قبرستان
۱۹۰	منازل و مراحل
۱۹۱	مناسک

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۱۹۲	منصور عباسی
۱۹۳	منطقه الشهداء
۱۹۴	مهدی عباسی
۱۹۵	مهدی
۱۹۶	موالات
۱۹۷	موسوعه الحرمین الشریفین
۱۹۸	موسوی خوئینی، سیدمحمد
۱۹۹	موسی بن جعفر علیه السلام
۲۰۰	مولد النبی
۲۰۱	مولد جعفر
۲۰۲	مولودخوانی
۲۰۳	میقات
۲۰۴	ناخن گرفتن
۲۰۵	نار الحجاز
۲۰۶	ناودان کعبه
۲۰۷	نائله
۲۰۸	نجاشی
۲۰۹	نجد
۲۱۰	نحر
۲۱۱	نخاوله

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۲۱۲	نذر حج
۲۱۳	نذورات
۲۱۴	نسی
۲۱۵	نظام اداره الحج
۲۱۶	نفر
۲۱۷	نفس زکيه
۲۱۸	نقلبت
۲۱۹	نقیصه
۲۲۰	نگاه به کعبه
۲۲۱	نگاه در آینه
۲۲۲	نماز
۲۲۳	نماز استداره
۲۲۴	نماز تحیت
۲۲۵	نماز جماعت
۲۲۶	نماز جمعه
۲۲۷	نماز طواف
۲۲۸	نماز میت
۲۲۹	نیابت
۲۳۰	نیت
۲۳۱	نیجر

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۲۳۲	نیجریه
۲۳۳	نیکوکاری
۲۳۴	هاجر
۲۳۵	هاشم بن عبدمناف
۲۳۶	هاشمی گلیپاگانی، سیدعلی
۲۳۷	هیوط
۲۳۸	هجرت
۲۳۹	هجرت به حبشه
۲۴۰	هدی
۲۴۱	هروله
۲۴۲	هلال
۲۴۳	هنلوئیسیم
۲۴۴	هنر و حرمین
۲۴۵	هواشم
۲۴۶	هیئت امر به معروف و نهی از منکر
۲۴۷	وادی بطحان
۲۴۸	وادی عقیق
۲۴۹	وادی محسر
۲۵۰	وجه الکعبه
۲۵۱	وجوب حج

ردیف	مداخل دانشنامه حج و حرمین شریفین
۲۵۲	وحاحده
۲۵۳	وحی
۲۵۴	وداع
۲۵۵	وزارت الحج
۲۵۶	وصیت
۲۵۷	وضو
۲۵۸	وفاء الوفا باخبر دار المصطفی
۲۵۹	وقوف
۲۶۰	ولید بن مغیره مخزومی
۲۶۱	ولیمه
۲۶۲	وهابیت
۲۶۳	یلملم
۲۶۴	یتبع
۲۶۵	یهود مدینه
۲۶۶	یهودیت
۲۶۷	یوم بعث

هر گونه واگذاری مداخل تنها پس از بررسی سوابق و توانایی نویسنده و با هماهنگی دفتر دانشنامه صورت خواهد گرفت.